

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Ιωάννου Σταυρακίου λόγος εις τα θαύματα του Αγίου Δημητρίου

Ιωακείμ Ιβηρίτης

doi: [10.12681/makedonika.9146](https://doi.org/10.12681/makedonika.9146)

Copyright © 2016, Ιωακείμ Ιβηρίτης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ιβηρίτης Ι. (2017). Ιωάννου Σταυρακίου λόγος εις τα θαύματα του Αγίου Δημητρίου. *Μακεδονικά*, 1, 324–376.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.9146>

ΙΩΑΝΝΝΟΥ ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Ὁ βίος τοῦ πολιούχου τῆς Θεσσαλονίκης Ἁγίου Δημητρίου καὶ ἡ ἱστορία τῆς πόλεως ταύτης καθὼς καὶ ἡ ἱστορία τοῦ περιφήμου ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου δὲν ἔχει γραφῆ ἀκόμη ἐπὶ τῇ βίσει ὄλων ἀνεξαιρέτως τῶν σωζομένων πηγῶν· συνεπῶς πᾶσα πληροφορία εἶναι χρήσιμος καὶ πρέπει νὰ προσκομισθῇ εἰς τὰς θημωνίας τῆς ἱστορίας, ἔργον δὲ τοῦ κριτικοῦ εἶναι ἔπειτα νὰ διακαθαρίσῃ τὴν ἄλωνα καὶ τὸν μὲν σίτον νὰ συνάξῃ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον νὰ κατακαύσῃ. Ὡς γνωστόν, πολυτίμους σχετικὰς πληροφορίας παρέχουν τὰ συναξάρια καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν Ἁγίων ἔτι δὲ καὶ οἱ ἀσματικοὶ Κανόνες τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Συγκεκριμένως ἐνταῦθα διὰ τὸν ἅγ. Δημήτριον ὁ «Λόγος εἰς τὰ θαύματα αὐτοῦ» τοῦ χαρτοφύλακος Θεσσαλονίκης Ἰωάννου Σταυρακίου παρέχει σπουδαιοτάτην συμβολήν, εἶναι δὲ περιέργον ὅτι οὐδὲ ὑπὸ τῶν Βολλανδιστῶν ἐξεδόθη μέχρι τοῦδε, ἂν καὶ ἐπανειλημμένως ἐγένετο μνεία αὐτοῦ, ὡς π.χ. ὑπὸ τοῦ Λ. Ἀλλατίου¹⁾, τοῦ J. Bekker²⁾ καὶ συχνὰ εἰς τὸν 75ον τόμον τῶν Acta Sanctorum. Εἰς τὴν Πατρολογία τοῦ Migne, τόμ. 116, εἰς τὸ τέλος τῶν εἰς τὸν ἅγ. Δημήτριον ἀναφερομένων κειμένων καὶ μεταξὺ τῶν «Ἀναλέκτων» στ. 1402κῆξ. γίνεται ἐπίσης μνεία τοῦ κειμένου τούτου τοῦ Σταυρακίου, ὁ δὲ Κρουμβάχερ τονίζει ὅτι περιέχεται οὗτος «ἐν ἰκονοῖς χειρογράφοις», ἀναφέρων ἐν τούτοις μόνον τὸν ὑπ' ἀριθ. 46 Βοδλειανὸν κώδικα³⁾. Παράφρασιν τινῶν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Σταυρακίου διηγουμένων θαυμάτων εὐρίσκομεν ἐκδεδομένην εἰς τὴν καλουμένην «Θύραν Μετανοίας», ἔκδ. Βενετίας 1806, τὴν φερομένην ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Θεσσαλονικέως ὑποδιακόνου Δαμασκηνοῦ τοῦ Στουδίτου⁴⁾, κατὰ τὸν πολὺν

1. L. ALLATIUS, Georgii Acropolitae magni logotheta historia, Parisiis 1651, σελ. 234, ἔκδ. Βενετίας 1729 σελ. 18.

2. J. BEKKER, Georgii Acropolitae annales, Bonnae 1836, σελ. 236-237.

3. Κ. ΚΡΟΥΜΒΑΧΕΡ, Ἱστορία τῆς βυζαντινῆς Λογοτεχνίας, τόμ. 1, σελ. 385.

4. Βλ. Κ. ΣΑΘΑ, Νεοελληνικὴ Φιλολογία. — Εἰς τὴν «Θύραν Μετανοίας» εὐρίσκονται συνεκδοκίμοι καὶ οἱ ἀσματικοὶ Κανόνες Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον, περὶ ὧν γράφει ὁ ἴδιος εἰς τὸν Συναξαριστὴν του, καθὼς καὶ τοῦ ἱερομονάχου Μητροφάνους Γρηγοῶ τοῦ ἐκ Δωδώνης, μεθ' ἐνὸς θαύματος, ὅπερ συνέβη εἰς τὸν ἴδιον τὸν Μητροφάνην.

καὶ « Μέγαν Χαρτοφύλακα » Μ. Γεδεῶν ὅμως οὐσαν ἔργον Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ ¹⁾. Τὰ περισσότερα ἐξ ἄλλου τῶν ὑπὸ τοῦ Σταυρακίου διηγουμένων θαυμάτων εἶναι καὶ ἄλλοθεν γνωστά, ἰδίως δὲ ἐκ τῶν συλλογῶν τοῦ κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος ἀκμάσαντος Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Ἰωάννου ²⁾ καὶ τοῦ κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα ἀκμάσαντος, ἐπίσης Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Νικήτα ³⁾. Ἐφ' ὅσον ἐν τούτοις ἠδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω τὰ ὑπ' ἀριθ. 10, 14, 20, 21 καὶ 22 κατωτέρω ὑπὸ τοῦ Σταυρακίου διηγούμενα θαύματα δὲν περιέχονται εἰς τὰς μέχρι τοῦδε γνωστὰς δημοσιευομένας συλλογὰς. Περιεργον φαίνεται ὅτι ὁ Σταυράκιος, μεταξὺ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερομένων 22 θαυμάτων, δὲν κάμνει λόγον ἐκτενῆ περὶ τῶν τόσον ἀγαπητῶν λοιμῶν τε καὶ λιμῶν τῆς Θεσσαλονίκης ⁴⁾. Τὰ γνωστὰ θαύματα περὶ τοῦ Νέστορος, Λυαίου, τοῦ σκορπιοῦ κλπ. ὁ Σταυράκιος θίγει μόνον.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ λόγου τούτου βασίζεται ἐπὶ τοῦ κώδ. Ἰβήρων 677 (ν. 319, Λάμπρου 4797)· τὸ κείμενον καταλαμβάνει τὰ φύλ. 73^b - 103^a. Ὁ κώδιξ οὗτος εἶναι κατὰ τὸν Λάμπρον τοῦ 14^{ου} αἰῶνος καὶ περιέχει βίους, μαρτύρια ἁγίων καὶ πανηγυρικούς. Ἐβδομον κατὰ σειρὰν εἶναι τὸ τοῦ Σταυρακίου κείμενον. Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἔχει κυρίως σκοπὸν νὰ δώσῃ εἰς τὴν δημοσιότητα τὸ περιεχόμενον τοῦ σπουδαίου τούτου κειμένου καὶ νὰ τὸ κάμῃ οὕτω προσιτὸν εἰς εὐρύτερον κύκλον ἀναγνωστῶν.

2. Ὁ Ἰωάννης Σταυράκιος, διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἐκκλησίας, εἶναι ἄγνωστον πότε ἀκριβῶς ἔζησεν ⁵⁾. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον κείμενον ἀναφέρεται θαῦμα λαβὸν χώραν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουήλ, δυνάμεθα νὰ υποθέσωμεν ὅτι οὗτος ἤκμασε κατὰ ἢ μετὰ τὸν 12ον αἰῶνα. Ἐξ ὅσων δὲ ἀναφέρονται εἰς τὴν τελευταίαν του πρὸς τὸν ἅγ. Δημήτριον ἀποστροφὴν, τοῦ Σταυρακίου ἀποτεينوμένου οὕτως: « Ἀλλὰ δέξαι μοι τὴν πελλίζουσαν ἄμα καὶ ἄτεχρον ταύτην γλῶσσαν τε καὶ

1. Πρὸβλ. Μ. ΓΕΔΕΩΝ, Ἄθως σελ. 226.

2. Πρὸβλ. Bibliotheca hagiographica graeca, editio altera emendatio, Bruxellis 1909, σελ. 70 - 72 καὶ MIGNE, Patrol. Graeca τόμ. 116 σελ. 1204 - 1324.

3. Βλ. Α. ΣΙΓΓΑΛΑ, Νικήτα Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, εἰς τὰ θαύματα τοῦ Ἁγ. Δημητρίου, ἐν Ἐπετ. Ἐτ. Βυζ. Σπουδῶν τόμ. 12 (1936) σελ. 317 - 360. Πρὸβλ. τὸν εἰς τὴν σελ. 323 παρατιθέμενον ἐκεῖ πίνακα τῶν θαυμάτων τῆς συλλογῆς ταύτης κατ' ἀντιπαραβολὴν πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου διηγούμενα.

4. Πρὸβλ. Bibliotheca hag. graeca σελ. 71. Λόγους εἰς τὸν Ἁγ. Δημήτριον ἔχουν γράψει πολλοὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ Ἀρχιεπίσκοποι Θεσσαλονίκης ὅπως π. χ. ὁ ρηθεις Ἰωάννης, ὁ Πλωτίνος, ὁ Ἰωσήφ, ὁ Νικήτας καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς· ἐπίσης ἔχομεν λόγους τοῦ Πατριάρχου Φιλοθέου, τοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ, τοῦ Θεσσαλονικέως Εὐσταθίου, τοῦ Κωνσταντίνου Ἀκροπολίτου, τοῦ Νικολάου Καβάσιλα καὶ ἄλλων. Βλ. αὐτόθι σελ. 74 - 75.

5. Βλ. Κ. ΚΡΟΥΜΒΑΧΕΡ, Ἱστορία τῆς βυζαντινῆς Λογοτεχνίας, τόμ. 1 σελ. 385.

διάνοιαν εὐμενῶς, ὁ ρήτωρ τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ· ὁ τῆς εὐσεβείας μέγας διδάσκαλος καὶ ἐν μάρτυροι συμπαθέστατος, τῆς αὐτῆς σου, ταυτί καὶ ἐξ οἰκογενεῶς τὰ ψελλίσματα», ἀποδεικνύεται ὅτι οὗτος ἀνήκειν εἰς τὴν «αὐτὴν» τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ εἰς τὴν «οἰκογένειαν» τοῦ Ἰ. Ναοῦ, ἦτο δηλονότι ἀξιωματοῦχος, «χαρτοφύλαξ» αὐτοῦ.

Προοιμιαζόμενος ὁ Σταυράκιος λέγει ὅτι πρὸ πολλοῦ ἐσκέπτετο νὰ γράψῃ περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἀλλὰ δὲν ἐτολμοῦσε· ἡ ἀτομία του ὅμως αὕτη τῷ ἐχρησίμευσε, λέγει, ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως εἰς τὸ νὰ ἀποταμιεύεται ὕλικόν εἰς τὴν μνήμην του, μέχρις ὅτου παρουσιασθῆ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία, ὅποια ἦτο ἡ ἐορτὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ὁπότε προέβη καὶ εἰς τὴν συγγραφὴν του ταύτην, ἣτις ἀποτελεῖ διανοητικὸν κατασκευάσμα μεταξὺ λόγου ρητορικοῦ καὶ διηγήσεως, εἰς γλῶσσαν λίαν ἐξεζητημένην καὶ ὕφος μέχρι σχολαστικότητος ἐπιτετηδευμένον· αἱ λέξεις καὶ αἱ φράσεις, λίαν τετορνευμένα, χαρακτηρίζουν τὸν Σταυράκιον ἐντριβῆ καὶ δεξιὸν χειριστὴν τοῦ ἑλληνος λόγου· κάμνει δὲ πλουσίαν ἀλλὰ καὶ ἀβίαστον χρῆσιν τῆς Γραφικῆς φρασεολογίας, μετὰ τινος φιλοπαίγμονος διαθέσεως πόρρωθεν ὑπαινισσομένης. Ἰδίᾳ ὁ Ἐπίλογος αὐτοῦ εἶναι τι τὸ ἀριστοτεχνικῶς θαυμάσιον ρητορικὸν καλλίστευμα, αἱ δὲ δύο-τρεῖς ἀποστροφαί, τὰς ὁποίας κάμνει πρὸς τὸν ἅγ. Δημήτριον, χαρακτηρίζουσι τὸν Σταυράκιον ἔνθουν τοῦ θρησκευτικοῦ ζήλου καὶ ἄκρως φιλοπόλιδα καὶ φιλόπατριν.

Συνεχίζων τὸ προοίμιον τοῦ λόγου του, ὁ Σταυράκιος, προσθέτει ὅτι, ὅπως ὁ Πλάτων εἰς τὴν Σχολὴν του εἶχεν ἐπιγράψῃ «μηδεὶς εἰσὶτω ἀγεωμέτρος»¹⁾ τοιουτοτρόπως, λέγει, καὶ αὐτός, εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ λόγου τῶν «Θαυμάτων τοῦ Ἁγίου Δημητρίου», ἐπιγράφῃ «μηδεὶς εἰσὶτω μη καθαρὸς».

Μετὰ τὸ μεγαληγόρον προοίμιον πλέκει ὁ Σταυράκιος τὸ ἐγκώμιον τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης: «Πόλις—λέγει—αὕτη περιφανὴς καὶ λαμπρά· καὶ Μακεδόνων μὲν κορυφή, Θεσσαλίας δὲ πάσης ὑπεριδρυμένη θ' ὑπερέχουσα, οἷς τε παντοδαπαῖς δλβρίζεται χάρισι, καὶ οἷς εἶδеси καλῶν ἀπάντων ἐναγλαΐζεται». Μεθ' ὅ, περιγράφῃ καὶ «ἱστορεῖ» τὸν ἅγιον Δημήτριον διὰ τῶν ἐξῆς· «Χαριέστατος τὴν μορφὴν, τὴν ψυχὴν χαριέστερος· ἔργον ὡς ὄντως τῶν Θεοῦ δακτύλων ἐπάξιον· ἠδὲς τὸ φθέγμα, τὸν τρόπον ἠδύτερος· γλυκὺς τὸν λόγον, τὸ ἦθος γλυκύτερος, πολλὴν μὲν ὑποφαίνων τοῦ ἔνδοθεν ἀνθρώπου τὴν ὡραιότητα, ὡς διὰ παραπετάσματος, οἷον τῆς διαρτίας τοῦ σώματος, τοῖς ἔξω γεγανυμένην προκύπτουσαν· πολλὴν δ' ὅτι μάλα τὴν τοῦ δημιουργοῦ Θεοῦ παριστάνων δημιουργικὴν τῆς πρώτης εἰκόνας ἐντέλειαν· διδακτικὸς τῶν

1. Τὸ αὐτὸ ἐπέγραψε καὶ ὁ πολὺς Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις εἰς τὴν Ἀθωνιάδα Σχολήν.

τοῦ Χριστοῦ, διδασκαλικὸς τῶν τῆς χάριτος· τὸ ἀπόφθεγμα τῆς γλώττης, ὡς υετὸν καὶ ὡς δροσον φέρων τὰ ρήματα· τὰ γὰρ τῆς ἔξω τῶν λόγων παιδεύσεως, τοῖς ἐκ τῶν ἔνδον ἦν ἐξευγενίζων καὶ θαυμασιῶς κατακιρῶν· ἄσπιλος τὴν ψυχὴν, παρθενικαῖς ταῖς χάρισιν ἐναγλαΐζόμενος· τοῦ κρείττονος ἐπάξιον οἰκητήριον, γὰρ τοῦ Ὑψίστου ἡγιασμένος καὶ πρὸ γενέσεως· τὸν οἶκτον πολὺς, τὸν ἔλεον, ἐλαία ἀντικρυς ψαλμικὴ». Ἐποῦ δὲ ἔπειτα μὲ συντομίαν διαλάβη τὰ περὶ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Δημητρίου ὡς χριστιανοῦ, καὶ τὰ τῆς ὁμολογίας του κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἐνώπιον τοῦ τυράννου, διηγεῖται τὰ περὶ τῆς μονομαχίας τοῦ Λυαίου καὶ τοῦ Νέστορος καὶ καταλήγει εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Πάντα ταῦτα, λέγει, τὰ παρατρέχομεν, διότι εἶναι γνωστὰ εἰς ὅλους, « τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὰ τε ἄλλα καὶ τὴν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου μαρτυρίαν καλλίνικον, δι' ἧς φάλαγγας ὄλας δαιμόνων ἠδάφισεν; ἔκειτο μὲν γὰρ κατὰ γῆς ὁ μάρτυς λόγχαις δημίων, τὰ τῆς τρώσεως φέρων δλόσωμα· ἔκειτο λύθρους αἱμάτων μαρτυρικῶν, πορφύρα τις φοινικοβαφῆς καθαπερεὶ τῷ Χριστῷ φοινισσόμενος· ὄλος διάτρωτος, ὄλος ὠτειλῶν μυριῶν ἀνάμεστος· ἐτέρωτο οἱ τὰ στέρνα· ἐτέρωτο τὰ τοῦ θώρακος· ἡ πλευρά, σκεῦος ἐφόκει μυριόπονον· τὰ τῆς γαστρὸς, μυριοστόμους πηγὰς αἱμάτων ὑπήνοιγε· δέδεκτο καὶ χεῖρες τὸ μανιῶδες ἐκεῖνο καὶ δῆμιον λογχοφόρημα· οὕτω δ' ἐκάστου μέλους καὶ μέρους ὁ μάρτυς ἐν ἑαυτῷ μαρτυρικῶν τὸν Θεὸν ἐμεγάλυνεν· οὕτω τὰ σίγματα τοῦ Χριστοῦ τῇ σαρκὶ κατὰ Παῦλον τὸν μέγαν ἐβάστασεν· οὕτως ἠγώνισται· οὕτως ἐδόξασε τὸν ποιήσαντα». Ἄλλ' ὅπως, λέγει, ὁ ἅγιος Δημήτριος ἐδόξασε τὸν Θεὸν διὰ τοῦ μαρτυρίου του, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Θεὸς ἀντεδόξασεν αὐτὸν διὰ μυριῶν καὶ ἑξαισίων θαυμάτων. Καὶ ἄν, ἀντὶ ἐνὸς ποτηρίου ψυχροῦ ὕδατος, ὅπως λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, μᾶς δίδεται μισθὸς καὶ ἀμοιβὴ ἐν οὐρανῷ, πολλὴ περισσοτέρα ἀνταπόδοσις δίδεται εἰς ἐκεῖνον, ὅστις χύνει τὸ αἷμα του ὑπὲρ Χριστοῦ, « ὅπου ὄλα μαρτυρικῶν αἱμάτων ὑπὲρ Χριστοῦ ἐκκέχεται ρεύματα· ὅπου κρονοὶ λύθρων τῆς σωματικῆς διαρτίας τοῦ μάρτυρος ἀπερρῶσαν· πορευόμενος γὰρ ἐπορευέτο ὁ μέγας οὗτος τὴν τοῦ μαρτυρίου ὁδόν, αἷματα σπείρων τῆς οἰκείας σαρκὸς ὑπὲρ τῆς εἰς Θεὸν πίστεως τιθεὶς τὴν ψυχὴν, ὡς ἐνταῦθα μὲν μυρία μύρα θεωρισεῖο, ἐκεῖθεν δὲ πολυπληθῆ τὰ θαύματα ὡσεὶ δράγματα δρέψαιτο». Καὶ οὕτως εἰσέρχεται εἰς τὰ θαύματα τῶν ὁποίων διηγεῖται εἰκοσιδύο καὶ τῶν ὁποίων περιλήψιν θεωροῦμεν καλὸν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα.

α') Ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ πρώτου θαύματος πληροφοροῦμεθα ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Ἁγίου, μετὰ τὸν μαρτυρικὸν του θάνατον, ἦτο κεκοιμημένον « περὶ τὰς τοῦ λουτροῦ στοὰς » μέχρις ὅτου καταπαύσῃ ὁ κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμὸς. Ὁ ὑπαρχος Λεόντιος, θεραπευθεὶς διὰ θαύματος τοῦ ἁγίου Δημητρίου, κατηδάφισε τὰς στοὰς τοῦ λουτροῦ, ὅπου ἔκειτο τὸ λείψανον, καὶ ἔξ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Ἁγιὸν ἀνήγειρε λαμπρὸν Ναὸν « μέσον τὸν μαρτυρικὸν θησαυρὸν πλουτοῦντα ». Διὰ τῆς ἐκφράσεως ταύτης θέλει νὰ σημάνη

ἄραγε ὅτι τὸ ἅγιον λείψανον, δηλαδή ὁ τάφος τοῦ Ἁγίου, ἔκειτο εἰς τὸ « μέσον » τοῦ ναοῦ, ἢ ὅτι ἦτο ἀπλῶς ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Μᾶλλον ὁμως φαίνεται τὸ πρῶτον, διότι τὸ « μέσον » καθορίζεται ἐκ τῆς ἐπομένης ἐκφράσεως « ὡσεὶ ξύλον ἄλλο ζωῆς », ὅπερ « ξύλον τῆς ζωῆς » ἔκειτο, Γραφικῶς, εἰς τὸ μέσον τοῦ Παραδείσου. Ἦτο δὲ ὁ Λεόντιος οὗτος στρατηγὸς τοῦ ἰλλυρικῆς στρατοῦ ἐπὶ Ζήνωνος κατὰ τὸ 479. Οὗτος μετὰ τὴν θαυματουργικὴν διάβασιν τοῦ Ἰστροῦ ἐν τινὶ ἐκστρατεία του, ἔκτισε ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγ. Δημητρίου εἰς τὸ Σίρμιον (νῦν Μητροβίτσα) καὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου ἐναπέθεσε τὴν « *χλαμύδα* » τοῦ ἁγίου, τὴν ὁποίαν ἐφόρει κατὰ τὸν μαρτυρικὸν του θάνατον, « *βεβαμμένην λύθρῳ τῶν Δημητριάκων αἱμάτων* » καὶ τὴν *ζώνην* καὶ τὸν *δακτύλιον*, ἅτινα εἶχε κλέψει ὁ φύλαξ τοῦ τάφου Λούπος « *ὁ ἐλευθερογνώμων* » καὶ δι' αὐτῶν ἔκαμινεν ἰάσεις εἰς τὸν λαόν, διὰ τὰς ὁποίας κατηγγέλθη καὶ ἐσφάγη εἰς τὸ Τριβουνάλιον τῆς Πόλεως.

β') Ἐκ τοῦ δευτέρου Θαύματος πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Ἐπαρχὸς Μαρκανὸς (Μαριανὸς) προσβληθεὶς ὑπὸ νόσου — πάρεσις δλομελῆς — ἐθεραπεύθη διὰ θαυματουργικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Ἁγίου· περιλαμβάνει δὲ ἡ ἔξιστόρησις τοῦ θαύματος τούτου ἐθνικὰς τινὰς γοητείας, σχέσιν ἐχούσας πρὸς τὰς σημερινὰς νοομαντείας, τοὺς ὑπνωτισμοὺς κ.τ.τ. Ἐνταῦθα γίνεται μνεῖα καὶ περὶ τινος μεμβράνης, ἐφ' ἧς ἦσαν γεγραμμένα ὀνόματα θεῶν καὶ περιγραφαὶ κύκλων καὶ ἡμικύκλια καὶ διάφορα σχήματα καὶ τύποι εἰδώλων ὑπερφυεῖς τὴν μεμβράνην ταύτην περιετίθεντο οἱ ἀσθενεῖς περὶ τὸν τράχηλον διὰ νὰ γίνωσιν ὑγιεῖς.

γ') Ἐνταῦθα ἀναφέρεται ὅτι ὁ νεωκόρος τοῦ ναοῦ ἔκλεπτε τὸ χρῆμα τῶν κηρίων — παλαιὰ ἁμαρτία τῶν περὶ τὰ παγγάρια — ἐτιμωρήθη ὁμως δι' ἐλέγχου ὑπὸ τοῦ Ἁγίου καὶ ἐζήτησε συγχώρησιν.

δ') Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἐνόμιζεν ὅτι ἡ αὐτοκρατορία του δὲν θὰ ἦτο ἐν ἀσφαλείᾳ, ἂν δὲν θὰ εἶχε τεμάχιόν τι τῶν ἁγίων λειψάνων τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς Θεσσαλονικεῖς τοιοῦτο. Ἐπειδὴ ὁμως τὰ ἀναβλύζοντα μύρα ἐκ τοῦ ἁγίου λειψάνου ἦσαν τόσον πολλὰ, ὥστε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνασκάψωσι κατ' εὐθεΐαν πρὸς τὴν ροὴν τῶν μύρων, ἠναγκάσθησαν καὶ ἔσκαψαν ἐκ τοῦ πλαγίου μέρους, οὕτως ὥστε νὰ προλάβωσι « *ἀρπαλέως* » καὶ νὰ κόψωσι μέρος τι τοῦ ἁγίου λειψάνου. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα « *πῦρ ἐκείθεν ἐκπηδῆσαν* » ἐματαιώσε τὴν « *καλὴν ἱεροσυλίαν* ».

ε') Ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος ἐπίσης ἠθέλησε νὰ ἀποκτήσῃ μέρος τῶν ἁγίων λειψάνων τοῦ Μάρτυρος, ἀλλ' ὅταν ἔμαθεν, ὅσα ἔπαθον οἱ τοῦτο πρότερον ἐπιχειρήσαντες, ἀπέστη τοῦ ἐγχειρήματος. Ἐνταῦθα περιλαμβάνονται καὶ ἕτερα θαύματα ἡττονος σημασίας.

ς') Ἐνταῦθα ἀναφέρεται ὅτι ὁ θρόνος, τὸ ἄλλως « *κιβώριον* » καλούμενον τοῦ Ἁγίου (τὸ ἱκρίωμα ἴσως, ἐφ' οὗ ἐτίθετο ἡ μαρτυρικὴ λάρναξ, ἢ καὶ αὐτὴ αὕτη ἢ λάρναξ) ἦτο ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, εἶτε ὑπὸ τῶν γονέων

καὶ συγγενῶν τοῦ μάρτυρος ἀφιερωμένος, εἴτε παρὰ φιλοχρίστου τινός. Ὁ πλούσιος οὗτος διάκοσμος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐθηνία τῶν ἀγαθῶν τῆς Θεσσαλονίκης, εἴλκυσε τοὺς Σκλαβηνοὺς, οἵτινες ἐπέπεσαν κατ' αὐτῆς· ὁ Ἅγιος ὅμως αὐτοπροσώπως ὑπερημύνατο τῆς πόλεως. Ἐγένετο δὲ τοῦτο κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ἐὖν ἑσπέραν, ὁπότε ὁ κόσμος, ἔνεκα τῆς ὀλονυκτίου ἀκολουθίας καὶ ἀγρυπνίας καὶ τῶν συνήθων διασκεδάσεων ἦσαν βεβαρυνμένοι καὶ κατερραστωνευμένοι, συνέβη ἕξ ἀμελείας τοῦ νεωκόρου πυρκαϊὰ εἰς τὸν ναόν, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν λάρνακα τοῦ Ἁγίου· ὁ δὲ νεωκόρος, διὰ τὴν μὴ ἐπιπέση τὸ πλῆθος καὶ διαρπάσῃ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον, ἐπενόησε νὰ διαδώσῃ ὅτι ἐχθροὶ ἤλθον πέραξ τῶν τειχῶν, οὕτως δὲ νὰ διασκεδασθῇ ἢ ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς ἐντύπως. Ἀλλὰ τὸ ἐπινόημα τοῦτο, τὸ κατὰ μαρτυρικὴν ἐπίνοιαν τοῦ ἁγίου, ἦτο ἀληθές. Ὁ θρόνος ὁ χρυσάργυρος ἐτάκη· τότε δὲ εὐσεβεῖς τινες χριστιανοὶ προσεφέρθησαν νὰ κατασκευάσωσιν ἐκ νέου τὴν λάρνακα.

ζ') Ἀφοῦ ἐκάη ἡ λάρναξ καὶ ἐτάκη τὸ χρυσάργυρόν της ὑλικόν, φιλομάρτυρές τινες χριστιανοὶ ἠθέλησαν νὰ χωνεύσωσιν ἐκ νέου τὸν ἀργυρήλατον θρόνον καὶ τὸ ἔλλειπον τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου νὰ τὸ συμπληρώσωσιν, ἀλλ' ὁ Μάρτυς, φανείς κατ' ὄναρ, ἠμπόδισε τὴν χώνευσιν.

η') Θαυμασία καὶ λίαν παραστατικὴ εἶναι ἡ περιγραφὴ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Σκλαβούνων Χάτζωνος πολιορκία τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν. Ὁ Χάτζων ἠττηθεὶς τῇ θαυματουργικῇ ἐπεμβάσει τοῦ ἁγίου Δημητρίου ζωγραφεῖται καὶ ἀθλίως καὶ ἐλεεινῶς φονεύεται.

θ') Ἐπὶ αὐτοκράτορος Μαυρικίου τὰ τοῦ Βυζαντίου οὐριοδρόμου· ἐπὶ τοῦ διαδεξαμένου ὅμως αὐτὸν Φωκᾶ τὰ τοῦ κράτους ἀπέβησαν εἰς ἀναρχίαν, σύγχυσιν καὶ ταραχὴν κατὰ τὸν Σταυράκιον. Ἐν μέσῳ τοῦ κρατικοῦ τούτου κλύδωνος μόνον τὰ τῆς Θεσσαλονίκης ἐκυβερνῶντο ἐν «εὐταξία». Τοῦτο εἰδείχθη καὶ διὰ μιᾶς ὀπτασίας, ἣν εἶδε συγγενῆς τις τοῦ Ὑπάτου τῶν Ἰλλυριῶν περιγράφεται δὲ ἡ ὀπτασία καὶ ἡ γυνὴ Εὐταξία, συμπαρισταμένη μετὰ τοῦ Μάρτυρος, ὡς ὑπὸ Θεοῦ πεμφθεῖσα, ἵνα κυβερνᾷ μετ' αὐτοῦ τὴν Θεσσαλονίκην.

ι') Ὁ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Βιτάλιος ἀπιστεῖ διὰ τὸ πλῆθος τῶν μύρων τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἰσχυριζόμενος ὅτι ὁ ἅγιος Δημήτριος δὲν ὑπέστη τόσον μέγα μαρτύριον, ὥστε νὰ ἀξιωθῇ τόσης μεγάλης χάριτος, νὰ λαμβάνῃ δὲ τόσος κόσμος μύρα καὶ νὰ μὴ τελειῶνουν. Τὴν ἀπορίαν ταύτην λύει ὁ συγγραφεὺς ὡς ἑξῆς: Παρομοιάζει τὸν μὲν ἅγιον Δημήτριον ὡς μυροθήκην, ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστόν, αὐτὸν δὲ τὸν Χριστόν ὡς αὐτὸ τοῦτο τὸ μύρον τὸ ἀνεξάντλητον. Ἀλλὰ καὶ διὰ θαύματος πείθεται ὁ Βιτάλιος περὶ τῆς πληθύος τῶν μύρων. Εἶδεν οὗτος καθ' ὕπνου καὶ περιγράφει τὸν τόπον, τὴν θέσιν, τὸ βάθος, τὸν ἀριθμὸν τῶν μαρμάρων, καὶ τέλος τὴν πληθὺν τῶν μύρων, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος διὰ «κουτροβίου» ἦν-

τλησε. Μετὰ τὰ γενόμενα ἀνεχώρησεν ὁ Βιτάλιος, συνοδευθεὶς ὑπὸ τοῦ νεωκόρου μέχρι τόπου τινὸς καλουμένου «Ἄ λ μ υ ρ ὄ ς».

ια') Ἀρχιερεὺς τις Κυπριανὸς ὀνόματι ἕξ Ἀφρικῆς, μεταβαίνων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἠχμαλωτίσθη καθ' ὁδὸν ὑπὸ πειραιῶν, ἐλυτρώθη δὲ διὰ θαυματουργικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Ἁγίου. Ἐπανελθὼν κατοπιν εἰς τὴν ἐν Ἀφρικῇ ἐπαρχίαν του, ἔκτισε ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ὑποδειχθέντων τῶν πρὸς κτίσιν μαρμάρων ὑπὸ τοῦ Ἁγίου κατ' ὄναρ.

ιβ') Ἐπὶ Μαυρικίου αὐτοκράτορος Ἰλλούστριος (πρωτοσπαθάριος) ἀνὴρ εὐσεβής, εὐρεθεὶς εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, εἶδε κατ' ὄναρ δύο ἀγγέλους, ἰσταμένους παρὰ τοὺς εἰς τὸ δυτικὸν μέρος ὑπάρχοντας δύο μεγάλους πρασίνοὺς κίονας, «θετταλοὺς καλουμένους» καὶ ὅτι οἱ δύο οὗτοι στρατιωτικῶς ἐνδεδυμένοι, εἶπον εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον, ὅτι ὁ Βασιλεὺς διατάσσει «νὰ ἐγκαταλίπῃς τὴν πόλιν σου, διότι θὰ τὴν κυριεύσῃ ἐκεῖνος». Τοῦτο ἀνεκoinώθη εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς. Ἄλλ' ὁ Ἅγιος παρακάλεσας τὸν Θεὸν ἔδωκεν εἰς τοὺς πολίτας νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι πρέπει νὰ σωφρονισθῶσι ὅπερ καὶ ἐγένετο καὶ οὕτως ἐσώθη ἡ πόλις.

ιγ') Τὸ ἔθνος τῶν Ἀβάρων, «Οὐνικὸν ὀμοῦ καὶ Βουλγαρικόν», ἐπέδραμε καὶ ἐπολιορκήσεν τὴν Θεσσαλονίκην ὑπὸ ἄρχοντα Χαγάνον, διὰ πολιορκητικῶν μηχανῶν, χελωνῶν βεβρωσμένων κ.τ.τ., ἐκσφενδονίζοντες μεγάλους βράχους κατὰ τῶν τειχῶν· ἀλλ' ὁ ἅγιος ἐμπνέει τινά, ὅστις λαβὼν λιθίδιον καὶ ἐπιγράψας «ἐν τῷ ὀνόματι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἅγιε Δημήτριε, βοήθει», τὸ ἔξσφενδόνισε· τοῦτο δὲ συνήνητησε τὸν ἐχθρικὸν ἔξωθεν βαλλόμενον βράχον καὶ τὸν κατέβαλε. Πολλάκις ἐπαναληφθὲν τοῦτο, ἠνάγκασε τὸν ἐχθρὸν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ φύγῃ.

ιδ') Ὁ Ραδομίρος, υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων, κατεδυνάστευε πάντας μὲν τοὺς ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν του λαοὺς, πρὸ πάντων ὅμως τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου «Σοσκός», οὕτως ὀνομαζομένου ἔκ τινος παλαιοτάτου οἰκῆτορος. Ὁ τόπος οὗτος ἦτο κατάλληλος πρὸς θήραν, ὃ δὲ Ραδομίρος μετέβαινε συχνὰ ἐκεῖ καὶ διημέρευε περὶ τὴν κυνηγεσίαν, ἀπέβη λοιπόν, ὡς ἐκ τούτου, ἡ μάλιστα τῶν πέριξ κατοίκων, οἵτινες εἰς ἀπόγνωσιν ἐλθόντες, ἐπεκάλεσαν τὴν βοήθειαν τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Τὴν παράκλησιν τούτων ἐπακούσας ὁ ἅγιος Δημήτριος, ἐπιπίπτει μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἔφιππος κατὰ τοῦ ἐπίσης ἐφίππου Ραδομίρου καὶ κατασφάττει αὐτόν, ἀπαλλάξας οὕτω τοὺς κατοίκους ἀπὸ τῆς μάλιστα ταύτης. (Ραδομίρος εἶναι ὁ ἐνίοτε ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου τοῦ ἁγίου Δημητρίου ζωγραφιζόμενος εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ ἐφίππου ἁγίου Δημητρίου.)

ιε') Ρυχῖνοι, Στρυμόνιοι καὶ Σαγουνδάτιοι, ἔθνη σκυθικὰ καὶ σλαβωνικά, ὑπὸ ἄρχηγὸν ὀνόματι Περβοῦτον, ὅστις ἦτο σύμμαχος Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ἐπέδραμον κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆ ἀνοχῆ τοῦ Λέοντος πολιορκοῦσι ταύτην, οἱ μὲν Στρυμόνιοι ἕξ ἀνατολῶν καὶ βορρᾶ, οἱ δὲ Ρυχῖνοι καὶ

οἱ Σαγουνδάτιοι ἐκ δυσμῶν καὶ θαλάσσης. Οὕτω στενοχωροῦντες καὶ πιέζοντες τὴν πόλιν, ἐπυρπόλησαν τὸ πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως παραπύλιον καὶ εἰσώρμησαν ἐντὸς αὐτῆς. Ἄλλ' ὁ ἅγιος Δημήτριος δυσωπηθεὶς ὑπὸ τῶν ἱεσσιῶν τῶν πολιτῶν, ἐπέπεσε καὶ κατέστρεψε τοὺς ἐχθρούς.

ις') Ἀνὴρ τις Θεσσαλονικεὺς, μεταβάς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐτυφλώθη ζητήσας δὲ παρὰ τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὴν ἰασίν του, παρεπέμφθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἐν Κ)πόλει ναὸν τῆς Θεοτόκου, ἣτις καλεῖται «**Τὸ Οἰκονομεῖον**», ¹⁾ ὅπου ὁ τυφλωθεὶς, ἰαθεὶς, εἶδε τὴν ἁγίαν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Δημητρίου «ἐν ψηφηδωτοῖς».

ις') Θεραπεία ἐτέρου τυφλοῦ ἐξ Ἀδριανουπόλεως. Τοῦτον εὐρὼν καθ' ὁδὸν ὁ Ἁγιος ἐφιππος, συμπαρέλαβε καὶ μετήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ, ἔνθα καὶ τὸν ἐθεράπευσε.

ιη') Εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο ἀναφέρεται, ὅτι πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως ὑπάρχει «Πηγὴ ὕδατος», ἐκ πέτρας ἐσχισμένης ρέοντος καὶ ἐκεῖ ὑπάρχει χῶρος πεδινὸς καὶ ναὸς τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἢ μᾶλλον μονή, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγ. Δημητρίου. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο παραπέμπει ὁ Ἁγιος ἀξιωματοῦχον τινα βασιλικὸν παράλυτον, ἵνα θεραπευθῆ. ²⁾ Μετὰ τὴν θεραπείαν τοῦ παραλύτου τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου ἦτο «*Ἀρμουγένης*».

ιθ') Ἡ Θεσσαλονικὴ εἶχε κυριευθῆ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. Τότε τινὲς ἐξ Ἰταλίας, συνοδευόμενοι ἀπὸ τὸν ἅγιον Ἀχίλλιον καὶ ἐρχόμενοι εἰς προσκύνησιν τῶν σεβασμάτων τῶν μερῶν τούτων, εἶδον ἐν ὄπτασιᾷ τὸν ἅγιον Δημήτριον, κατηφῆ ὄντα. Ὁ ἅγιος Ἀχίλλιος ἠρώτησε νὰ μάθῃ τὸ αἴτιον τῆς κατηφείας του ταύτης, ὁ δὲ ἅγιος Δημήτριος ἀπήντησεν ὅτι «ἐάλω μοι ἡ πόλις τοῖς ἐκ τῆς Ἀγαρ' ἐάλω παραδοθεῖσα πρὸς Θεοῦ εἰς ἀφανισμόν· βεβήλωται μοι νῦν ὁ ναὸς αἱμάτων ρεῖθροις τῶν πολιτῶν· κατεπατήθη τὰ ἱερά ποσὶ βεβήλοις καὶ πῦρ τὰ ὠραῖα τῆς πόλεώς μοι κατέφαγε!». Τότε οἱ Ἰταλοί, ὧν εἷς γραικίζειν ἢ ἑλληνίζειν ἠπίστατο, ἐρωτήσαντες καὶ πληροφορηθέντες τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσσαλονίκης, κατηυθύνθησαν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

κ') Ὁ αὐτοκράτωρ Μανουήλ, τὸν ὁποῖον περιγράφει ὁ Σταυρακίος ὡς μεγαλοπρεπῆ καὶ φιλόκαλον, εἶχε διατάξει νὰ κατασκευάσῃσιν μίαν ἀλουργίδα πολύτιμον, τὴν ὁποίαν νὰ φορῆ κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας καὶ νὰ τὴν ἐπιδεικνύει εἰς τοὺς ξένους. Ταύτην διέταξε τοὺς βασιλικούς του θεράποντας νὰ τὴν ἐξαγάγουν διὰ τὴν ἡμέραν τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως· ἀλλὰ «νύκτωρ λωποδυτεῖ ταύτην ὁ Ἁγιος», μετὰ δ' ἐρευνᾶν εὐρέθη ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἁγίου. Συνεπεία τοῦ γεγονότος τούτου, φιλοτιμηθεὶς ὁ αὐτοκρά-

1. Δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν Κατάλογον τοῦ «*Β. Ἐορτολογίου*» τοῦ Μ. Γεδεῶν.

2. Πιθανώτατα πρόκειται περὶ τῆς μονῆς Χορταίτου, ἣτις ὁμοιάζει πρὸς τὴν περιγραφὴν τοῦ τόπου ἐνταῦθα.

τωρ, ἀφιέρωσε διὰ χρυσοβούλλου ἐγγράφου εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὴν χώραν τὴν καλουμένην « *Μελιδόνιον* », ἀντὶ τῶν νικῶν, ἃς πολλάκις ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ ἅγιος.

κα') Περιγράφει παραστατικώτατα πολιορκίαν τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων Ἰωαννίτζη. Ἐπὶ αὐτοκράτορος Λέοντος, ὁ βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων Ἰωάννης - Ἰωαννίτζης, ἔξεστράτευσε κατὰ τῆς Μακεδονίας, ἔχων ὡς ἀρχιστράτηγον τὸν Μαναστροῦν· κατερχόμενοι δὲ πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην, κατασκηνώνουσιν ὁ μὲν Μαναστροῦς παρὰ τὰς πεδιάδας τοῦ Γαλλικοῦ, εἰς δὲ τὰ Λαγκαδᾶ αὐτὸς οὗτος ὁ Ἰωαννίτζης. Ἐκεῖθεν δὲ ὁ μὲν « γαλλικόθεν », ὁ δὲ « λαγκαδόθεν » περικυκλοῦσι τὴν πόλιν. Ὁ Ἰωαννίτζης πληροφορηθεὶς τὰ περὶ τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ τοῦ ναοῦ αὐτοῦ, ἀφιππεύσας, οὕτως ηὔξατο βουλγαριστί: « *δεῖ γὰρ ἀπαραποίητως ἐκ μέρους εἰπεῖν τὴν βάρβαρον ἐκείνην φωνὴν «Σφετὶ Δημήτριε», εἰ τὴν πόλιν ταύτην πορθήσαιμι, ποιήσομαί σοι καλὸν Μοναστήριον* »! Ἀλλὰ διὰ θαύματος, ὁ Ἰωαννίτζης πληγώνεται νύκτωρ, ὁ δὲ Μαναστροῦς, παραλαβὼν τὰ στρατεύματα, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπῆλθεν. Οὕτως ἔλυτρόθη ἡ πόλις.

κβ') Εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται ἡ πληθώρα τῶν μύθων καὶ αἱ δεξαμεναὶ καὶ οἱ κρουνοὶ καὶ αἱ ἄφθονοι πλύσεις καὶ οἱ ἐξ αὐτῆς τῆς σοροῦ τοῦ Μάρτυρος ἐκπηγάζοντες ὄχεοί, τῶν ὁποίων τὴν ροὴν ἀπεπειράθη τις τῶν μοναχῶν νὰ μεταστρέψῃ, ἀλλ' ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Ἁγίου, ὡς ἄτοπα λογιζόμενος.

3. Σπανίως ἅγιος συνέδεσε τὴν μνήμην αὐτοῦ τόσον στενῶς πρὸς τὰς περιπετείας τῆς πατρίδος του, ὅπως ὁ ἅγιος Δημήτριος. Εἰς πάσας τὰς πολιορκίας τῆς Θεσσαλονίκης καὶ εἰς πάντας τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἐχθρικὰς ἐπιθέσεις κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης, πάντοτε ὁ ἅγιος Δημήτριος παρίσταται ὡς πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον καὶ μόνον διὰ τῆς θαυματουργικῆς αὐτοῦ ἐπεμβάσεως ἐσώζετο καὶ ἔλυτροῦτο ἡ πόλις ἀπὸ τὰ ἐκάστοτε ἐπερχόμενα εἰς τὴν Μακεδονικὴν πρωτεύουσαν δεινά, ἀφοῦ καὶ ἡ κατὰ τὸ 1912 ἀπελευθέρωσις συνέπεσε μὲ τὴν μνήμην τοῦ ἁγ. Δημητρίου, τὴν 26 Ὀκτωβρίου. Ἀλλὰ καὶ ἡ εὐδαιμονία τῆς πόλεως καὶ ἡ καλὴ αὐτῆς διακυβέρνησις εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον ὠφείλετο. Ἡ ἀγάπη του πρὸς τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἡ στοργὴ του πρὸς τὴν πατρίδα του διαφαίνεται μετὰ τρυφερότητος καθ' ὅλας του τὰς θαυματουργικὰς ἐνεργείας μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ, ὥστε νὰ ἀποκαλῆ τὴν Θεσσαλονίκην « *πόλιν του* ». Θρηνεῖ καὶ ὀδύρεται διὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσθνίκης ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ ὅταν συνήντησε τὸν ἅγιον Ἀχίλλιον ἀνακράζει: « *ἔάλω μοι ἡ πόλις! ἔάλω, παραδοθεῖσα εἰς ἀφανισμόν! βεβήλωται μοι νῦν ὁ ναός! κατεπατήθη τὰ ἱερὰ ποσὶ βεβήλοις καὶ πῦρ τὰ ὠραῖα τῆς πόλεως μοι κατέφαγε* ».

Χαρακτηριστικώτερον καὶ παραστατικώτερον τῆς στοργῆς ταύτης καὶ τῆς ἀγάπης δείγμα ἀποτελεῖ ἡ ἀκόλουθος στιχομυθία μεταξὺ τοῦ ἁγίου Δη-

μητρίου καὶ τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης, ἀποδιδομένη εἰς Συμεῶνα τὸν Θεσσαλονίκης καὶ τὴν ὁποῖαν εὐρίσκομεν εἰς τὴν «Θύραν Μετανοίας» δημοσιευμένην :

Ἄγ. Δημ. Μὴ ἀνιῶ, ὦ πατρίς μου,
ὑπαχθεῖσα τυράννου
ὧν δι' ἐμοῦ ἀπαλλαγὴν
εὐρεῖν ἐπιζητεῖς·
ἐκλυτρώσομαι γὰρ καὶ νῦν
ἐκ θλίψεων
καὶ πληρώσω ἐνθέων ἀγαθῶν
καὶ φυλάξω καὶ σώσω,
λέγει Δημήτριος.

Θεο)νίκη Ἐπὶ ταῖς σαῖς μεσιτείαις
τῶν δεινῶν λυτρωθεῖσα,
ὑπὸ τὰς σὰς διεφυλάχθη
πτέρουγας ἀεὶ·
νῦν δὲ παρὰ δόξαν
ἀναμέσον τῶν δεινῶν
στροβουμένη ἀθλίως
προστρέχω ἐπὶ σέ
καὶ κραυγάζω:
βοήθει μοι, Δημήτριε.

Ἄγ. Δημ. Γῆ με καλύπτει καὶ τάφος,
ἀλλὰ πλήρης ὁ κόσμος ἐμῆς ὁσμῆς,
τῆς ἐκ τῶν μύρων χάριτι Χριστοῦ·
Μὴ φοβοῦ οὖν, πατρίς μου,
ἐμὲ κατέχουσα,
τοὺς ἐχθροὺς γὰρ πάντας πατάξω ἐν Χριστῷ
καὶ φυλάξω καὶ σώσω Σέ, τὴν τιμῶσάν με.

Θεο)νίκη Ἀγγαλλιάσθω γῆ πᾶσα Θεσσαλονίκη, χαῖρε ἢ εὐσεβής,
ὁ γὰρ Χριστοῦ ὀπλίτης ὁ λαμπρὸς
μετὰ σοῦ οἰκεῖ φρουρῶν
καὶ σώζων σε,
τοὺς ἐχθροὺς σου συντριβων,
πληρῶν σε ἀγαθῶν,
ὧ καὶ κράζει τιμῶσα,
χαίροις, Δημήτριε.

B. KEIMENON

Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Χαρτοφύλακος Θεσσαλονίκης κὺρ Ἰωάννου τοῦ Σταυρακίου Λόγος εἰς τὰ θαύματα τοῦ Μυρορροῦ Μεγάλου Δημητρίου.

1. Ὁ λόγος, τῷ μυρορροῦ Δημητρίῳ, τὰ θαύματα ποῦ γὰρ δίκαιον τὴν
 5 τοσαύτην τῶν θαυμάτων πηγὴν μὴ καὶ λόγοις δημοσιεύεσθαι καὶ διηγήμασιν
 ἐπ' ἐκκλησίας παρρησιάζεσθαι καὶ ταῖς χριστωνύμων ἀκοαῖς τὸν τοσοῦτον
 πλοῦτον ἐνθησαυρίζεσθαι; εἰ γὰρ πᾶσα φύσις, ὅση τε ἐν αἰσθητοῖς, ὅση τε
 ἐν νοητοῖς, αὐτοφυῶς τοῦ ἀγαθοῦ τὰ τῆς κινήσεως πρὸς ἔφρσιν δείκνυσσι, τίς
 οὐκ ἂν τῶν τοῦ χριστομάρτυρος Δημητρίου ἀγώνων τε καὶ θαυμάτων ὅλος
 10 γενήσεται, οὕτω μεγάλων, οὕτως ὑπερφυῶν, οὕτω πᾶσαν ἀγαθυνόντων ψυ-
 χήν, οὕτω παρακαλούντων πρὸς εὐωχίαν τὴν κρείττονα; Τοσοῦτον μὲν γὰρ
 χαριέστατα, τοσοῦτον θεῖα καὶ πρὸς τὰ κρείττονα μετεωρίζονται τὸν ἀκούοντα,
 ὅσον ὁ μάρτυς μυρίαν τὴν λόγῃν ἢ τῶν αὐτῷ συναθλητῶν δέδεκτο φάλαγξ
 ἢ θεοσύλλεκτος ἄλλως τε, ἐπεὶ λόγος ἅπας ἐπὶ τοῦτο καὶ ἅπαν μυστήριον,
 φ. 74 τὸ πρὸ πάντων καὶ διὰ πάντων | λόγων, τρόπων, βίων, πράξεων, ἀγώνων,
 εὐποιοῦν πρὸς ἀγιασμόν δοῦν τὴν ψυχὴν καὶ πρὸς τοῦτο κινεῖσθαι καὶ ὁρμᾶν
 ὡς εἰς τελικώτατον αἴτιον, ἀμετατρέπτι καὶ ὅλῃ ροπῇ, ποῦ ἂν τις τῶν μαρ-
 τυρικῶν ἀγώνων, ποῦ δὲ τῶν θαυμάτων γενόμενος καὶ ὅλος τοῦ πράγματος
 20 γερονός, μὴ καθαρθεῖ μὲν αἰσθησιν, λαμπρυνθεῖ δὲ νοῦν, ἀγασθεῖ δὲ
 τὴν διάνοιαν, ἀγασθεῖ δὲ καὶ ψυχὴν, καὶ μάρτυς ἐθελοντῆς τῷ τῆς μαρτυ-
 ρίας ἔρωτι καὶ αὐτοπροαίρετος χρηματίσειεν, ἄτρωτος στεφανίτης καὶ ἀθλο-
 φόρος ἀναίμακτος; Ἄλλ' ἐπεγέγραπτο πάλαι μὲν, σχολῇ τῇ τοῦ Πλάτωνος
 « μηδεὶς εἰσίτω ἀγεωμέτρητος », οἷόν τι τοῦ τῆς ἱερᾶς ἐπιστήμης ἐκείνου νεῶ
 25 ἱερὸν προτεμένισμα καὶ νῦν δέ, τῇ ἐπιχειρήσει γραφῆς ἀγώνων καὶ θαυμάτων
 τοῦ Μάρτυρος, « μηδεὶς εἰσίτω μὴ καθαρὸς » ἐπιγέγραπται προπαράγγελμα
 τοῦτο μαρτυρικὸν καὶ προαναφώνημα. Διὰ τοῦτο καὶ φόβος εὐλόγος ὑποθράτ-
 τει καὶ τοῦ ἐγχειρήματος ἀνακόπτει με, ὡς χερσὶν ἀνάγνοις καὶ ἀκαθάρτοις
 χεῖλεσι τὰ θεῖα προσψαύοντα καὶ ἐκδιηγούμενον, μή ποτε πάθοιμι καὶ αὐτὸς
 30 ὅτι δὲ τῆς προφητείας κἀγὼ ἀκούειν δοκῶ, πρὸς τῆς μαρτυρικῆς λαβίδος
 καθαρτικὸν τοῦ λόγου ψωμιζόμενος ἀνθρακα, « ἰδοὺ ἦψατο τῶν χειλῶν σου
 καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ », ἐτοιμῶς
 διὰ τοῦτο ἔχω καὶ ταχυνῶς καὶ « ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι, ἀπόστειλόν με » τῷ μεγάλῳ
 ἀνταποκρίνομαι καὶ τῇ ὁδοῦ τῶν θαυμάτων σου πορεύσομαι καὶ πανηγυρίσω
 σου τὰ τεράστια.

2. Πανηγυριστέον τοίνυν, ὃ περὶ τὸν Μάρτυρα θεῖα παρεμβολὴ καὶ
χριστῶνυμον χοροστάσιον, καὶ τὰ τοῦ ἡμῶν Πολιούχου ἑορταστέον θεῖα
τεράστια· καὶ θεριστέον μὲν τῆς ἀθλητικῆς παλαιστρας μετ' εὐφροσύνης τὰ
δράγματα, ἃ μετὰ δακρύων ὁ Μάρτυς, πορευόμενος ὁδὸν τὴν τοῦ μαρτυρίου,
τῷ σπόρῳ τῆς εἰς Χριστὸν κατεβάλετο πίστεως. Συλλεκτέον δὲ καὶ τῶν θαυ- 5
μάτων καρπούς, οὓς ὁ μαρτυρικὸς σπόρος εἰς ἑκατὸν ἐγεώργησεν, ὡς ἐντεῦ-
θεν πλησθησόμεθα ἐν τοῖς τοῦ | μάρτυρος ἀγαθοῖς καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἀπο-φ.74'
θήκας καρπῶν πληρώσασαι μὲν τῶν πνευματικῶν· τάχα γὰρ ὡς καὶ μικρὸν
ἀποξέσαιμι ἢ παρωδήσαιμι ἐκεῖνο τὸ Γραφικόν, ὃ μὲν ἄλλος, εἶποιμι, τῶν
μαρτύρων ἐν χιλιάσι θεῖος χορὸς, μόνος δ' ἐν μυριάσι θαυμάτων Δημή- 10
τριος ὁ καλλίνικος. Ἄλλ' ἐπεὶ παρεσκευάσθε πᾶς καὶ πρὸς ἀκρόασιν ἡτοίμα-
σθε ἕκαστος, « ἔξεγέρθητι ἡ δόξα μου » Δαυϊτικῶς εἰπεῖν, ἔξεγέρθητι ψαλ-
τήριον καὶ κιθάρα τὰ τῆς ἐμῆς στενομύθου μούσης καὶ γλώττης ἐνεργήματα
καὶ λογικὰ κιθαρωδήματα καὶ κινήματα καὶ ἐν λαοῖς παρρησιάσατε τῷ μυρο- 15
βλήτῃ τὰ θαύματα καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας τῷ ἡμῶν πολιούχῳ κροτήσατε τὰ
τεράστια· ἐμβάλλει γὰρ μοι κατὰ Δαυῖδ τῷ στόματι ἄσμα καινὸν καὶ κατὰ
τὸν Ἰεζεκιήλ κεφαλίδας ὅλας σιτίζει με, ὑφ' ὧν δυνάμεως πληρωθήσομαι,
καὶ δραμοῦμαι τῷ λόγῳ τὰ τῶν θαυμάτων τοῦ μάρτυρος, καὶ σκηνοβατήσω
τὰ ὑπὲρ φύσιν τούτου τεράστια· πάντως γὰρ τῇ δοθείσῃ δυνάμει παρὰ τοῦ
μάρτυρος καὶ τὰ τοὺς ἐν μηχαναῖς εἰπεῖν δεξιούς, τὸ προτεθὲν τοῦ λόγου βάρος 20
κινήσομαι· εἰ μὴ γὰρ οὕτω, πῶς ἂν καὶ τὸ προκείμενον τοῦ λόγου τηλίκον
μεταχειρισάμεθα μέγεθος ;

Ἐτύγχανον μὲν γὰρ καὶ πάλοι σφαδᾶζων, Μυρορροῖα Δημήτριε,
περὶ τὰς διηγῆσεις τῶν τερασιῶν σου· ἀλλ' ὡς ἔοικεν, ἀπεταμειυέτό μοι τὸ
τῆς λογικῆς νάρδου ἀλάβαστρον εἰς τὴν ἡμέραν σοι τοῦ ἐνταφιασμοῦ, καθ' 25
ἣν δηλαδὴ τὸ μαρτυρικόν σου τέλος πανηγυρίζομεν. Εἰ δέ τις εὐλαβοῖτο μὲν
πρὸς διήγησιν τοῖς τηλίκοις τοῦ μάρτυρος θαύμασιν, ἐνσεμνύοιτο δὲ τῇ σιγῇ
τὸ πλέον τούτων ἢ τῇ φωνῇ, ἀλλ' αὐτὸς γε μήποτε οὕτω σεμνὸς γενοίμην,
ὡσθ' ὑπεριδεῖν τὰς θαυματουργίας τῆς μαρτυρικῆς καὶ πάντα ἐμοὶ σεβαστῆς
κορυφῆς· ὡς γὰρ τὰ τῷ πυρὶ τῶν σωμάτων ἢ τοῖς πολυτελεστέροις τῶν μύ- 30
ρων καὶ εὐώδεσι πλησιάσαντα, τῆς ἐκεῖθεν ὀσμῆς καὶ θερμῆς μετείληχεν,
οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ τὴν θαυματουργικὴν πληθὺν τοῦ μάρτυρος διερχόμενοι,
πᾶσαν μὲν ἐκεῖθεν, εὖ οἶδα, τῇ ψυχῇ τὴν εὐωδίαν ἀπομορφόμεθα, πᾶσαν δὲ
τὴν δυσωδίαν ἐντεῦθεν ἀποτριψόμεθα καὶ περιστερὰ χρισθεῖσα μύρω καθα- 35
περεὶ τῆς μαρτυρικῆς τῆς κρείττονος εὐωδίας ὄσφρα, ὑψωθησόμεθα πρὸς
τὰ κρείττονα· ἄλλως τε, | οὐδ' εἰς τοσοῦτον ἡμεῖς περὶ τὴν μαρτυρικὴν ἀμνή-φ.75
μονες κορυφὴν, καὶ ὡς οὕτω φάναι, νεκροὶ μυριζόμενοι τῇ τῆς ἀχαρίστου
γνώμης περιουσίᾳ καὶ ταῦτα ποταμοῖς τοσοῦτοις μύρων καὶ θαυμάτων καθε-
κάστην περικλυζόμενοι, ὡς ἐν δευτέρῳ θέσθαι, οἷς καὶ ἀγγέλων χορεία πα- 40
νηγυρίζουσιν. Ἄλλοι μὲν οὖν προφθάσαντες τὰ πρὸς λόγους ὑψηλοὶ καὶ

μετέωροι καὶ πρὸς ἐγκωμιαστικὴν τὴν δύναμιν ὑπερούσιοι τὸν μαρτυρικὸν ἀμπελῶνα, παρ' οὗ τῶν θαυμάτων ἡμῖν ὁ βότρυς καθ' ἑκάστην καταρτίζεται, ἴσα σκαλίδι τῇ μουσοφορήτῳ γλώσση καὶ διανοίᾳ ἐφυτηκόμησαν, παράσχη δὲ καὶ ἡμῖν τοῦ ἀμπελῶνος τοῦδε πάντως ὁ Κύριος τὸ δηνάριον ἐργασίας

5 τῆς λογικῆς, κἄν περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, τὸ ὄψε δὲ τοῦ καιροῦ πρὸς τοῦτον ἡῦτομολήσαμεν, κἄν πολλοστοὶ τῶν πρώων εἰς ἐργασίαν τὴν λογικὴν, καὶ τὸ ὅλον εἶπειν « πεζοὶ παρὰ λύδιον »· εἰ δὲ πενιχροὶ ἡμεῖς πρὸς καρυκείαν τῆς τραπέξης τῶν θαυμάτων τοῦ μάρτυρος, ἀλλ' ἔχει τοῖς πολυτελέσι τῶν βρωμάτων μηδὲ πλακοῦς εὐτελής ἀτιμάζεσθαι· πάντως δὲ ἐκ τῆς ἡμῶν πενεστάτης τοῦ λόγου ἀρτοποιίας ἐγκρυφίαν τῷ Μεγάλῳ ζυμοπλαστήσαντες, ἀφθονίαν τῆς λογικῆς ὑδρίας καὶ τὸ τοῦ καμψάκη ὑπερχειλὲς ὑπερεκπερισσοῦ μεθ' ὅσης τῆς χάριτος ἀντιλάβοιμεν.

Ἄλλὰ γὰρ τῶν προοιμίων μὲν ἅλις· ἐπιτροχαστέον δὲ τοὺς μαρτυρικοὺς ἀγῶνας τοῦ μάρτυρος, ὡς καθ' ὁδὸν ὁ λόγος τὴν τῶν θαυμάτων ἀταρπὸν διόδυσσευ καὶ καθ' εἰρημὸν ὡς ἔξον βηματήσειεν, ὡς ἂν δὲ μηδὲ τῆς ἐγκωμιαστικῆς τῷ μάρτυρι τοῦ λόγου ἀπολειφθῆιμεν τάξεως.

3. Θεσσαλονίκη, πόλις δὲ αὕτη περιφανῆς καὶ λαμπρά, καὶ Μακεδόνων μὲν κορυφή, Θετταλίας δὲ πάσης ὑπεριδρυμένη θ' ὑπερέχουσα, οἷς τε παντοδαπαῖς ὀλβίζεται χάρισι καὶ οἷς εἶδεσι καλῶν ἀπάντων ἐναγλαΐζεται. Αὕτη

20 πρὸς τὴν κάτω γέννησιν τῷ μάρτυρι πατρὶς καὶ γεννήτρια· ἐν ταύτῃ δὴ, τὰς ὠδίνιας λύσας τὰς μητρικάς, γεννηθεῖς τε καὶ αὐξηθεῖς, εἶθ' οὕτω καὶ ἀναγεννηθεῖς τὴν θείαν καὶ ἄχραντον γέννησιν τοῦ θείου λουτροῦ καὶ τῇ τοῦ σώματος ἅμα καὶ πνεύματος αὐξήσας ἡλικία καὶ χάριτι, ἦν μὲν στρατηγετῶν φ.75^ο καὶ ὑπατεῶν στρατευμάτων | τοῖς τάγμασιν, οὐδ' ἀνδραγαθίζόμενος κατὰ τῶν ὀρωμένων ἐχθρῶν, τῶν ἄλλων εἶχε τὰ δεύτερα, ἀλλὰ γὰρ ἀνδρείως τὰς μάχας κατὰ τῶν ἐναντίων διατιθέμενος, ἀνδρικότερον κατὰ τῆς πλάνης ἐπορευέτο τε καὶ ἐπλάτυνετο· χαριέστατος τὴν μορφήν, τὴν ψυχὴν χαριέστερος· ἔργον ὡς ὄντως τῶν Θεοῦ δακτύλων ἐπάξιον· ἠδὺς τὸ φθέγμα, τὸν τρόπον ἠδύτερος· γλυκὺς τὸν λόγον, τὸ ἦθος γλυκύτερος· πολλὴν μὲν ὑποφαίνων τοῦ

30 ἔνδοθεν ἀνθρώπου τὴν ὠραϊότητα, ὡς διὰ παραπετάσματος οἶον τῆς διαρτίας τοῦ σώματος τοῖς ἔξω γεγανυμένην προκύπτουσαν, πολλὴν δ' ὅτι μάλα τὴν τοῦ δημιουργοῦ Θεοῦ παριστάνων δημιουργικὴν τῆς πρώτης εἰκόνας ἐντέλειαν· διδακτικὸς τῶν τοῦ Χριστοῦ, διδασκαλικὸς τῶν τῆς χάριτος· τὸ ἀπόφθεγμα τῆς γλώττης, ὡς ὑετὸν, καὶ ὡς δρόσον φέρων τὰ ῥήματα· τὰ γὰρ τῆς

5 ἔξω τῶν λόγων παιδεύσεως τοῖς ἐκ τῶν ἔνδον ἦν ἐξευγενίζων καὶ θαυμασιῶς κατακρινῶν· ἄσπιλος τὴν ψυχὴν· παρθενικαῖς ταῖς χάρεσιν ἐναγλαΐζόμενος. τοῦ κρείττονος ἐπάξιον οἰκητήριον, ναὸς τοῦ Ὑψίστου ἡγιασμένος καὶ πρὸ γενέσεως· τὸν οἶκτον πολὺς, τὸν ἔλεον ἐλαία ἀντικρυς ψαλμική.

Ἄλλ' ἵνα μὴ διὰ κύκλου ἐκδιηγώμεθα τὰ τοῦ μάρτυρος, ὡς διδάσκει

40 μὲν εἰς θεοσέβειαν τὸν λαόν, ὡς, ἐπικλήσει Χριστοῦ, μεγάλα τῶν θαυμάτων

τελοίῃ, ὡς διαμηνυθεῖ τῷ τυράνῳ, ὡς ἀπαχθεῖ βήματος ἐνώπιον τοῦ τυραννικοῦ, ὡς τρανῶ τῷ στόματι ὁμολογήσειε τὴν εὐσέβειαν, ὡς παρησιάζαιτο τὸν Χριστόν, ὡς διὰ τοῦτον ἔμφρουρος γένοιτο, ὡς ἐκέισε τὸν Νέστορα σφραγίσῃ καὶ καρδίαν καὶ μέτωπον καὶ προσημάνῃ καὶ τὸν Λυαῖον νικήσειε καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσειεν, ὡς τὸν ὑπερπύσαντα τῇ φρουρᾷ σκορπίον καὶ πρὸς τρωσίν τῷ ἰοβόλῳ κέντρῳ αὐτῷ ἐπιστρατευσάμενον, μόνῳ τύπῳ σταυροῦ κρυσταλλώσειε καὶ ἄψυχον ἀπεργάσαιτο, ὡς καταπταίη ἄγγελος αὐτῷ οὐρανόθεν εἰπών: «εἰρήνη σοι τοῦ Χριστοῦ ἀθλητά, ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε», ὡς ὁ Νέστωρ τῷ Λυαίῳ μονομαχήσειε καὶ νικήσειεν, ὡς καρατομηθεῖ ὑπὲρ Χριστοῦ, ὡς ἐντεῦθεν τυραννικῇ τῇ μανίᾳ φάλαγξ ὅλη κινήθει λογχοφόρος ἐπὶ τῷ στρατάρχῃ τῆς μαρτυρικῆς τοῦ Θεοῦ | παρατάξεως, κηφῆνας ἂν τις φ. 76 φαίη κεκεντρομέναις τῆς γλυκείας τοῦ Χριστοῦ μελίσης εἰς ἀναίρεσιν σπεύδοντας, ὡς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ τοῖς ἔγχεσι διορύξειε. Ταῦτα δὴ ταῦτα παραδράμωμεν, εἰ δοκεῖ, τοῖς ἅπασιν, ὡς ἀνάγραπτα· τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὰ τε ἄλλα καὶ τὴν τοῦ μεγάλου Δημητρίου μαρτυρίαν καλλίνικον, δι' ἧς φάλαγγας ὅλας δαιμόνων ἠδάφισεν; Ἔκειτο μὲν γὰρ κατὰ γῆν ὁ μάρτυς λόγχαις δημίον τὰ τῆς τρώσεως φέρων ὀλόσωμα· ἔκειτο λύθρους αἱμάτων μαρτυρικῶν πορφύρα τις φοινικοβαφῆς καθαπερεῖ, τῷ Χριστῷ φοινισσόμενος, ὅλος διάτρωτος, ὅλος ὠτειλῶν μυριῶν ἀνάμεστος· ἐτέρωτό οἱ τὰ στέρνα· ἐτέρωτο τὰ τοῦ θώρακος· ἢ πλευρά, σκεῦδος ἐφῆκε μυριοπόνον· τὰ τῆς γαστροῦς μυριοστόμους πηγὰς αἱμάτων ὑπήνοιγε· δέδεκτο καὶ χεῖρες τὸ μανιώδες ἐκεῖνο καὶ δήμιον λογχοφόρημα. Οὕτω δι' ἑκάστου μέλους καὶ μέρους ὁ μάρτυς ἐν ἑαυτῷ μαρτυρικῶς τὸν Θεὸν ἐμεγάλυνεν· οὕτω τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ τῇ σαρκὶ κατὰ Παῦλον τὸν μέγαν ἐβάστασεν· οὕτως ἠγώνισται· οὕτως ἐδόξασε τὸν ποιήσαντα. Ἄλλ' ἐντεῦθεν ὁρᾶτέ μοι καὶ τὸν ἀντιδοξάσαντα τοῦτον Θεὸν θαύμασιν ἑξαισίαις καὶ τέρασι τοσοῦτοις τὸν μάρτυρα δεξιούμενον· εἰ γὰρ ψυχροῦ ποτηρίου ὕδατος ἀλλάσσεσθαι ὅλους παραδείσους, ὅλας Ἐδέμ μεμαθήκαμεν, πόσον τὰ τῆς ἀνταπολαύσεως, ὅπουπερ ὅλα μαρτυρικῶν αἱμάτων ὑπὲρ Χριστοῦ ἐκκέχυται ρεύματα; ὅπου κρουνοὶ τῶν λύθρων τῆς σωματικῆς διαρτίας τοῦ μάρτυρος ἀπερρύθησαν; πορευόμενος γὰρ ἐπορευέτο ὁ μέγας οὗτος τὴν τοῦ μαρτυρίου ὁδόν, αἶματα σπείρων τῆς οἰκείας σαρκὸς ὑπὲρ τῆς εἰς Θεὸν πίστεως τιθεὶς τὴν ψυχὴν, ὡς ἐνταῦθα μὲν μυρία μύρα θερίσειεν, ἐκεῖθεν δὲ πολυπληθῆ τὰ θαύματα ὡσεὶ δράγματα δρέψαιτο.

Α'. 4. Βούλει γενέσθαι πᾶς τις πιστὸς τῶν λειμώνων ἔνδον θαυμάτων τοῦ χριστομάρτυρος καὶ δρέψασθαι καρπὸν, ὃν γεωργεῖ τοῦ Πνεύματος τὰ χαρίσματα; ἢ βούλεσθε πᾶς· καὶ δεῦρο πάντες, πληθὺς ἱερὰ καὶ θεόλεκτος, καὶ παγκαρπίαν ἐκ συνηρεφῶν παραδείσων τῶν Δημητριακῶν τεράτων, καρπίσασθε, καὶ τῷ καλῷ φυτηκόμῳ Χριστῷ τὴν δόξαν ἐπαναπέμψατε. Ἄλλ' ὡς παραδράμοιμεν καὶ τὰ τοῦ ἐλευθερογνώμονος Λούπου | ὅπως τε τὴν γλα-φ. 76'

μύδα βεβαμμένην λύθρῳ τῶν Δημητριακῶν αἱμάτων λάβοι καὶ ζώνην καὶ τὸν
 ὄν τῷ δακτύλῳ ὁ μάρτυς ἐφόρει δακτύλιον, δι' ὃν ἰάσεις ἐπετέλει πολλάς, ἐξ
 οὗ καὶ τῷ τυράννῳ μὴνύεται καὶ κεφαλὴν ἀποτέμνεται ἐν τῇ Τριβουναλίῳ τῆς
 πόλεως καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου καὶ οὗτος δέχεται στέφανον. Προκεισθῶ ὑμῖν
 5 εἰ δοκεῖ πρὸς ἐστίασιν, ὅσα δὴ καὶ πρωτοδρεπῆς καρπός, ἢ πρὸς τὸν Λεόν-
 τιον (ὑπαρχος δ' οὗτος ἦν, τῇ Συγκλήτῳ φέρων τὸ κράτιστον καὶ Ἰλλυ-
 ριῶν ὁ ἐπισημότετος) θαυματουργία καὶ ἰάσιμος τοῦ μάρτυρος δύναμις.
 Ἄλλὰ γάρ, ὡς ἂν ὁ λόγος βαδίσσειε καθ' εἰρμὸν καὶ κατὰ τάξιν χωρήσειε, δια-
 τριψάτω μικρὸν τι περὶ τὴν τῶν Δημητριακῶν λειψάνων εὔρεσιν, ὅπως εἰς
 10 φῶς ἐκ τῶν τῆς γῆς νερέρων ὁ τοσοῦτος γέγονε θησαυρός.

Ἦν μὲν τὸ ἱερώτατον ἐκεῖνο σῶμα τοῦ μάρτυρος περὶ τὰς τοῦ λουτροῦ
 στοάς, ὅπου δῆτα καὶ τὸ μαρτυρικόν, ἔμφρουρος ὢν, διήνυσσε στάδιον, κεί-
 μενον κατὰ γῆς, τοῖς εὐσεβέσι κρυπτόμενον, τοῖς χριστωνύμοις κατορυπτόμε-
 νον, ὡς μὴ δοθῆι τὸ ἅγιον τοῖς κυσί, μηδὲ τοῖς χοίροις ὁ πολύτιμος μαρ-
 15 γαρίτης. Ἦν οὕτω, μέχρις οὗτου ὁ κατὰ Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ μαρτύρων
 κλύδων λωφῆσειε καὶ ὁ κατὰ τῆς εὐσεβείας κατασιγήσειε τάραχος· ἐκέκρυπτο
 μὲν ὁ μαρτυρικὸς κατὰ γῆν θησαυρός, ὁ λύχνος οὐκ ἀφυῶς ὑπὸ τὸν μόδιον,
 εἶποι τις· ὁ πολύτιμος ὑπὸ τὸ ἔλυτρον μάργαρος, ἢ τῷ θεῷ ἔξυφασμένη μαρ-
 τυρικὴ πορφύρα ὑπὸ τὸ ὄστρακον· ἢ σελήνη ὑπὸ τὴν νύκτα· ὑπὸ τὸ νέφος ὁ
 20 τῆς ἐκκλησίας λαμπρόφωτος ἥλιος· οὐ διέλειπε δὲ δοξάζειν θεός, τὸν τοῖς
 οἰκείοις αὐτὸν δοξάσαντα αἵμασι καὶ τοῖς μέλεσι μεγαλύναντα· ἀλλ' αὐτοῦ
 που κάτωθεν κρουνηδὸν ἀνέρρει τὰ θαύματα καὶ πηγὴ καθάπερ τὸ τῆς Χρι-
 στοῦ Ἐκκλησίας πρόσωπον ἤρθευεν. ἤρετο γοῦν ἡ τῶν θαυμάτων φήμη
 πολλὴ καὶ πάντων τοῖς ὡσὶ περιέτρεχε καὶ ἐλάλει τῷ μάρτυρι τὰ τεράστια
 25 καὶ ἐδίδασκε τῷ καλλινίκῳ τὰ θαύματα.

5. Γίνεται γοῦν περὶ τὴν τῶν Θεσσαλονικέων, ἣν ὁ λόγος φθάσας ἐγνώ-
 ρισεν, Ὑπαρχος, τῇ κατὰ Δάκας μὲν πορεῖα ἐρχόμενός οἱ σκοπὸς ἦν τούτῳ
 γενέσθαι ἐπὶ καταστάσει τυρβασμάτων τινῶν κοσμικῶν, τῇ αἰφνηδὸν δὲ κα-
 ταστρατευσάσῃ τοῦτον νόσω, καθάπερ εἰ ὁδοστατηθεὶς, γίνετα· καὶ εἰς ὧτα
 φ. 77 παρενθὲ φωνῆς | ἀκούει τῶν μαρτυρικῶν τεραστίων, ὡς φωνῆς θεοῦ Σαδ-
 δαὶ κατανύσεται τὴν καρδίαν, ἐπιβατεύει τῷ τοῦ μαρτυρικοῦ σώματος χώ-
 ματι, ὅσον τὸν ἱκετήριον ἐπαγόμενος. Καὶ τίς ἀκουστάς τὰς αἰνέσεις Κυρίου
 ποιήσει, δι' ὧν τοὺς αὐτοῦ θεράποντας ἐμεγάλυνε; θάττον ἢ λόγος, ὡς ἐκ
 παραδείσου τῆς σοροῦ τοῦ μάκαρος, τὴν ὑγίειαν ἐκαρπίζετο· οὐδ' ἔχνος νόσου
 35 τὸ παράπαν φέρων τῷ σώματι, ἀλλ' ἀρτιμελῆς πρὸς ὑγίειαν, ἀλλ' αὐτοπο-
 δητὴ βαδίζων, ἀλλὰ δημοσιεύων τὸ θαῦμα τῷ ὄξει τῆς κινήσεως· καὶ ἦν
 ἰδεῖν τὴν μὲν νόσον τάχιον δραπετεύουσαν, αἰδουμένην ἢ δεδιῶσαν ὥσπερ τὸν
 μάρτυρα, τὸν Ὑπαρχον δὲ ὡς ἀετὸν ἀνακαινίζομενον. Οὕτως οὗτος τοῦ λυ-
 ποῦντος ἀπαλλαγείς, οὐχ ὑπεριθεται τὸν εὐχαριστήριον, οὐ πρὸς τὸν εὐερ-
 40 γέτην τὴν ἀντίδοσιν ἀναβάλλεται, οὐδὲ μιμεῖται τοὺς ἐν Εὐαγγελίοις καθα-

ρισθέντας ἐννέα προστάγματι τῷ Δεσποτικῷ δόξαν οὐχ ὑποτρέψαντας τῷ Θεῷ· ἄλλ' ὡς εἶχε τάχους, ῥίπτει μὲν κατὰ γῆς τὰς κατησβολωμένας ἐκεῖθεν πάσας στοὰς τοῦ λουτροῦ, τέμενος δὲ λαμπρὸν ἐγείρει τῷ μάρτυρι, εἰς μέγεθος ἀξιόχρεων, εἰς κάλλος ἀσύγκριτον, εἰς φαιδρότητα παραδείσου ἄντικρυς θεοφύτευτον, μέσον τὸν μαρτυρικὸν θησαυρὸν πλουτοῦντα, ὡσεὶ καὶ ξύλον ἄλλο 5 ζωῆς.

Ἐπεὶ τοίνυν φιλοτίμως οὕτω περὶ τὸ μαρτυρικὸν διατίθεται τέμενος, τῆς προκειμένης αὐτῷ περὶ τῆς Λακῶν πορείας ἐφάπτεται καὶ τι τῶν μαρτυρικῶν λειψάνων μεθ' ἑαυτοῦ συλλαβέσθαι ὑπολογίζεται, ἀνακόπεται τοῦ βουλήματος, νύκτωρ ἐπιφανέντος καὶ μὴ ἔωτος τοῦ μάρτυρος, γνωσιμαχεῖ πρὸς 10 τὴν ὄψιν, ἑτέραν ὁδὸν ἕξανάγκης ὑπέρχεται καὶ γε τὴν μαρτυρικὴν χλαμύδα, ἣ λέγεται κυκλομάνδουον, σὺν αὐτῇ τῇ ζώνῃ παραλαβὼν, ὁδοῦ ἔχεται· χλαμύδα ἐκείνην, ἣν αἱματοφόρουκτον τῶν μαρτυρικῶν αἱμάτων ἡ μυρία λόγχη ὑπέδειξε, δι' ἧς καὶ ἰάσεις ἐτέλει πολλὰς, ὁ καλὸς οἰκέτης Λοῦπος τῷ μάρτυρι, καὶ δι' ἣν ἀνατρέχει καὶ οὗτος πρὸς οὐρανοὺς μαρτυρικῷ στεφάνῳ κατακοσμούμενος. Ὡς οὖν τὴν τοῦ | μάρτυρος ἱερὰν χλαμύδα λάβοι ὁ Ὑπαρχοςφ. 77' συνοδοιπόρον ὁμοῦ καὶ συνέριθον, ἦν φαιδρῶ τῷ προσώπῳ τὴν πρὸς τοὺς Δάκας εὐθυπορῶν, φθάνει τὰ τῆς ὁδοιορίας τὸν Ἰστρον· ποταμὸς δὲ οὗτος κυματίας τε καὶ ναυσίπορος· ὁ δὲ τῷ τοῦ ἄερος ψύχει κεκρουστάλλωτο ἅπας καὶ πρὸς λίθου ἀντιτυπίαν μετεστοιχείωτο· εἶτα δὴ καὶ βιαίῳ τῷ πνεύματι 20 ὄλος καταθραυόμενος, πάγους καταφερόμενος ἦν, Ἰσα καὶ ὄρων κορυφαῖς. Τί τὸ ἐν τούτοις; ὁ μὲν ἠπείγετο πρὸς περαιῶσιν, ὁ ποταμὸς δὲ ἄρα ἐθυμομάχει οἶον καὶ ἠγριαίνεται, πολὺν ὅτι μάλα τὸν ἀφρὸν ἀποπτύων, δεῖγμα τῆς ἐν αὐτῷ τοῦ πνεύματος βιαίας ὀρμῆς καὶ κινήσεως· καὶ ταχεῖαν μὲν ἠπείλει τὴν καταπόντισιν, σφοδρὰν δὲ ἄγαν τὴν καταβρόχθισιν. Ἡμέραι παρῆλθον οὐχὶ συχναὶ καὶ ὁ ποταμὸς τῷ Ὑπάρχῳ πρὸς περαιῶσιν οὐκ ἐσπένδετο· ἐπικαλεῖται τὴν τοῦ μάρτυρος ἐπικουρίαν ὁ Ὑπαρχος· φαίνεται κατ' ὄναρ καὶ τὸ κιβώτιον, ἐν ᾧ ἡ τούτου χλαμὺς τε καὶ ζώνη ἐντεθησαύριστο, κατὰ τοῦ ρεύματος ἀφεῖναι διεκελεύετο. Ἐντίθησι τοῦτο τῷ ποταμῷ καὶ παραντίκα, τοῦ θαύματος, ὁ ποταμὸς ἐνδίδωσι τῆς ὀρμῆς, αἰδεσθεῖς ὡσπερ τὴν μαρτυρικὴν χλαμύδα, καθὰ δὴ καὶ τοῦ τοῦ Ναυῆ Ἰησοῦ μετὰ τῆς κιβωτοῦ ὁ καλὸς 30 Ἰορδάνης τὸ πρῖν, καὶ περαιοῦται ὁ Ὑπαρχος.

Εἶτα δὴ καὶ περὶ τὸ Σίριμιον γεγινώς, ἐκεῖσε ναὸν ἐγείρει τῷ μάρτυρι καὶ τὴν ἱερὰν μαρτυρικὴν χλαμύδα τούτῳ ἐντίθησι, θαῦμα τοῦτο τῆς Δημητριακῆς χλαμύδος, τῆς τοῦ Ἡλιῶν μηλωτῆς, δι' ἧς Ἐλισαιὲ τὸ τοῦ Ἰορδάνου ρεῖθρον ἐπέξενσεν, ἰσοστάσιόν τε καὶ ἰσοδύναμον· ἐπεὶ καὶ χαρισμία ἐνταῦθα, κάκει θαυματουργοῦσα καὶ τοὺς οἰκείους θεράποντας μεγαλύνουσα. 35

Ἀλλὰ γὰρ ὁ λόγος τῷ τῶν θαυμάτων ἤδη πελάγει παραβαλὼν καὶ ἀδιεξίτητον τὴν ἐντεῦθεν τῶν ἄνωθεν χαρισμάτων τῷ μάρτυρι βλέπων δαψίλειαν, ἰλιγγιᾷ τῆς ὀρμῆς καὶ τῆς πρόσω φορᾶς ἀνακόπτεται· ἄβυσσον γὰρ βλέπει 40

φ. 78 θαυμάτων ἐπικαλουμένην ἀβύσσους τῶν | τεραστίων τοῦ χριστομάρτυρος καὶ πέλαιος ἀπεριόριστον μυρίους κόλπους ἀπερρηγόμενον.

Β'. 6. Αὐτίκα τὰ περὶ Μαρινιανόν' ἔπαρχος δὲ καὶ οὗτος ἦν τῶν Ἰλλυριῶν' ποίαν οὐχ ὑπερβαίνει τῷ θαύματι τὴν διήγησιν; τίνα δὲ πρὸς 5 εὐφημίαν οὐκ ἐπαίρει τοῦ ἀθλητοῦ, τῆς τηλικῆς τερατουργίας τῷ ὑπερβάλλοντι; *Ἦν μὲν γὰρ ὁ ἀνὴρ, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, ἠθικῆς ἀπάσης ἀρετῆς ἐργαστήριον, κράμα πασῶν χαρίτων, αἷς φύσις καὶ ἠθος καὶ λόγος πρὸς τὰ κρείττω μειλαρμύζεται καὶ μεταβιβάζεται· ζυγὸς δικαιοσύνης ἰσόρροπος· ἀνδρεῖος κατὰ παθῶν καὶ τῇ φρονήσει ἀκεραιότατος· πολὺν ὅτι μάλα τὸν 10 ἀγιασμὸν διώκων ψυχῆς ὁμοῦ καὶ τοῦ σώματος, κἂν μέσῳ θορούβων μονότροπος συγγινόμενος τῷ Θεῷ. *Ἀλλὰ γὰρ αἰτεῖ καὶ τοῦτον ὁ πάλαι καὶ τὸν Ἰῶβ <δοκιμάσας>· κἀντεῦθεν δοκιμὴ καὶ πάλη τῷ Μαρινιανῷ καὶ βάσανος τῶν αὐτοῦ ἀρετῶν καὶ κρείττων ἀπόδειξις. Παίει καὶ τόνδε νόσφ δεινῆ· καὶ ἡ νόσος, πάρεσις ὀλομελῆς καὶ τῆς σωματικῆς ἀπάσης διαρτίας παραλύσις· 15 πονηρᾶς γὰρ ὕλης αὐτῷ συνερύθησαν ρεύματα καὶ ὄλον τὸν τῆς σαρκὸς ἀνδριάντα τῷ χαλεπῷ τοῦ πάθους κατέσυραν.

Ὡς γοῦν ἀκινήτιζων οὕτως ἐτύγχανε καὶ μηδενὶ ἐτέρῳ ἢ τῷ βραχεῖ τοῦ ἄσθματος τὸν ζῶντα ὑποδηλῶν, πᾶσαν μετεκαλεῖτο θεραπείας ὁδόν. Καὶ 20 Γαλήνιον μὲν φαρμακείαν ἀνεψηλάφα, Ἰπποκράτειον δὲ θεραπείαν ἐζήτηε καὶ ἀσκληπιαδῶν ἐπολυπραγμόνει πᾶσαν τὴν πρὸς ὑγίειαν εὐρεσιν· οὐκουν καὶ ταῦτα τῆς ἄνωθεν ἐλπίδος καὶ βοηθείας ἐκτός· ἄλλ' ἐκεῖθεν τὸ τῆς σωτηρίας ἅπαν εὐσεβῶς ἀνάπτων προμνήσιον ἦν καὶ τὴν ἐξ ὕψους ἐπικουρίαν δεχόμενος.

*Ἐπεὶ τοίνυν ἰατρείας πάσης δι' ὃς τῷ σφοδρῷ τῆς νόσου ἐξαπεκλείετο, ἦν ἐπιλελησμένος ἤδη ἐκ καρδίας, ὡσεὶ νεκρὸς καὶ πολλοστὸν τοῦ βίου ἐπαγόμενος λείψανον. Τί τὸ ἐντεῦθεν; Πρόσεισι τῶν παίδων, ὡς ἐδόκει αὐτῷ ὁ 25 εὐνούστατος καί, « ὦ δέσποτα », φησί, « Τί μοι τὸ ζῆν, σοῦ μοι τῆς κεφαλῆς μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον λογιζομένως ἰδοῦ; τοίνυν καὶ χώραν πᾶ- φ.78' σαν καὶ ἔθνος περιδραμών, εὗρον μόλις τὸ | τῆς σωτηρίας σοι φάρμακον ».

Εἶπε, καὶ δέρμα τι ἐξενεγκών· « ὀρᾶς », ἔφη, « τοῦτο ἐπίθες σοι τῷ τραχήλῳ 30 καὶ ταχὺ τὰ τῆς ὑγείας σοι ἔψεται ». Καὶ τὸν εἰπεῖν, « πόθεν τῷ δέρματι τούτῳ; » (μεμβράνη δὲ ἦν, τὸ τοιαύτην ἔχειν τὴν δύναμιν, ὡς μικροῦ καὶ ὀστᾶ πρὸς ὀστᾶ συνάγειν εἰς ἁρμονίαν καὶ σφίγγειν οὕτω ταχὺ τῶν μελῶν τὴν διέχειαν) « ὅτιπερ, ἔφη, ὁ παῖς, ὀνόματα θεῶν καὶ κύκλων περιγραφαὶ καὶ ἡμικύκλια καὶ σχημάτων χαρακτηρῆς παντοδαπῶν καὶ εἰδώλων τύποι ὑπερ- 35 φνεῖς τῇ μεμβρᾶνῃ κεχάραται ». Τὸ δὲ ἦν ἑλληνικῆς κακοδαιμονίας μυστήριον. *Ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς ἑλληνικῆς τεθροείας καὶ μαγικῆς τερατοσκοπείας ἐρίοις ἐστέφθησαν καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας πόρρω ἐκδιωκέσθησαν. Τίς γὰρ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ἐκ μέρους δὲ τὸ τούτων ἀπατηλὸν εἰς ἔλεγ- χον τοῦ ψεύδους αὐτῶν, εἰ δοκεῖ, προσθήσομεν καὶ τῆς ματαιότητος.

Ληροῦσιν Ἑλλήνων λόγοι, εἶδωλά τινα εἶναι τῷ περιέχοντι, παντοίοις ἰνδαλματιζόμενα εἶδασιν, ἃ δὴ καὶ Δημόκριτος ἐδόξασεν, ὁ τῆς ἑλληνικῆς συμμορίας φιλόσοφος καὶ σχημάτων τύπους καινοτάτους ὑπὸ τινος κινήσεως ἀθλῶς ἐγχαρατομένους καὶ διατυπουμενούς, ὧν εἰκόνα οἱ τῆς τερασκόπου καὶ μαγικῆς τέχνης εἰς ἑξαπάτην καὶ φρενακισμόν ἐν χάριταις ἔφερον, δαιμόνων ἐπικλήσει τὰ δοκούντα φαντασιούμενοι· φασὶ γάρ, ὅσον μὲν ἔξω τῆς ὑπὸ γένεσιν τῆσδε διακοσμῆσεως τέτακται πρὸς τὰ ἐνταῦθα, ἀπαθές ἐστι καὶ ἀμειλικτον, ὅσον δὲ τῇ γενέσει βλέπει καὶ σχετικῶς ἔχει πρὸς τὰ τῆς ὕλης, παθητικόν ἐστι καὶ θελγόμενον· ἐκεῖ μὲν νοῦς, ἐνταῦθα δὲ φύσις· καὶ ὁ μὲν ἀκινήτως πρὸς τὰ κρείττω κεκίνηται, ἢ δὲ κινεῖται ἄλλοτε ἄλλην κίνησιν πλημμελῆ, παχυνομένη πως καὶ ταῖς συνεχέσι μεταβολαῖς, τύπους ἄλλοτε ἄλλους ἰνδαλματούργοῦσα καὶ σχήματα, καὶ τούτων τῇ ποιᾷ συνδρομῇ συνδιατίθεται τὰ ἡμέτερα. Ταύτη τοι καὶ μεμβράναις τισὶν ὡς ἐν πίναξιν οἱ τῶν ἑλληνικῶν μυστηρίων ὀργιασται τὰ περὶ τούτου παρενεχάραττον, ὡς εἶναι ταυτὶ τοῖς πολλοῖς κεκαλυμμένα καὶ ἀκατάληπτα.

Τοιοῦτον ὁ παῖς δεικνύει δέγμα τῷ Μαρινιανῷ, λέγει, τὰ τῆς τούτου δυνάμεως εἶδεν ἐκεῖνος· ἤκουσε καὶ παρευθύ, | ἦν γὰρ τὰ ἐς ψυχὴν ὑγιέστατος, εἰ καὶ τὰ τοῦ σώματος λέλυτο, « Ἴνα τί, φησὶν, ὦ κακὸδαιμον σὺ, ἐς τοσοῦτον κατάγεις με τῆς ἀπωλείας βυθὸν καὶ παρωθεῖς εἰς ἀπώλειαν, οἷς συμβουλεύει ὀφθαλμοῖς ἢ σατανικοῖς τὸ ὅλον εἰπεῖν συμβουλαῖς; φθαρήτω μοι τὰ τοῦ σώματος· οἰχέσθω, λελύσθω, ὡς οὐδέξομαι ἰατρειάν, ψυχὴν ἐς Ἄδου καταβιβάζουσαν ». Εἶπε ταῦτα καὶ ὁ παῖς αἰδεσθεὶς καὶ φόβῳ κατασχεθεὶς ἐσίγησε πάραυτα, κλεισάμενος τὸ βιβλίον τῆς λαλιάς.

7. Ὡς οὖν οὕτω θεαρέστως τὰ περὶ τούτου λέπρακται τῷ Μαρινιανῷ, ὄναρ ὁ μάρτυς ἐφίσταται καὶ τῆς εἰς Θεὸν τηλικῆς προθέσεως ἀποδέχεται καὶ μακαρίζει τῆς πίστεως καὶ πρὸς τὸν αὐτοῦ οἶκον ἐπισκῆπτει γενέσθαι καὶ τυχεῖν τῆς ἐφέσεως. Ἐδόκει τοίνυν τῷ Μαρινιανῷ Δημητρίῳ τινα τὸν λαλοῦντα βλέπειν, βασιλικοῖς ἀξιώμασι διαλάμποντα, νέον ἄμα καὶ χαριέστατον, ἀφύπνιστο παρευθύ· τρέπεται πάλιν εἰς ὕπνον· πάλιν ἐφίσταται ὁ φανείς, ἄπτεται τῶν παραλελυμένων τούτου μελῶν· « ἐν ὀνόματι, λέγων, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκρούς, τὰ τῆς ὑγείας ἀπόλαβε »· ἀπέπτη παραχοῆμα τῶν βλεφάρων ὁ ὕπνος αὐτοῦ· ὄχητο παραυτίκα, καὶ τὰ τῆς ὀλομελοῦς ἐκείνης παρέσεως. Ὁ δὲ καὶ εἰσέτι ὄνειρώττειν ἐδόκει, τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος· καὶ εἰς ὕπνον τὴν ὑγίειαν ὑπενόει φαντάζεσθαι, οἷα τῆς ψυχῆς ἀναπλαττούσης τῷ ταύτης φανταστικῇ καὶ ζωγραφοῦσης νύκτωρ τὰ καταθύμια. Ἐπεὶ δὲ ἀκριβέστερον ὅσον ἑαυτὸν ρωννύμενον ὑπεγίγνωσκε καὶ τὴν ὀλομέλειαν κούφως ἔχοντα μάλα καὶ στερεῶς καὶ ὕπαρ, οὐκ ὄναρ τὴν θυματουργίαν ἑώρα τοῦ μάρτυρος, ὡς εἶχε τάχους ἀνέθορε τῆς στρωμνῆς καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ἐδημοσίευε τὸ τεράστιον· οὐ γὰρ τοι παρὰ μέρος τὴν ὑγίειαν

ἐλάμβανε καὶ τὸ πλεόν τῆς νόσου ἀποτετίνακτο, ὡς καὶ εἰσέτι τῆς καχεξίας ἔχνη τινὰ περισώζεσθαι, ἀλλ' εἰς βάθος τὴν ὑγίαν εἶχε σκηνοβατοῦσαν καὶ φ. 79' τῆ τοῦ σώματος ὀλομελεία κούφως χορεύουσαν. | Ὡς γοῦν βαδίζειν εἶχεν οὕτως ἐρρωμενέστατα, γίνεται παρευθὺ τῆ ἱερῶ τοῦ μάρτυρος λάρνακι,

5 πολὺν μὲν ἐκ καρδίας χέων τὸν ἱκετήριον, οὐκ ὀλίγον δὲ τὸν τῶν δακρῶν ροῦν, ὡς ἐκ δικρούνου πηγῆς τῶν ὀφθαλμῶν προχεόμενος, τὸν ρύστην ἐπιβωόμενος, τῷ ἱατρῷ δαψιλευόμενος τὴν ἀνθομολόγησιν. Τί τὸ ἐπὶ τούτοις ; σκεύεσι πολυτίμοις ἀντιδεξιοῦται τὸν μάρτυρα καὶ χροσὸς ὁμοῦ τε καὶ ἄργυρου ἠὲ πρέπιζεν ὅτι πλεῖστα τὰ ἀναθήματα.

- 10 **Γ'**. 8. Ἀλλὰ γὰρ τὰ τοῦ νεωκόρου, Ὀνησιφόρος ὄνομα τῷ ἀνδρί, ποίαν οὐκ ἐκπλήττει ψυχὴν τῷ ἐξαισίῳ τοῦ πράγματος ; Πεπίστευτο τὴν πάντιμον οὗτος τοῦ μάρτυρος λάρνακα καὶ μελεδωνὸς μὲν τοῦ μαρτυρικοῦ παραδείσου χειροτόνητο, οἰκουρὸς δὲ καὶ φύλαξ ὅσα καὶ σιμβλοκόμος τοῦ ἀθλοφορικοῦ σίμβλου ἐντέτακται, ἐφ' ᾧ δῆτα ἡ γλυκεῖα τοῦ Χριστοῦ τεθαλάμειτο μέλισσα. Ἀλλὰ γὰρ τῆ μὲν ἐκηροπλαστεῖτο καθεκάστην τῆ τῶν θαυμάτων πτήσει κηρὸς κατὰ πολλὴν τὴν δαψίλειαν, ὡς ἐξ ἀνθέων τῶν εὐσεβῶν, τῷ δὲ κηφῆνος δίκην ἐκλοποφορεῖτο τὰ εἰσαγόμενα. Ἦν οὖν ἐντεῦθεν ὁ Ὀνησιφόρος τῆ κλήσει κατ' οὐδὲν τῆς ἐς τὸδε πράξει, τὰ τῶν ἔργων φέρων ἀρμόδια ἐλιγνεύετο γὰρ περὶ τοὺς κηροὺς ὁσημέραι καὶ τούτους ἐσύλα καὶ σφετεριζόμενος οὐκ ἐπαύετο. Φαίνεται νύκτωρ ὁ μάρτυς αὐτῷ, κατασείει ταῖς ἀπειλαῖς, τῆς κηροσυλίας εἶπερ οὐ παύσεται. Τῆς κλοπῆς ὁ νεωκόρος ἀφίσταται οὕμενον· πάλιν ὄψις μαρτυρικὴ καὶ πάλιν ἀπειλὴ νυκτερινὴ τῆς πρώτης ἰταμωτέρα, τὴν τῶν κηρῶν κλοπὴν ἀνακόπτουσα. Οὐκ ἔληγεν οὐδ' οὕτω τὰ τῆς κλοπῆς. Τί τὸ ἐντεῦθεν ; Ἄνδρες ποθὲν εὐσεβεῖς κηροὺς εὐμεγέθεις ἐπῆγον τῷ μάρτυρι· ὁ δὲ νεωκόρος, ἦν γὰρ περὶ τοὺς κηροὺς χασματίας καὶ ἀπληστος, εὐθύς ἀφήρει τούτους ἄνω τῆς λάρνακος· καὶ ὁ μὲν εἶχεν ἔτι ταῖς χερσὶ τοὺς κηρούς, ὁ μάρτυς δὲ τῆς λάρνακος ἔνδον φωνὴν βροντώδη μεθ' ὅσου τοῦ τόνου ἀφίησιν· ἡ δὲ φωνή, « πάλιν τοιαῦτα Ὀνησιφόρε, πάλιν ; »
- φ. 80' Ἀνατετίνακτο παρευθὺ πρὸς ἄερα ὁ νεωκόρος τῆ | ροίζῳ τοῦ βροντώδους
- 30 ἐκεῖνου τῆς μαρτυρικῆς φωνῆς ἀπηχήματος καὶ πρὸς γῆν μὲν αὐθις πεπτῶκει, ἄφωνος δὲ μεμενήκει, ἐμβρόντητος ὅλως ἐφ' ἱκαναῖς ταῖς ὥραις γενόμενος.
- Ὡς οὖν κατὰ βραχὺ τῆς θαυμασίας μαρτυρικῆς ἐκεῖνης βομβήσεως ὅσον ἑαυτὸν ἀνελάμβανε, τότε δὴ, τότε τοῦ ἁμαρτήματος ἐψηθῆναι καὶ τῆς κλοπίας ἢ ἱεροσυλίας ἑαυτοῦ κατεγίνωσκεν· ἐξηγόρευε τοίνυν παρευθὺς τὴν ἁμαρτίαν τῷ μάρτυρι καὶ συγγνώμης ἐξελιπάρει τυχεῖν. Μέντοι, καὶ ἠτύχει τῆς αἰτήσεως οὐδαμῶς· ἀνέθορε γὰρ παρευθὺ ταχεῖαν, ὅτι γνοὺς τὴν μαρτυρικὴν συγγνώμην, τῷ τάχει τῆς εἰς γαλήνην ἐκ ταράχου τοῦ ἔνδοθεν καταστάσεως· καὶ μονονοῦ τοῦ μάρτυρος ἀκούειν ἐδόκει ἐκεῖνο τὸ θέσφατον αὐτῷ ὑπαδόμενον : « Ἴδε ὑγίης γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε ».

Ἔλθωμεν, εἰ δοκεῖ, καὶ πρὸς ἄλλην μαρτυρικὴν θαυματοποιίαν καὶ πρὸς ἑτέραν αὐτίς καὶ πάλιν ἐπ' ἄλλην, κἀκεῖθεν ἐφ' ἑτέραν, καὶ περαιτέρω βαδίσωμεν τῆς ἐς τόδε τῶν θαυματουργιῶν ἀταρποῦ, τοῦ μάρτυρος ἡμῶν προτρέχοντός τε καὶ ἐτοιμάζοντος. Ἀλλὰ ποῦ μοι καὶ γλῶσσα πυριμένης, ὁποίας οἶδεν ὑετίζειν ἄνωθεν τοῖς ἀξίοις ἢ τοῦ Πνεύματος δύναμις; ποῦ δέ μοι πλάτος σοφίας καὶ γνώσεως τὰ τοῦ Σολομῶντος ἐξαίρετα, ὡς εἰς ἐξήγησιν πλατυνθεῖν, ὡς χαλκευθεῖν καὶ στομωθεῖν εἰς ἱστορίαν τῶν θαυμάτων τοῦ Χριστομάρτυρος, ὡς εἴζωνος καθαπερεὶ ἀετὸς τὰ ἐκ περάτων εἰς πέρατα σημεῖα τούτου καὶ τέρατα τῇ πτήσει τοῦ λόγου κηρῦξω καὶ διηγῆσομαι;

Δ'. 9. Αὐτίκα μετακαλεῖται ἡμᾶς τὰ περὶ Ἰουστινιανὸν τὸν μέγαν αὐτοκράτορα. Οὗτος ἀφύλακτον ἄλλως ἔχειν τὸ τῆς βασιλείας σκῆπτρον ὑπελογίζετο, εἰ μήπου τι τῶν Δημητριακῶν λειψάνων συστρατηγοῦν αὐτῷ, μᾶλλον δὲ προμαχοῦν ἐπιφέροιο. Γράμματα τοίνυν αὐτοῦ καὶ προθέματα ἢ Θεσσαλονικέων εἶχεν εἰς ἐπήκοον μέρος που τῆς μαρτυρικῆς διαρτίας τοῦ σώματος ἐξαιτούμενα. Γνωσιμαχοῦσιν ἢ πόλις πᾶσα καὶ τῷ πράγματι δυσχεραίνουσι· κάμπτονται δ' ὅμως τῇ αἰτήσει τοῦ Αὐτοκράτορος, ὡς ἐκ πίστεως ἐληλυθυῖα εἰλικρινοῦς. | Καὶ δὴ παρῆσαν μὲν οἱ τὴν ὀρυγὴν ἐκ πλαγίου τῆς φ. 80^ο μαρτυρικῆς σοροῦ σκευασόμενοι· ἄλλως γάρ, πῶς τῇ τοσαύτῃ τῶν μύρων πλημμύρα ὁ μαρτυρικὸς θησαυρὸς ἀνηρεύνητο· τοῦ πράγματος δὲ ὕλαις εἴχοντο ταῖς χερσὶ· δάκτυλόν που τυχὸν ἢ βραχίονα ἢ ἄλλο τι μέρος τῆς μαρτυρικῆς ὀλομελείας μεθ' ὅσου τοῦ τάχους ἀρπαλέως τεμαχισόμενοι, ὡς μὴ φθάσῃ τούτους κατακλῦσαι ἢ τῶν μύρων ἐκεῖθεν τοῦ μάρτυρος ἐκπιδύουσα ἄβυσσος. Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; ὁ χοῦς σεσάλευτο ἄνωθεν, τῆς γῆς ἐπεξέσθη τὸ πρόσωπον, ὡς εἰς ἓνα πῆχυν ἤδη προέβαινε τὰ τῆς ὀρυγῆς καὶ πῦρ εὐθέως κάτωθεν, ὡς ἐκ τῆς τοῦ μάρτυρος λάρνακος τοῖς τολμητίαις ἐπανεργήγνυτο καὶ τὴν ἐπαινετὴν ἐκείνην ἱεροσυλίαν, ὡς τῷ μάρτυρι παντάπασιν ἀπόστορον ἀπεκρούετο· καὶ φωνὴ ἐκεῖθεν, μὴ περαιτέρω χωρεῖν αὐτοῖς ἐξηκούετο, ἀναξιοπαθοῦντος τάχα τοῦ μάρτυρος, εἰ κολοβωθεῖν τι τῶν τοῦ σώματος, στρατιώτης καθαπερεὶ νῶτα τῷ ἀντιμάχῳ στρεψάμενος, εἰ μὴ χερσὶν ἀμφοτέραις, εἰ μὴ ποσίν, εἰ μὴ ὄλῳ τῷ σώματι τῆς οἰκείας προαγωνίζοιο πόλεως.

Ε'. 10. Τὰ αὐτὰ καὶ Μαυρικίῳ χρόνῳ ὕστερον δέδοκτο. Ἄναξ οὗτος Ρωμαίοις, χάρισι πολλαῖς ἐναγλαϊζόμενος καὶ τὰς ἔξωθεν ταῖς ἔνδοθεν ἰσοφθογγούσας τοῖς κατ' ἀμφοῖν διαφόροις ἀνδραγαθήμασι, εἰ καὶ πρὸς βραχὺ καὶ τοῦδε τὰ τῆς τύχης παρακέκλησται νήματα καὶ πρὸς ὀλίγον ὁ μῶμος κατεχασμήσατο, ὁποῖα δὴ τῇ τῶν πραγμάτων ἀστάτῳ φορᾷ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἐπισυμβέβηκε. Καὶ οὗτος μέρος τι τῶν Δημητριακῶν λειψάνων ἐξαιτησάμενος λαβέσθαι εἰς φύλαγμα, ἐπειπερ μάθοι ὅσα τοῖς προρρηθεῖσι τυμ-

βωρύχοις ἀπήντησε καὶ ὡς ἀβούλητον τὸ παρᾶπαν τῷ μάρτυρι τὸν μαρτυρικὸν ἀνδριάντα κολοβωθῆναι καὶ μέχρις ὄνυχος καὶ τριχὸς τοῦ μὲν ἐγχειρήματος πέπαιται, κόνιν δὲ λαβόμενος ἐκ τοῦ προγεγονότος τῷ μαρτυρικῷ τάφῳ ὀρύγματος, πιστεύσας, ὡς τῇ ἐγγύτητι μόνῃ τῆς ἐκεῖθεν καὶ αὕτη οὐκ ἀμοιρεῖ
 5 χάριτος καὶ ὡς διὰ τῆς κόνεως ταύτης ἔχει ὡσεὶ χνοῦν τοὺς ἐχθροὺς λεπτύ-
 νειν κατὰ πρόσωπον ἀνέμου καὶ ἐκλικμᾶν, ἔσθη τοῦ ἐγχειρήματος.

Ἔοσα μὲν οὖν ἄλλα τετρατούργηται τῷ μάρτυρι θαύματα, ὅπως τὸν
 φ. 81 στρατηλάτην | ἐκείνον τοῦ ροῦ τῆς αἰμορροΐας, τῆς ἰαματοφόρου καὶ μόνον
 μαρτυρικῆς ἀψάμενος λάρνακος· ὅπως τοὺς ἀκαθάρτους στροβουμένους τοῖς
 10 πνεύμασι τοῦ λυποῦντος μεθ' ὅσου παρενθὺ τοῦ τοίχους ἀπῆλλαξεν· ὡς τοῦ
 λοιμοῦ καὶ λιμοῦ τὴν οἰκειάν πόλιν παρανάλωμα κινδυνεύουσαν ἤδη γενέσθαι
 ἐρρύσατο, τὸν μὲν δι' ἐπιστάσις νυκτερινῆς ἐμβριμησάμενος ὥσπερ δραπε-
 τεύσαντα, τὸν δὲ δι' ἐπιστάσις αὐθις ἀποτρεψάμενος, ὄναρ φανείς ἐμπόρῳ
 15 τινὶ Στεφάνῳ, τὴν εὐθὺ Βυζαντίδος ἐκπλέοντι καὶ τὴν εἰς Θεσσαλονίκην ἐν-
 σκήσας τούτῳ καὶ ἀγαγὼν ἐκείσε τὴν σιτοφόρον ὀλκάδα καὶ ἔλλιμενίσας καὶ
 θρέψας πεινῶντα τὸν οἰκειὸν λαόν, ὃ δὴ καὶ τῆς σιτοδείας Ἰωσήφ ὑπερβαλ-
 λόντως θαυμασιώτερον, ταῦτα δὴ ταῦτα σιγῇ τὸ πλέον τιμήσωμεν, ἔξατο-
 νοῦντα τὸν λόγον τῇ διηγῆσει τῶν καθ' ἕκαστον φέροντες. Εἰ μὴ γὰρ ἡμᾶς
 20 τὸ τῶν θαυμάτων πλῆθος κατέσπευδεν, εὐχομεν ἂν καὶ ἐπιποιήτῳ κάλλει τὸν
 λόγον κατακοσμεῖν καὶ σχήμασιν ἔξαπλοῦν καὶ οἰκονομίαις μεγεθύνειν καὶ
 τῶν ἰδεῶν ἔξαλλαγαῖς ἅμα καὶ κράσσει πρὸς τὸ ἡδύτερον μεταβιβάζειν
 καὶ εὐρυθμον. Ἐπεὶ δὲ ἡ δύναμις τῶν θαυμάτων καὶ τὸ πλῆθος ἐκ περιου-
 σίας ὑπερρικᾶ, ἐπιτροχαστέον ἀπλοϊκῶς τοῦ Μεγάλου τὰ θαύματα. Παραδρά-
 25 μωμεν, εἰ δοκεῖ, καὶ τὸ περὶ τὸν ἀφραίνοντα ἐκείνον Ὑπαρχον τῆς Ἰλλυριῶν
 τοῦ μάρτυρος τερατούργημα, συμπαίστορα τὸν Μέγαν ἢ μιὰ καὶ βέβηλος
 ἐκεῖνη ψυχὴ τοῖς Θεσσαλονικεῦσιν εἶναι κατεφλυάρησε, λόγον ἐρευξάμενος
 πολὺ τὸ δύσοσμον ἀποπνέοντα. Καὶ τί ἄλλο, ἢ τῆς τελματώδους καὶ βορβο-
 ρώδους αὐτοῦ ψυχῆς ἄξιον, κερβέρου λυσητηρῆτος ἐξέραμα, ἀντικρὺς Ἄδου
 30 πόαν φυτοκομοῦν, ἐφ' ᾧ καὶ κατὰ πόδας αὐτῷ ἢ τοῦ μάρτυρος ἀγανάκτησις;
 ἡμιπληξία γὰρ ὁ δειλίας ἐφ' ὄλον ἐνιαυτὸν ἐλεεινῶς προσεπάλαιε, μέχρις ἂν
 τῆς σφετέρως ἀβελτηρίας γνοίῃ τοῦ πάθους δημιουργὸν καὶ μεταγνοίῃ, καὶ
 τύχη πάλιν συμπαθείας τοῦ μάρτυρος.

ΣΤ'. 11. Ἄλλὰ γὰρ ὁ ἀργύρεος ἐκεῖνος τοῦ μεγάλου θρόνος ἡμᾶς προ-
 φ. 81* τρέπεται πρὸς διήγησιν ἐτέρου θαυματουργήματος· θρόνος ἐκεῖνος εἶτε | πα-
 35 τρῶν ὑπάρχων κτήμα τῷ μάρτυρι, εἶτ' ἀνάθημα τυγχάνων αὐτῷ πρὸς εὐσε-
 βοῦς τινος φιλομάρτυρος. Ἦν οὖν ὁ τοιοῦτος θρόνος ἀργυρήλατος ὄλος, τῷ
 ἀθλοφορικῶς τεμένει προσανακείμενος· ἐπεὶ δὲ αἱ τοῦ παμφάγου πυρὸς γνά-
 θοι καὶ κατὰ τῆς σεβαστῆς τοῦ μάρτυρος λάρνακος πλατὺ διωνήχθησαν καὶ
 κρατῆρες ὥσπερ φλογὸς ἀπανταχοῦ τοῦ θείου τάφου προσεσπύρησαν, φλόξ

κάτω μὲν λιπαρὰ τῇ ὑποκειμένη χρυσαργύρῳ ὕλῃ ἐκαμινεύετο, ἄνω δὲ πρὸς αὐτὴν ὄροφὴν τοῦ περὶ τὴν σορὸν τεμένους κεφαλὴν ἐπεστήριζε, καὶ τῶν πλαγίων δ' αὐτῆς ἀνθρακας ὡς ἕκ τινος νευρᾶς τῆς δραστηρίου κινήσεως ἀπετόξευε. Καὶ ἦν ὁ μαρτυρικὸς τοῦ σώματος ἀνδριάς κυκλόθεν τῇ φλογὶ λιμναζόμενος, παντάρῃς λίθος καθαπερεὶ τὴν τοῦ πυρὸς ἐνέργειαν μεταβάλλων εἰς μάρανσιν· ἦν μὲν γὰρ τὸ δραστικὸν τοῦτο στοιχεῖον βαῖνον ἀπρόσκοπα καὶ καταβοσκόμενον ὅσα καὶ χόρτον, τὸν ἔξω κόσμον τοῦ μάρτυρος, οἷα δὴ τῆς ὑλικωτέρας μοίρας τυγγάνοντα. Ἐπεὶ δὲ φθάσοι πρὸς αὐτὴν τοῦ μάρτυρος τὴν ἔνδον εὐπρέπειαν, ἧς τὸ μύρον τεκμήριον, τὴν τροφὴν εὐρὸν τὸ σύνολον ἀκατάλληλον, ὡς ὑπερκειμένην ἀπάσης ὑλικῆς οἰκονομίας καὶ διαθέσεως, ἔσβεστο παρενθὺ καὶ τῆς ζωτικῆς εἶτ' οὖν φυσικῆς δραστηριότητος καὶ δυνάμεως παραχρῆμα νενέκρωτο. Καὶ ὁ τρόπος, ὡς οὕτω γέγονε τοῦ περιτυμβίου κόσμου τῷ μάρτυρι ἢ πυρπόλησις, θαυμάσιος καὶ οὐκ ἄπο σκοποῦ, τῷ φιλοπόλιδι καὶ προμάχῳ ἡμῶν Χριστομάρτυρι· καὶ δὴ ρητέον μοι τὰ τοῦ προάγματος.

12. Σκλαβῖνοι, ἔθνος τοῦτο παρίστροιον καὶ αἰμοχαρές, τῆς λαμπρᾶς ταυτησὶ πύλεως, ἦν γὰρ παντοίοις μὲν ὅτι μάλιστα τοῖς ἀγαθοῖς ἐπιβρίθουσα, κάλλους δὲ εὖ καὶ πλούτου περιττῶς ἔχουσα, ἀκηρυκτεὶ κατεστράτευσαν· ἢ γὰρ μαγνητικῆς τῶν εὐθνηουμένων αὐτῇ ἀγαθῶν εἴλκε σίδηρον τὸν βαρβαρικὸν καὶ ὁ τῆς φαιδρότητος ταύτης ἤλεκτρος τὰ ἄχυρα τῶν ἐθνῶν. Καιρὸς τὸν τροχὸν τοῦ χρόνου διέτρεχε, καθ' ὃν εἰώθει τελεῖσθαι ἡ φαιδρὰ τῷ μάρτυρι ἐορτή· οὕτω γὰρ γνώμης εἶχον οἱ βάρβαροι, ὡς ἐπεὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἐορτάσιμον τοῦ Μεγάλου | νύκτα τὸ πλῆθος ἅπαν διανυκτερεύει πανηγυρίζον, κατὰ πᾶσαν φ. 82 αὐτοὶ τὴν ἄδειαν ραδίως ὅσα καὶ κῦμα τῇ πόλει ἐπιρρήσονται. Ἦν μὲν οὖν ὁ τοῦ μάρτυρος λαὸς περιούσιος, νυκτὸς τὸ πλεόν πανηγυρίζοντες. Ὁρθρος ἦν ἤδη βαθὺς καὶ πρὸς νυσταγμὸν ἐκ τῆς νυκτερινῆς ἐκείνης ἢ παννύχου σχεδὸν στάσεως ἐρραστωνευμένως εἶχεν ἡ πόλις, βαθὺν τὸν ὕπνον ἰαύοντες. Καὶ οἱ μὲν οὕτως εἶχον. Ἄρα δὲ καὶ τὸν μάρτυρα ὕπνος ἤρει τὸ παράπαν καὶ ἀναβεβλημένως ἔχειν ἐδόκει καὶ μαλακῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλὰ βλέπει τοὺς βαρβάρους τοῖς τείχεσι προσιζάνοντας, ἀλλὰ θυμοῦ πληροῦται καὶ μένους εὐθύς, τῷ μὲν εἰς φλόγησιν τὸν τῆς θείας αὐτοῦ λάρνακος κόσμον πάντα παραδιδούς, δεῖγμα τῆς κατὰ τῶν ἐναντίων ἀγανακτήσεως, τῷ δέ, μεθ' ὅσου τοῦ τάχους μόνος φθάνων ἐν ταῖς ἐπάλλεσι· καὶ οἱ μὲν διὰ κλιμάκων τῆς σφοδρᾶς ὀρηκῆς ὑπὸ πνεύματος ὥσπερ ἀναφυσώμενοι, ταῖς πυργοβάρεσι τῆς πόλεως ἔβαινον, φόνιον βλέποντες, σφαγὰς ἀποπνέοντες, τῷ δὲ πονεῖν ἐπήει καὶ κατασφάττειν τὸ βάρβαρον. Καὶ ἦν ἰδεῖν τότε τὸν μάρτυρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μακροὺς πλουτοῦσιν ἔργοις τοῖς κρείττοις, τὸν αὐτὸν τὰ πάντα ὁμοῦ, στρατηγόν, ἡγεμόνα, φαλαγγάρχην, ἀγωνιστήν, πολεμιστήν δεξιότατον· περιήει γὰρ ὀξεῖ τῷ δρόμῳ καὶ ἀκρατεῖ τῶν ἐπάλλεων, τοὺς μὲν τιρώσκων, τοὺς δὲ ἐμβριμώμενος· καὶ τοὺς μὲν ἀποσφαιρίζων ἄνωθεν καὶ

νεκρῶν, τοὺς δὲ μόνῳ νεύματι κρυσταλλῶν καὶ πρὸς ἀψύχων ὡσπερ φύσιν μεταλλατόμενος. Καὶ οὐδείς ἐξαριθμήσειε πλῆθος ἐκεῖνο πτωμάτων, σωρηδὸν ἐπιστοιβαζόμενον καὶ κατὰ τὸ χαριέντως καὶ ἀστείως περὶ τινος τυράννου τῶν πάλοι ὑπαρδόμενον ἐκεῖνο, « ὥζεν ἡ Θεσσαλονίκη τότε τῶν πολεμίων νεκρῶν », ἡ πόλις δὲ ἄρα τοῦ τοσούτου ἀγῶνος ἡσθιάνοντο οὐδαμῶς.

Ὡς γοῦν ὁ θεῖος τάφος τοῦ μάρτυρος, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, ἀθρόον ὅτι μάλα πυρὸς ἐξηγηκόςτος πολλοῦ κατεπίμπρατο, ἐλάνθανεν οὐμενον τὰ περὶ τούτου τῷ χριστωνύμῳ λαῷ καὶ παμπληθεὶ μὲν τῷ μαρτυρικῷ τεμένει προσέρρεον, ὁ νεωκόρος δὲ ὡς ἂν μὴ τῷ πλήθει διασκεδασθεῖη ὁ τακεῖς χρυσάργυρος κόσμος τοῦ μάρτυρος, ψεῦδος ὡσπερ πλασάμενος, τὴν φ.82 ἄληθειαν | καὶ ἄκων ἐκήρυξε, καὶ « βάρβαροι περὶ τὰ τείχη » τῷ λαῷ ἀνεβόησε, « σώσατε τὴν πατρίδα, τὰ τέκνα, τοὺς οἰκείους, σφᾶς αὐτούς, τῆς τῶν βαρβάρων ἐφόδου σώσατε ». Καὶ ἦν ὁ λόγος τῶνδρι οὐ λόγος ἀπλῶς, ἀλλ' ἐπίπνοια εἰπεῖν τὸ ὄλον μαρτυρικὴ καὶ τοῦ ἀληθοῦς οὐ διέπιπτε. Πιστεύει τὸ πλῆθος τῷ λόγῳ, τρέχει τοῖς τείχεσιν ὄρᾳ στοιβάδας σωμάτων νεκρῶν τῶν βαρβαρικῶν προτειχίους κειμένας ἑθαῦμα ιδέσθαι, κατὰ τὸν φάμενον, τὸν ρύστην ἐπιγινώσκουσιν, οὐκ ἀγνοοῦσι τὸν λυτρωτὴν. Ἐντεῦθεν σκιρτῶσι, πηδῶσι, βοῶσιν ὑφ' ἡδονῆς, ὑψοῦσι τῷ μάρτυρι τὴν ἀνηομολόγησιν, τῆς τῶν κακῶν ἀπολυτρώσεως μεγαλύνουσι. τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ τοσούτου κινδύνου κροτοῦσι τὸν αἰνετήριον. Τί οὖν; ὁ καὶ ἄκων προφητευσάμενος νεωκόρος ἐκεῖνος, ὃν ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, ἐνθους ὄλος ὑφ' ἡδονῆς, ἐκρότει τὰς χεῖρας, τὸν Θεὸν ἐμεγάλυνεν, ἐπεβοᾶτο τὸν μάρτυρα, ἀνθωμολογεῖτο, τὰ μεγαλεῖα ἐκήρυττεν.

Z'. 13. Ἀλλὰ γὰρ ἐπεὶπερ ἔδει καὶ πάλιν τὴν ἱερὰν τοῦ μάρτυρος λάρνακα, μὴ οὕτως εἶσαι ἀπερικόσμητον, μηδὲ γυμνὴν παριορᾶσθαι τοῦ χρυσαργύρου κάλλους αὐτήν, χρυσογνώμονες τῷ τότε ἀρχιερεὶ παρευθὺ προσκαλοῦνται εἰς τὴν τοῦ ἔργου χρεῖαν, τὸν κόσμον καὶ πάλιν φιλοτεχνήσοντες τῷ μάρτυρι, ἀλλὰ λείπεται πρὸς τὴν τοῦ κόσμου ἐντέλειαν ἀργυρος εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ λειπομένου ἀργύρου πρὸς χωνεῖαν, ὃν ὁ λόγος ἐδήλωσεν, ἀργυρήλατος θρόνος καταψηφίζεται. Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; ἀρέσκει τῷ Μεγάλῳ ἡ τοῦ θρόνου χώνευσις; οὐμενον φαίνεται τινι τῶν πολιτῶν ἀνακόπτων τὸ περὶ τὸν θρόνον ἐγχείρημα. Μηνύει οὗτος παρευθὺ τὸ φανέν οὐ δέχεται ὁ ἀρχιερεὺς δισσεύεται τῷ ἀνδρὶ καὶ πάλιν ἡ ὄρασις πάλιν γνωρίζει ταῦτα τῷ ποιμενάρχῃ καὶ πάλιν ἐκεῖνος πρὸς τὴν τοῦ ἔργου ἐκπλήρωσιν αὐθις ὁ μάρτυς τῷ ἀρχιθύτῃ, ἀναξιοπαθῶν ὡσπερεὶ, καὶ τὴν τοῦ θρόνου χωνεῖαν ἀπα-

4 Πρὸβλ. τὸ τοῦ Δημοσθένους περὶ τῆς διαδοθείσης φήμης ὅτι τέθνηκε Φίλιππος « ὥζεν ἂν ἡ οἰκουμένη νεκροῦ ».

ρεσκόμενος· καὶ τί δαί; οὐχ ἱκανὸς ἐγὼ πρὸς εὐρεσιν ἀργύρου εἰς τὴν τοῦ περιτυμβίου μοι κόσμου ἐκπλήρωσιν; Πείθεται ὁ ἀρχιερεὺς, τὸ πᾶν τῷ Μεγάλῳ προσαναθέμενος.

Ἡμέραι παρωχῆκεσαν οὐ πολλαὶ καὶ τις ἔμπορος, ἀθρόον φανείς, ἀργυρον ἱκανὸν τῷ ναῷ τοῦ μάρτυρος εἰσκεκόμικεν· ἕτερος αὐθις καὶ μετὰ 5 τοῦτον ἄλλος· καὶ ἀργυρος ἰδοὺ ὑπερεκπερισσοῦ πρὸς ἐντέλειαν τοῦ ἐπιτυμβίου κοσμήματος. | Ἀλλὰ γάρ, ἵνα τὸν λόγον τοῦ θαύματος καὶ αὐθις ἐπα- φ. 83 ναλάβοιμι, τρέπεται μὲν τὸ τῶν Σκλαβίνων ἔθνος κατὰ κράτος τῷ μάρτυρι, λίαν εὐαριθμήτους ἀνασώσασμενον· ὑπολιμπάνεται καὶ ὁ θρόνος ἀκέραιος, περικοσμεῖται καὶ ὁ θεῖος τύμβος αὐθις μεγαλοπρεπέστερον καὶ φαιδρότερον. 10

Πάλιν οὖν ἔφοδος ἄλλη τῶν βαρβάρων τῆς πρώτης ἰσχυροτέρα, καὶ πάλιν νίκη μαρτυρικὴ πολλῶν κραταιότερα καὶ χαριεστέρα τῆς ἐμπροσθεν.

Η΄. 14. Ἐπεὶ γὰρ ὁ τῶν Σκλαβίνων ἄρχων, Χάτζων ὄνομα τούτῳ, ἤτηθει οὕτως τῷ μάρτυρι, ἦταν ἄξίαν δυνάμεως τηλικούτου στρατιώτου Θεοῦ, τόπον ἐκ τόπου διέρχεται, κατὰ τὸ ἐν Εὐαγγελίοις ἐκεῖνο πονηρὸν 15 πνεῦμα ζητοῦν τὴν ἐσαυθις, ἀφ' οὐπερ ἐξελαθεῖν, μετὰ πλείονος τῆς παρασκευῆς παλινόστησιν. Μετακαλεῖται τοίνυν εἰς ἐπικουρίαν ὅλα σμήνη βαρβάρων, πνεύματα τῆς πονηρίας, ἕτερα φαίη τις καὶ κατὰ τὸν προφήτην εἰπεῖν « συνεφώνησεν Ἄραμ πρὸς τὸν Ἐφραὶμ εἰς πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλήμ » 20 καὶ στρατιὰν μὲν παμπληθῆ, δύναμιν δὲ ναυτικὴν τὸ τῆς θαλάσσης πρόσωπον ἅπαν καλύπτουσαν συναθροίζει κατὰ ταύτης τῆς πόλεως, ἐκ μόνης ὄψεως κρυσταλλοῦσαν πολλῶν τῷ περιόντι, τὸ ἀνθιστάμενον καὶ εἰς ἔσχατον ἄγον ἀκινήσιας καὶ δειλανδρήσεως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸν μέγαν ἐν στρατηγίαις Δημήτριον. Ὡς γὰρ καὶ αὐθις μετὰ βαρείας ἐμπέσοι τῇ τῶν Θεσσαλονικέων πόλει τῆς βαρβαρικῆς ἐκείνης καὶ μυριοσυλλέκτου παμπληθοῦς παρατάξεως, 25 ἠπειρόθεν, θαλασσοθέν, ὡς εἰς κύκλον ταύτην διαδραμών, κλείεται μὲν ἡ πόλις, ὡς ἐν ἡμέρᾳ δὲ σφαγῆς, αἰπολίων δίκην, τὸ ἅπαν πλῆθος ἐτύγγανεν ἔμφουρον, ἔξωθεν ἠλάλαζεν ὅτι μάλα τὸ ἐνυάλιον, σάλπιγξ ἦχει μέγα πολεμιστήριος, θυμὸς τοῖς βαρβάροις πρὸς μάχην ἀνεφυσᾶτο τε καὶ ἀνεθερμαίνετο, κτύπος ἀρμάτων, « ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν », ἤστραπτε τοῖς ξίφεσιν, 30 ἅπαν πεδίον τὸ πρὸ τῆς πόλεως καὶ τὸν φόνον ἀντήγει πολὺν ταῖς τῶν ὀρώντων ψυχαῖς. Ἐξωθεν ταῦτα· ἔσωθεν φόβος ὅτι πολὺς καὶ τῆς ἐμφύτου τῶν πολιτῶν δυνάμεως τελεία κρυστάλλωσις· ἐπήγγυτο γὰρ τὸ ψυχικὸν τοῦ πνεύματος ὄρημα ταῖς πυκναῖς χαλαζοβολίαις τῶν ἔξωθεν. Ὡς γοῦν ὁ πολέμιος οὕτως ἀνερ | ράγη σφοδρῶς, ἔστησαν μὲν οἱ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πρὸς φ. 83 βραχύ· ἐώρων δ' οὐδὲν ἄλλο, ὅτι μὴ δρασμὸν τῷ σφοδρῷ τῆς μάχης προσβολῆς ἐκ πρώτης ἐξαποκναίσαντες· ἕκαστος γὰρ τῷ φανταστικῷ τῆς ψυχῆς εἰδωλοπλάσσει, πῶς τοῖς ἔγκασι ξίφος τὸ βαρβαρικὸν ἐπωθούμενον.

Τί τὸ ἐντεῦθεν ; ἀμηχανοῦσιν ἢ πόλις, ἀποροῦσι, τὴν ζωὴν ἀπολέγονται, ῥίπτουσι κατὰ γῆν τὰ ξίφη, τὰς ἀσπίδας, τοὺς θώρακας, μόνην ἐπικουρίαν, μόνον θωρακισμόν τὸν μέγαν μετακαλοῦνται Δημήτριον. Καὶ ἦν οὐδὲν ἄλλο τῇ πόλει τότε, μεθ' ὅσης τῆς πρὸς τὸν Μέγαν ἰκεσίας τὸ ὑπαδόμενον ἦ τὸ « οὐκ ἐπὶ τὸ τόξον μου ἐλπιδῶ καὶ ἡ ρομφαία μου, οὐ σώσει με »·

5 ἀλλὰ σὺ μόνος καταφυγὴ καὶ δύναμις ἡμῶν, μαρτύρων ἀκρότης, ἐν θλίψει ταῖς εὐρούσαις ἡμᾶς. Κάμπτεται τῇ τοῦ λαοῦ ταπεινώσει ὁ Μέγας οὗτος στρατάρχης, ἐξεγείρεται πρὸς ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν, ὡς ὑπνῶν καὶ κεκραπαληκῶς, καὶ τὸ τάχος ἀκαριέστατον καὶ ἡ βοήθεια ὡς ταχεῖα, ὡς χαριστάτη, ὡς δεξιὰ Κυρίου ἀρμόδιος, ἄνωθεν τῶν ἐπάλλξεων ὁ μάρτυς περιήει

10 ξιφῆρης. Ἐώρων τοῦτον τότε ὀφθαλμοὶ τῷ πνεύματι τηλαυγεῖς, τῶν κλιμάκων ὑπεραλλόμενον, τῶν πύργων ταῖς κορυφαῖς ἐφαλλόμενον, τῶν βαρβάρων τοὺς ἀνεβαίνοντας ἐκκυλίοντα, τοῖς τῶν πλοίων ἴστοις ἐπιβαίνοντα, βυθίζοντα ταῦτα, ποντοῦντα, αὐτανδρα τοῖς ὕδασι παραπέμποντα· ἐπιπτον ὡσεὶ

15 δράγματα ἐν καιρῷ θειομοῦ, τῆς μαρτυρικῆς πετομένης δρεπάνης εἰς τὴν τῆς οἰκειᾶς κληρονομίας ἐκδίκησιν χιλιάδες ἐξ εὐωνύμων, μυριάδες ἐκ δεξιῶν. Βλέπουσιν ἢ πόλις τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην ἐπικουρίαν τοῦ μάρτυρος, ἀναθαροῦσιν, ἠβάσκουσι τὴν πρὸς τοὺς ἐναντίους ὁρμὴν καὶ οἱ ἀσθενοῦντες τότε κατὰ τὸ γεγραμμένον « περιζώνονται δύναμιν »· αἱ πύλαι τῇ πόλει ἀναπετάννυνται καὶ εἰς μὲν καὶ αὐθις, τὸ τῆς θείας φάναί Γραφῆς, χιλίους

20 ἐδίωκε, δύο δὲ μυριάδας ὅλας μετεκίνουν στρατηγεοῦντος τοῦ μάρτυρος. Κτείνεται γοῦν τὸ βάρβαρον ἅπαν σχεδὸν καὶ ὡς νεφέλη πρωϊνὴ διαλέλυνται καὶ ὡς χνοῦς ἀποφυσάμενος ἀπὸ ἄλωνος ζωγρεῖται ὁ ἄρχων τούτου καὶ δέσμιος τῇ πόλει εἰσάγεται καὶ οὐκ ἄπο προσδοκίας αὐτοῦ καὶ ἐφέσεως,

25 ἦν βεβαίαν κατὰ νοῦν ἐπλούτει, εἰ καὶ τὸν τρόπον εἰς τοῦναντίον αὐτῷ τὰ τῆς προσδοκίας μετέρουψεν. Ἐλεῖ γὰρ κατὰ Θεσσαλονικέων μάχη τούτῳ κρ-

φ. 84 ταιὰ | ἔσκευάζετο, πρόσσεισι τῷ χρησμῷ καὶ μαντεύεται μὲν ὡς ἐδόκει τὰ καταθύμια, παρυποκρούεται δὲ πρὸς τοῦ Λοξίου, ἀπατηθεὶς λοξία τῇ τοῦ

30 μαντεύματος· ἐθεσπιφδεῖτο γὰρ αὐτῷ ἢ πρὸς τὴν πόλιν εἴσοδος πομπικὴ, τοῦ τρόπου τῆς εἰσόδου θαυμασίως συσκευαζομένου τῷ γνόφῳ τοῦ χρησμοφδήματος. Ὡς γὰρ τὸ βάρβαρον ἐκεῖνο πλήθος τῷ μάρτυρι οὕτω καταδεδάμασται, ζωγρεῖται καὶ ὁ βαρβαροκράτωρ ἐκεῖνος, ὡς ὁ λόγος ὑπέγραψε, καὶ πρὸς τὴν πόλιν εἰσάγεται ἐν χειροπέδαις καὶ δέσμιος· καὶ ὁ τὸ πρότερον χασματίας ἀντικρὺς θῆρ καὶ τὸ θράσος καὶ τὴν ἀγριότητα ἀνυπόστατος, λαγῶδς

35 περίφοβος ἦν, καὶ πέτραν ἐζήτει καταφυγὴν, καὶ ὄλος ἦν τετρεμμένων, δξύτερον ἀκάνθης τὴν τρίχα φέρων ἀνορθιάζουσας, ὕστριχὺς ὡς ἄλλη τις ἰνδική, εἰσάγεται παίγνιον γυναιξίν ὁμοῦ καὶ παισίν, ὁ τοσοῦτος τὴν ὀφρὸν καὶ

40 καυχώμενος εἰς τὰ ἄμετρα· παίγνιον ὡς ἔλεεινόν, ὡς δυστυχῆς τε καὶ ἄθλιον, κατεκονδύλιζον τοῦ βαρβάρου τὴν κεφαλὴν, ἔβαλλον λίθοις, ἤρασον ξύλοις μέχρις ἂν κνηδὸν ὁ τάλας τὴν ψυχὴν ὀδυνηρῶς ἐξεφύσησε. Καὶ ἦν

οὐκ ἀπανθρώπου γνώμης τῷ χριστωνύμῳ λαῷ τοῦ βαρβάρου ὁ ὄλεθρος, ζῆλος δὲ μᾶλλον, ὑφ' οὗ πρὸς μῖσος τὸ κατ' ἐκείνου δίκαιον ἀνεφλέγετο, ἀσεβῶς ὀνειδίζοντος λαὸν Θεοῦ ἱερὸν καὶ τῆς τοῦ μάρτυρος κατακαυχωμένου δυνάμεως. Οὕτω Φινεές, οὕτω Σαμουήλ, οὕτω Δαυΐδ, οὕτως Ἡλίας, ὁ τὸν ζῆλον πολὺς· ὁ μὲν τὸν Ἰσραηλίτην συμπερονᾷ τῇ Μαδιανίδι, ὁ δὲ τὸν ἀλλόφυλον Γολιάθ, ὁ δὲ τὸν Ἀγάγ, ὁ δὲ τῆς αἰσχύνης τοὺς ἱερεῖς, αὐτοχειρὶ θανάτῳ παρέπεμψαν καὶ τοῦ ἔργου ἑμακαρίσθησαν. 5

Ὅρατε θαυμάτων ἄβυσσον τῶν μαρτυρικῶν οὐρανοῦ μέχρι φθάνουσαν· ὄρατε φέγγος ἀστραπῆς τῶν τοῦ μεγάλου σημείων περιτρεχούσης ἅπασαν τὴν ὑφήλιον; ἀκούετε σάλπιγμα τῶν ἀθλοφορικῶν τεράτων ἐκ περάτων ἐξηκουμένην εἰς πέρατα; οἶδεν ἰνδὸς καὶ πέρσης, ὁ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν Γάγγου ποταμοῦ καὶ Ἡμωδῶν ὀρέων ὅση περίοικος· οἶδε Κελτίβηρ, ὁ πρὸς αὐτὰ τὰ ἑσπέρια, ὁ πρὸς βορρᾶν ταυροσκύθης καὶ πρὸς νότον μαυρούσιος καὶ τὸν τερατουργὸν Δημήτριον τὸν μέγαν εἶναι πεπίστευκε καὶ θαυμάζει τὰ τέρατα, εἰ καὶ πόρρω τῶν αὐλαιῶν τῆς πίστεως ἔστηκεν· εἶεν. 10 15

Θ'. 15. Ἄλλὰ γὰρ τὸ περὶ τὴν Κυρίαν Εὐταξίαν τοῦ μάρτυρος διηφ.84* γητέον μοι θαυμαστούργημα. Τί δὲ τὸ αἰνιγματῶδες τοῦτο καὶ σκοτεινὸν τοῦ ὀνόματος; καὶ δὴ ὁ λόγος διερμηνεύσει μοι καὶ ὡς οἶόν τε ὑποφωτίσει τῇ εὐκρινείᾳ τοῦ διηγήματος, εἰς εὐτακτον ἄγον τὴν κυριωνμίαν τοῦ πράγματος.

Μαυρίκιος, ἀναξ δ' οὗτος ρωμαίοις εὐσεβῆς καὶ χάρισις ἑμπλεως, ἐφέρετο μὲν ὁμαλοῖς τὸ πρότερον τῆς τύχης κινήμασιν· ἀντιπνευσάσης δ' ἄλλως ἐς ὕστερον, τὸν τοῦ βίου ἢ τῶν πραγμάτων ἐς τὸ κάταντες μετεπετετεύσατο κύλινδρον. Καὶ Φωκᾶς μὲν ὁ τυραννικώτατος τῶν σκήπτρων ἐπελάβετο τῶν ρωμαϊκῶν, πᾶσα δὲ ἡ γῆ ἐφθάρη ἐναντίον αὐτοῦ τὸ τῆς θείας φάναι Γραφῆς· καὶ ἀδικίαι μὲν καὶ ἀρπαγαὶ ὄλω ποδὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν ρωμαίων ἐχόρευον, αἵματα δὲ φόνων τὴν πᾶσαν περιελίμαζον λόχοι καὶ ἔνεδρα, στάσεις τε καὶ περιτροπαὶ καὶ τὸ ἰσόνομον καὶ ἡ δίκη ἐκ μέσου τῶν ἀνθρώπων ἐγίνετο, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀναλα τὰ πάντα καὶ ἄτακτα καὶ διὰ τοῦτο καὶ στασιάζοντα καὶ κατὰ τὸν εἰπόντα, πάντα ὁμοῦ χρήματα καὶ οὐδὲν ἦν τῶν ρωμαίων, οὐ πόλις, οὐ χώρα, οὐ τόπος, ὅτι μὴ τοῦ τοσοῦτου κακοῦ ἐν πείρᾳ γεγένηται· σύγχυσις ἦν ἀντικρυς τοῦ παντός, ὅποιαν οἱ πάλαι τῶν μετεωρολόγων καὶ ἀστρολόγων ἐδόξασαν, ἥνίκα εἰς ἓν συνέλθωσιν ἀστέρες πάντες οἱ πλάνητες. Ἡρξάτο μὲν γὰρ τὸ δεινὸν τῶν ἐφῶν κλιμάτων καὶ περιρῆει τρέχον ἀστάτῳ φορᾷ, εἶτα Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν καὶ τὰς ὁμόρους ἐπιδραμόν εἰσελαύνει καὶ πρὸς δυσμῆν· καὶ τῷ πολλῷ τῆς ρύμης τὰς διὰ μέσον πόλεις καὶ χώρας καταβοσκόμενον, φθάνει μέχρι καὶ τοῦ Ἰλλυρικοῦ καὶ πανταχοῦ κορυφοῦται καὶ θῆρας τοὺς συμφιλέτας ἀντικρυς καθιστᾷ πρὸς ἀλλήλους. Τοίνυν καὶ τῶν πόλεων τὰς μὲν, τὰ τῶν οἰκητόρων ἐξ ὁμοφύλου χειρὸς κατέχραινεν αἵματα, τὰς δὲ πρὸς ἐμφυλίους μάχας καὶ στάσεις ἐξέμαινε· καὶ 30 35

ταῖς μὲν θόρουβος ἐπηρτύετο, ταῖς δὲ ξοῖς οὐκ ἀγαθὴ ἀνεφλέγετο. Ἄλλ' οὐ καὶ τῇ Θεσσαλονικέων ἀκοῇ γὰρ μόνη, μόνη πασῶν τῶν πόλεων καὶ χωρῶν τὰς συμφορὰς ἐξεμάνθανε καὶ πόρρωθεν, ὥσπερ ἑώρα τὴν πᾶσαν ὑποτυφομένην, τῷ τῆς τυραννίδος σκῆπτρῳ μὴδ' αὐτῆς ἐπαισθανομένη τῆς ἐντεῦθεν
 5 δριμύτητος τοῦ καπνοῦ. Κἄν μέσῳ τοῦ τοσοῦτου κλύδωνος ναῦς οὐριοδροφ. 85 μούσα | καθάπερ ἐφέρετο, φορᾶ τῷ πνεύματι τῆς γαλήνης ὑπὸ καλῷ πηδαιλιούχῳ τῷ μάρτυρι. Πόθεν γὰρ ἄλλως εἶχεν ἐν μέσῳ τοσοῦτου χειμῶνος τῆς τῶν πραγμάτων ζάλης μόνη διαφυγεῖν, τὸ δ' αὐτὴν ὑποστῆναι τῆς τοσαύτης ναυτιάσεως τὸ κλυδώνιον, εἰ μὴ τῷ μάρτυρι κεκυβέρνητο, εἰ μὴ τῆς τρικυμίας, ὡς ναῦν ἐπὶ κυμάτων, ὑπανεῖχεν αὐτὴν ὁ μέγας καὶ τῆς τότε ἀταξίας ἐρρύετο.

16. Ἄλλὰ καὶ ὀπτασία τις χαρᾶς καὶ φοβίκης μεστή γνωριεῖ ἀριδηλότερον τὰ τοῦ θαύματος, ὡς μόνου Δημητρίου ἢ περὶ τὴν Θεσσαλονικέων τῷ τότε τήρησις καὶ εὐταξία καὶ τῶν κακῶν μακρὰν ἀποσόβησις ὀπτασία, ἦν Θεὸς
 15 ἄνωθεν, τὸν αὐτοῦ μεγαλύνων θεράποντα, ἀνδρὶ τινι ἐπιφανεῖ μὲν τὴν ἀξίαν, ἐπιφανεστέρω δὲ τὴν ἀρετὴν, προσγενὴς οὗτος ἦν τῷ τηνικαῦτα τοῦ Ἰλλυρικοῦ ὑπατεύοντι, θαυμασίως παρέδειξε. Κατὰ γὰρ ἐκεῖνο καιροῦ, ὅποτε στάσις ἦν πανταχοῦ καὶ τῶν πραγμάτων περιτροπαί, τὴν Θετταλῶν ὁ λαμπρὸς οὗτος εἰσελάσας ἀνὴρ, ἕρωτι τοῦ εἰς ὄψιν μὲν ἔλθειν τῆς τοιαύτης εὐδαίμονος
 20 πόλεως, τῆς μαρτυρικῆς δὲ αὐτόπτης γενέσθαι ἱερᾶς μυροδόχου λάρνακος, ἔδοξε κατ' ὄναρ φθίσαι τῷ θείῳ οἴκῳ τοῦ μάρτυρος, αἰτῆσαι τε ὑπανοιγήναί οἱ, τὸ τῷ ναῷ ἐμπεριγεγραφομένον τοῦ Μεγάλου θεῖον ἀνάκτορον, ἐφ' ᾧ καὶ τὴν προσκύνησιν τῷ μάρτυρι σεβασμίως ἀφοσιώσασθαι καὶ τὴν μαρτυρικὴν ἀνοιγήναι τούτῳ σορὸν καὶ ἰδέσθαι θαῦμα καὶ ὄψει καὶ ἀκοῇ ὡς
 25 ἐξαίσιον ἑώρα γὰρ ἄνω μὲν καὶ πρὸς αὐτὴν κεφαλὴν τοῦ θεῖου τάφου τοῦ μάρτυρος αὐτὸν τὸν Μέγαν ἐνθρονιζόμενον μεγαλοπρεπέστερον καὶ φαιδρότερον, νέον ἅμα καὶ χαριέστατον, ἀκτινοβολοῦντα καὶ πολλὴν τὴν αἴγλην τοῦ προσώπου ἐξαπαστράπτοντα, ὁ δὲ θρόνος χρυσῷ καὶ λίθοις πολυτίμοις βασιλικῶς κεκοσμημένος καὶ καλλυνόμενος καὶ ἄνω μὲν ὁ μάρτυς ἐσπασμένος
 30 ρομφαίαν καὶ στρατιωτικῶς ἑσταλμένος, οὕτως ἐνίδρυτο κάτω δὲ ὡς πρὸς τοὺς πόδας τοῦ μάρτυρος θρόνος ἕτερος ἀργυρήλατος ὁ δὲ γυναῖκα κοομίαν ὑπεριδρυμένην | εἶχεν αὐτῷ, ὡραίαν τὴν ὄψιν, πραεῖαν τὸ βλέμμα φ. 85 καὶ πολλὴν τὴν ἡμερότητα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀποστάζουσας. Ὡς γοῦν ταῦτα ὁ θεῖος οὗτος ἴδοι ἀνὴρ ἐγειρομένην τε τὴν σεμνὴν ἐκείνην θεάσοιτο, τῷ μάρτυρι συντασσομένην τὸν ἐξιτήριοι, ταχέως τε τοῦτον τῆς φαιδρᾶς καθέδρας ἀναπηδήσαντα καὶ ταύτην αὐθις ἐγκαθιζήσαντα καὶ μὴ ἂν καταλεῖπαι τὴν οἰκίαν πόλιν προσειπόντα, ἀλλὰ παραμένειν φυλάσσουσαν. Ὡς ταῦτα ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος ἴδοι ἀνὴρ καὶ καθ' ἑαυτὸν συζητοίη, τίς αὕτη, καὶ δι' ὅσην τοῦ ἀξιώματος τὴν ὑπεροχὴν μεγαλοπρεπῶς οὕτω συγκαθιζάνειν τῷ μάρτυρι,

ἀκούειν ἐδόκει τοῦ νεωκόρου, τὸ ζητούμενον ἐρμηνεύοντος καὶ τὸ ἀπορούμενον ἐπιλύοντος. Οὐκ οἶδας ταύτην εἶναι, ὃ ἄνθρωπε, τὴν Κυρίαν Εὐταξίαν, ἢ πρὸς Θεοῦ κατεπέμφθη τῷ μάρτυρι τὴν πόλιν ταύτην συγκυβερνᾶν ;

Ὅμοῦ τε εἶδε ταῦτα καὶ ἤκουσε· καὶ πόρρω μὲν αὐτοῦ ὁ ὕπνος τῶν ὀφθαλμῶν, θείῃ δὲ περὶ αὐτὸν ὁμφῇ περικέχεται καὶ τρανώς τῷ λαῷ ἐπ' Ἐκκλησίας δεδιήγητο τὰ τῆς ὄψεως καὶ ὡς οὕτως εἰπεῖν, Θεοῦ ἐλάλει κεκρυμμένα μυστήρια, ἃ πρὸς δόξαν τετρατούργηται ὑπόθεν τῷ μάρτυρι, καὶ πᾶς ἐκρότει πιστὸς τὰ μεγαλεῖα Θεῶν τὴν ἀταξίαν μὲν ὀρῶντες πόρρω τῆς μαρτυρικῆς ταύτης πόλεως δραπετεύουσαν, τὴν δ' Εὐταξίαν καὶ Εἰρήνην ὁμολῶς ἐπιβαίνουσαν αὐτῇ καὶ φυλάττουσαν. Τετρατούργηται μὲν οὖν οὕτω ταῦτα καὶ πρὸς Θεοῦ τῷ μάρτυρι μεμεγάλυνται.

I'. 17. Ἄλλὰ γὰρ καὶ τὸ περὶ τὸν πολὺν ταῖς ἀρεταῖς ἐκείνον Βιτάλιον ἐξαίσιον θαῦμα τοῦ μάρτυρος ἐνταῦθα τοῦ λόγου κείσθω ἥλιος ὥσπερ ἄστρον ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων αὐτοῦ θαυμάτων φαῖνον ἐκείνων πλέον ἐπὶ τῷ τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ στερεώματι· εἰ γὰρ σιγῇ παραπέμψοιμεν, πόσῃ τὴν ζημίαν τοῖς εὐσεβέσιν ἐπάξιοιμεν, τοιούτου τεραστίου θησαυρὸν κατορῦξαντες ; τοῖνυν καὶ προσεχόντως, ἀλλὰ μὴ ἐρραστωνευμένως ἀκούετε, ὡς ἐντεῦθεν γνοιήτε, οἷον ὁ μάρτυς ἀνέτηλ μέγα τὸ μαρτύριον καὶ δριμύ καὶ ἐπίπνον καὶ οἷαν τὴν χάριν πεπλούτηκεν ἄνωθεν ὡς ὑπερφερῇ καὶ ἀσύγκριτον.

Τέθηραπτο ἀρεταῖς | παντοδαπαῖς ὁ Βιτάλιος καὶ πόνοις ἀσκήσεως ἀνήρφ. 86
ἐδείκνυτο ἐπιθυμιῶν· οὗτος ἐν Ὁρει τοῦ Ἄθω, Ἁγιον τοῦτο τοῖς ἐν αὐτῷ ἀγίως βιώσασιν ὀνομάζεται, βίον διηνυκῶς τὸν ἐρημικὸν μόνος μόνῳ Θεῷ συγγινόμενος, ἐπέπερ ἀκούει μύρων ἀντικρυς πηγὰς ἀκένωτους ἀναβλυζούσας τῆς Δημητριακῆς λάρνακος, γνωσιμαχεῖ καθ' ἑαυτὸν καὶ ὑπολογίζεται, μήποτε ἄρα οὐ πρὸς ἀλήθειαν ἐκ τῆς μαρτυρικῆς σωματικῆς διαρτίας, ἀλλὰ σκευαστὸν τὸ μύρον τουτὶ ἐπιδαφιλεύεται. Ἐπεὶ πῶς ἐς τόσον πεπλήθυνται, ὡς δήμοις καθ' ἐκάστην τοσοῦτοις ἀντλεῖσθαι καὶ ἐλαττοῦσθαι μηδοπωσοῦν, καὶ ταῦτα μηδὲ τοῦ μάρτυρος ἀνατλάντος δριμύ τὸ μαρτύριον, μηδ' ἀγωνισαμένου ἐπὶ πολὺ. Εἰ μὲν γὰρ πολὺς αὐτῷ ὁ ἀγών, ἦν ἂν πολὺς ἀναλόγως τοῦτω καὶ ὁ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἰδρώς, εἰς μύρον μεταπεποιημένος τῇ τοῦ θείου πνεύματος χάριτι. Ἐπεὶ δὲ βραχὺς καὶ ταχινὸν αὐτῷ τὸ μαρτύριον καὶ πρὸς μόνην πλευρὰν ἢ τρῶσις, πόθεν ἢ τοσαύτη τῶν μύρων δαψίλεια ; ἀλλ' ὅτι μιμητικῶς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων λελόγγευνται τὴν πλευρὰν. Ἄλλ' ἔχομεν πλείστους ὅτι μάλα τοιουτοτρόπως πιόντας τὸ τοῦ μαρτυρίου θεῖον ποτήριον, εἰ δὲ καὶ χάρισι παρθενικαῖς ἦν ἐναγλαιζόμενος, ἀλλὰ πόσους ἐξαριθμήσαιμεν τὸν ἁγιασμὸν εἰς τέλος ψυχῆς φυλάξαντας καὶ τοῦ σώματος, ὧν οὐδεὶς τοσαύτην καὶ τοιαύτην χάριν μύρων πεπλούτηκεν;

Οὕτως εἶχε, στρέφων ἐν ἑαυτῷ ἄλλοτε ἄλλους διαλογισμοὺς ὁ Βιτάλιος, ἢ στάσις ἦν αὐτῷ τῶν εἰς τόδε διανοήσεων ἥκιστα. Ἄλλὰ περὶ τῆς τοσαύ-

της μυροχυσίας τοῦ μάρτυρος, ὡς παρὰ πάντας τοὺς ἔξ αἰῶνος ἁγίους ὁ μάρτυς ταύτην πεπλούτηκε, φαίημεν ἂν πρὸς τὸν ἀμφιβάλλοντα: « ὦ ζητητικὴ τὰ πλεῖστα Βιτάλιε, ὅπως ἢ τηλίγη πηγὴ τῶν μύρων τῷ μάρτυρι εἰδείη ὁ μόνος Θεὸς ὁ πρυτανεύων τὸ χάρισμα τῷ οἰκίῳ θεράποντι· ταῖς ἄνω δέλ-
 5 τοῖς γὰρ Θεοῦ δακτύλῳ γέγραπται καὶ ἐσφραγίσαι. Πλὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπο-
 φ.86^v λογίαν ἐκ τοῦ εἰκότος σοι ὑπαντήσομεν. Ἔστι μὲν οὕτως ὡς εἴρηκας· καὶ πολ-
 10 λοι μὲν τῶν μαρτύρων πολλὴν τὸν ἀγῶνα καὶ δριμύτερον | ὑπήνεγκαν καὶ μα-
 κρὸν τὸ μαρτύριον, πλεῖστοι δὲ καὶ τὸν ἁγιασμὸν ψυχῆς καὶ σώματος τετη-
 ρήκασιν ἄχραντον καὶ μαρτύρων οὐκ ὀλίγων λόγηθαι δημίῳ ἔνυξε τὴν πλευ-
 10 ράν· ἀλλὰ τὰ πάντα ὁμοῦ ὅσα ἐμὲ εἰδέναί, ἐνὶ τῶν τοσοῦτων ἁγίων συνδε-
 δραμήκατον ἤκιστα, ὡς καὶ πολλὴν τὸν τοῦ μαρτυρίου ἀγῶνα ὑπενεγκεῖν καὶ
 τὴν πλευρὰν λογχευθῆναι καὶ παρθενίας εἰλικρινοῦς κατὰ πολλὴν τὴν περι-
 15 σουσίαν λάμπειν ταῖς ἀγιότησιν, ἐπὶ δὲ τῷ μεγάλῳ Δημητρίῳ ἀκραιφνῶς τὰ
 πάντα συνέδραμον καὶ τούτου καὶ λαμπρὸν τὸ χάρισμα τῶν μύρων ἐπλού-
 15 τησεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πόθος ἦν, ὡς ἔοικε, τῷ Δημητρίῳ ὑπὲρ τῆς εἰς
 Χριστὸν ὁμολογίας δριμύς καὶ ὄλον ἐγκάρδιον ἔφερεν οἰκουροῦντα καὶ δια-
 ναπαυόμενον. Καὶ τοίνυν ἐπέπερ μύρον ἐκκενωθὲν ὁ θεάνθρωπος Κύριος,
 οἶκος δὲ τούτου καὶ δοχεῖον, ὡς ἂν τις εἴποι, ὁ μάρτυς καθαρὸν καὶ τηλικῆς
 20 εὐωδίας ἐπάξιον, ἐκεῖθεν δῆτα κατὰ τὰ μυροδόχα ἀγγεῖα μεμύρισται καὶ τὸν
 20 μυρισμὸν ἐντεῦθεν ἐπλούτει, πρὸ τῆς ἀθλήσεως μὲν ἄυλον καὶ ἀσώματον καὶ
 μετὰ τὴν ἀθλησιν δὲ ἀριδηλότερον καὶ φαιδρότερον. Ἐνεζωγράφει μὲν γὰρ
 ὁ μάρτυς καθ' ἑκάστην ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστὸν καὶ τῆς ἐντεῦθεν εὐωδίας ἐπίμ-
 25 πλατο. Ἐπεὶ δὲ καὶ διὰ μαρτυρίου καὶ τῆς τοῦ πάθους ὁμοιότητος εἶδεν ἐγ-
 γίσαντὰ οἱ σωματικῶς, ἐξέθορον ἢ τέως σκηνοβατοῦσα καὶ ἡσυχάζουσα μυ-
 25 ριστικὴ εὐωδία τῷ μάρτυρι, ὡς εὐφροσύνως προὑπαντήσῃ μύρον Χριστὸν
 τὸν οὐράνιον· κακεῖθεν πλείονος πλησθεῖσα τῆς χάριτος ὑπερεξέβλυσε καὶ
 30 ὑπερεκβλύζειν οὐ πέπαυται. Εἰς τί δὲ ἕτερον βλέπει καὶ τὸ τῷ Σολομῶντι
 30 ἀσματιζόμενον, ὀπηνίκα θυροκοποῦντα τὸν νυμφίον ἐπὶ τῇ νύμφῃ παρίστη-
 σιν, « ἀνοιξόν μοι ἢ καλή, ἢ πλησίον μου » λέγοντα, ὡς μόνον ἐξυπανέστη
 30 ἀνοιξοῖται τῷ νυμφίῳ, νάρδον ἀποστᾶσαι τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ σμύρναν τοὺς δα-
 κτύλους ἀρωματίζουσας; θυροκοπεῖ κἀνταῦθα ταῖς τοῦ μαρτυρίου λόγχοις
 πλευρὰν τὴν τοῦ μάρτυρος, ὁ καλὸς νυμφίος Χριστός· ἀνοιξόν μοι ἢ καλή
 τοῦ Δημητρίου ψυχῆ, ὡς εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν μου. Ἀνοίγει τοῦτον ὡς
 40 νύμφη, ἢ ἔνδοθεν τῆς εὐσεβείας ὠραιότης τοῦ μάρτυρος καὶ πάραυτα μύρον
 φ.87 ἀποστᾶζει ὡς ἐκ χειρῶν | τῆς εἰς τὸ μαρτύριον πρακτικῆς ἐργασίας τοῦ ἀ-
 θλητοῦ.

Ταῦτα μὲν σοι παρ' ἡμῶν, Βιτάλιε ἱερώτατε, ἐκ τοῦ εἰκότος ὁ λόγος, ἔφη, στοχαζομένων τὸ ἀληθές· ἀλλ' ὄρα καὶ τὸν μάρτυρα, οὐκ ἔξ εἰκοτολο-
 40 γίας ἀποδεικνύντα σοι τὸ ζητούμενον καὶ τὸ ἀμφίβολον ἐπιλύοντα, ἀλλ' ἔξ
 αὐτῆς ὄψεως ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ζητουμένου σοι πράγματος. Ἐπειδὴ ἄλλοτε ἄλ-

λους ὁ θεῖος οὗτος ἀνὴρ ἐν ἑαυτῷ κινουμένους εἶχε τοὺς λογισμοὺς περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν μύρων τοῦ μάρτυρος, τοιοῦτόν τι οἰκονομεῖται τούτῳ παράδοξον.

18. Ἐδόκει καθ' ὕπνου γενέσθαι τῇ Θεσσαλονικέων πόλει καὶ τὸν ναὸν καταλαβέσθαι τοῦ μάρτυρος, εὐρεῖν τε τὸν νεωκόρον καὶ προσεῖπεν καὶ ἀκοῦσαι, ἣ βούλει ἰδέσθαι τὸν μάρτυρα καὶ ἀνθυπενεγκεῖν τὸν Βιτάλιον καὶ λίαν εἰς τοῦτο ἔχειν διψητικῶς, ὥστε καὶ ἰδεῖν καὶ προσπύξασθαι· καὶ οὕτως ὁ μὲν προηγεῖτο ὁ νεωκόρος, εἶπετο δὲ ὁ Βιτάλιος· ὡς δ' ἐγγὺς τῆς θείας κιβωτοῦ τοῦ μάρτυρος γένοιτο, εἰσελθέτων ἄμφω ἐκ τοῦ λαιοῦ καὶ τὰς θύρας μετέθεντο καὶ τὴν ἱερὰν μετέστησαν λάρνακα καὶ μαρμάρους ἐκεῖθεν ἦραν ἐκ μέσου ἑπτὰ καὶ πρὸς ὄρυγὴν μὲν ἀμοιβαδὸν τοῦ ἐκεῖσε χώματος ἐνησχόληντο, τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐκφορούμενον ἦν πηλῶδες, πεφυρμένον ἐκ μύρου καὶ χώματος, μετὰ δέ, χούς ἕτερος καθαρὸς ἀπηντιλεῖτο ἐκεῖθεν, εὐωδίας πλείστης ἀνάπλεως. Ἐπεὶ δὲ ἡ ὄρυγὴ φθάσει πήχεων ἄχρι τριῶν καὶ μικρόν τι πρὸς, λάρναξ ἐφάνη τούτοις περικεκαλυμμένη μαρμάρῳ λευκῷ, ἦν καὶ ταύτην ἐκεῖθεν διάραντες καὶ τὴν λάρνακα ἀνακαλυψάμενοι, εἶδον ἔνδον ταύτης ἀκτινοβολοῦντα τὸν μάρτυρα κείμενον, ζῶντα καθαρῶς καὶ εἰκότα ὑπνώτοντι, ὑπομειδιῶντα καὶ φαιδρωπόν. Καὶ ἰδοὺ μυρίαί τρησεις τῷ μάρτυρι ἐκ τραχήλου μέχρι καὶ ὀσφύος αὐτῆς πεπυκνωμέναι καὶ ἀλλήλους ἀκριβῶς προσεγγίζουσαι, κατὰ τὰς κηροπλαστούμενας ταῖς μελίσσαις ὀπάς, σκευὸς οἶον μυριοπὸν καὶ μύρων μυρίων φλέβες ἐκ τῶν ὀπῶν ἐπήγαζον, σφοδρῶ καθάπερ κάτωθεν ἀναφυσώμεναι πνεύματι καὶ μικροῦ δεῖν οἱ ἄνδρες οὗτοι καὶ κατεκλύζοντο τοῖς τῶν μύρων ἀναπιδύουσι ρεύμασιν· ὅτε καὶ ὁ Βιτάλιος ἰδὼν καὶ ὑπερθαυμάσας τὸ θεῖον ἐκεῖνο σῶμα τοῦ μάρτυρος καὶ προσεκύνησε | καὶ ἠσπάσατο καὶ σκευὸς τι, ὡς ἐδόκει, φέρων χερσίν, ὃ δῆτα ἐγγχωρίως κα- φ.87' λείτται κουτρούβιον, τοῦτο τῶν ἀναβλυζόντων ἐκεῖθεν μύρων πεπληρωκεν. Αὐτίς οὖν τὴν μυροφόρον ἐκείνην ἐπιπωματίζουσι λάρνακα καὶ ταύτην χούν τὸν εὐώδη περιτιθέασιν· καὶ οὕτω πάλιν τὸ ἐκ τῶν μύρων πηλῶδες ἐκείνο τὰς μαργάρους τε καὶ τὴν φαινομένην πᾶσιν ἄνωθεν λάρνακα. Εἶθ' οὕτω τὴν σεπτὴν καὶ πάλιν μαρτυρικὴν κιβωτὸν θυρήσαντες, ὡς τὸ πρότερον, ἐξῆλθον καὶ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πόλεως, ὁ μὲν Βιτάλιος τραπεῖς παλιμπόρευτος πρὸς ὄθεν δῆτα, ὡς ἐδόκει, ἐλήλυθεν, ὁ δὲ νεωκόρος ὡς τοῦτον μέχρι τινὸς τόπον διασώσόμενος, Ἄ λ μ υ ρ ὸς τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα. Ἐκεῖθεν οὖν αὐτῷ συνταξάμενος, αὐτίς ὑπέστρεψεν, αἰτησάμενος μὲν τὸν Βιτάλιον ἐκ τοῦ μύρου λαβέσθαι, ὅπερ τοῦ μαρτυρικοῦ ἀπήντησε σώματος, μὴ τυχῶν δὲ τοῦ ζητήματος, εἰ μὴ μόνον νοτίδος μικροῦς ἐκ τούτου τὸ μέτωπον σταυροειδῶς ἐγγχρισάμενος.

Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; Ἀφύπνιστο ὁ Βιτάλιος καὶ ἰδοὺ τὸ μαρτυρικὸν μύρον ταῖς γεροὶ περιέφερε καὶ ὄλος ἦν τοῖς μύροις διάβροχος καὶ ὄλος ἦν τῆς εὐωδίας ἀνάπλεως, ἐκπληκτος ὄλος, ὄλος ἐνθουσιῶν, τρόμφ κεκραμένος καὶ χαρμονῆ, «μήποτε, λέγων, καὶ εἰσέτι ὄνειροπολῶ καὶ μύρα φαντάζομαι καθ' 40

ὑπνοὺς φέρειν τοῦ μάρτυρος ; ἀλλ' ὡς ἔοικεν, οὐδὲ τὰ τῆς ὄψεώς μοι πρὸς ὄναρ καὶ τοῦ φανταστικοῦ ἀνατύπωσις, ἀλλὰ σωματικὴ ἢ ἐνδημία μοι ἄχρι τῆς μαρτυρικῆς τιμίας σοροῦ αὐτοῦ μοι τοῦ Μεγάλου. Ὡς θεῖον τεραστίον τε καὶ ἀκούσματος, τὰ πάντα οἰκονομήσαντος, ὡς μὴ καὶ βλασφημίας κρημοῖς περιπέσοιμι! Δίδυμος ἀντικρὺς ἄλλος ἐγὼ μαθητῆς καὶ τὴν νεφυγμένην πλευρὰν ὁμοῦ καὶ πάσας τὰς ὠτειλάς ἀναπετάννουσιν ἐμοὶ ὁ Χριστομάρτυς εἰς ψηλάφησιν, ὡς καὶ αὐτὸς πεισθείην καὶ ἄλλοις πιστώσαιμι τὴν ἀλήθειαν ἡρῆθη καὶ αὐτὸς τῷ μάρτυρι, κατὰ τὸν Ἀββακούμ, διαέριος καὶ τῷ τοῦ τάφου λάκκῳ γεγένημαι, ὅπου δῆτα τὴν ὁδὸν ὁ μάρτυς τοῦ μαρτυρίου δραμῶν ἀναπέπαιτο, οὐχ ἔψημα φέρων αὐτῷ, ὡς ἐκεῖνος πάλαι τῷ Δανιήλ, ἀλλ' ἐκεῖ φ. 88 θεν μᾶλλον | μύρα λαμβάνων πλευρᾶς τῆς τούτου ἐξαπορρέοντα· ἡρῆθη αὐτῇ ψυχῇ, αὐτῷ σώματι, τρόποις οἷς οἶδεν ὁ τῷ ὄντι Μέγας Δημήτριος. Τί γὰρ ἄλλο καὶ βούλονται χεῖρες αὐταὶ μύρα κατέχουσαι; τί δέ μοι χιτῶνες μύρω διάβροχοι καὶ εὐωδίαν τόσην ἐξαποπνέοντες, εἰ μὴ χερσὶν ἀληθῶς ταύταις ἐκ τῶν μαρτυρικῶν ὠτειλῶν τὸ μύρον εἰσδέδεγμαι, εἰ μὴ πρὸς ὀρυγὴν σωματικῶς τῆς τοῦ μάρτυρος ὑπηρετήσα λάρνακος ;» Ταῦτα λέγων τὸ τεράστιον ἀνεκῆρτε, τὰ μύρα καθυπεδείκνυεν, ἐκρότει, ἐσκίρτα ὑφ' ἡδονῆς, ἠνθωμολογεῖτο τῷ μάρτυρι, « ὁ Μέγιστε μαρτύρων πάντων », ἀναβοῶν « ὦ πλέον πάντων ἀγωνισάμενος· ὦ πληγῶν ἐκείνων μυρίων ὑπὲρ Χριστοῦ· ὦ τρώσεων· 20 ὦ ἀγίας σαρκός, ἣν εἶδον πηγάζουσαν ρεύματα μύρων ἀκένωτα· ὦ πλέον πάντων ποθήσας Χριστὸν καὶ πλέον πάντων ὑπεραγαπηθεὶς καὶ πλέον πάντων χαριτωθεὶς, νῦν τὴν ἐπὶ σέ, Δημήτριε μέγιστε, δόξαν Θεοῦ διηγῆσομαι καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σου τὸ τεράστιον ».

Ἐκτοτε καιρὸς παρῳχῆκει βραχὺς καὶ πλοῖον εἶχε τὸν θεῖον Βιτάλιον, 25 πρὸς τι τῶν κατὰ τὴν ἐώαν φροντιστηρίων ἐκπλέοντα, Λάτρον τῷδε τὸ ὄνομα. Πλέει γοῦν ἡμέραν ὄλην σὺν τῇ νυκτὶ καὶ πάλιν περὶ τὰς ἀκτὰς τοῦ Ἄθω ἢ ναῦς. Αὐθις ἕτερος πλοῦς καὶ κυμαγωγίαί σφοδραὶ καὶ ἀντίπνοιαὶ καὶ τὸ πλοῖον ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ὁ Βιτάλιος· μέσον γοῦν τοῦ μαρτυρικοῦ γενόμενος θεῖου σηκοῦ, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ἀρχῆς ἀπ' ἀκρῆς ἐκῆρτε τὸ 30 θαυμάσιον καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάζετο καὶ ὁ μάρτυς ἐμεγαλύνετο.

ΙΑ'. 19. Ἐκεῖνο δὲ τῶν θαυμάτων, ἀλλὰ καὶ τοῦτο θαυμασιώτατον καὶ παραδοξότατον· οὐκ οὐδ' ὁ λόγος τοῦτο τοὺς φιλακροάμονας ζημιώσσειε, μήπου καὶ λάθοι γραφὴν ἱεροσυλίας ἐπάξειν αὐτῷ, τηλικὴν θαυματουργίαν σιγήσας καὶ ὡς ὑπὸ μόδιον οἶον ἐγκαλυψάμενος. Γέγονέ τις ἐξ Ἀφρικῆς ἀνὴρ, ὡς μὲν συνετός, ὡς δὲ τὰ θεῖα θεοσεβῆς καὶ πολὺς μὲν τὴν ἀρετήν, ἀρχιερατικῶ δὲ κοσμούμενος ἀξιώματι, ὄνομα τούτῳ Κυπριανός. Οὗτος φ. 88 τὴν | πρὸς τὴν Βασιλίδα τότε διὰ τινος χρείας στελλόμενος, περιπού τοὺς τῆς Ἑλλάδος τόπους ἀπροσδόκητα τῷ τῶν Σκλαβίνων λόχῳ ἐνήδρευται. Ἀπάγεται τοίνυν τῇ σφῶν χώρῃ ἀνδράποδον ὁ κατ' ἄμφω πολὺς καὶ σεμνὸς ἐκεῖ 40

νος ἀρχιερέυς. Ἐντεῦθεν αὐτῷ δουλεία βαρβαρική καὶ δοῦλος βαρβάρου δεσπότη καὶ ἀκαθάρτου καὶ ἀντικρυς μαιφόνου θηρός, ὁ θύτης καὶ οἰκονόμος τῆς καθαρᾶς καὶ ἀναιμάκτου θυσίας καὶ τῶν λογικῶν τοῦ Χριστοῦ θρεμμάτων ποιμὴν καὶ διδάσκαλος· κόφινος ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῷ καθεκάστην καὶ κόπρου τῆς βαρβαρικῆς ἱπποστασίας ἐκφόρησις, πληγαὶ κατὰ νώτων, 5
πληγαὶ κατὰ κόρας, κατὰ σιαγόνος ραπίσματα, ὅποτε δῆτα ἐξαποκναίει τῷ χρόνῳ τε καὶ τῷ πολλῷ τοῦ τῆς δουλείας βάρους. Ὡ βάρους τῶν σῶν κριμάτων, Λόγε Θεοῦ ἀλεξίκακε, ἡ πρεσβυτικὴ ἐκείνη καὶ ἱερὰ πολιὰ, καὶ ἦν τῷ βαρβάρῳ ὡς λαὸς ὁ ἀρχιερεὺς τρόπον ἕτερον· ποῦ γὰρ διαστέλλειν οἶδεν ἢ βάρβαρος ἐκείνη ψυχὴ ἀνὰ μέσον ἱεροῦ καὶ βεβήλου, ὡς μὴ ἄπτεσθαι τοῦ 10
Χριστοῦ Κυρίου καὶ ἀπνηέστατα πονηρεῦσθαι;

20. Τί τὸ μετὰ ταῦτα; αἶρει πρὸς οὐρανὸν τὸ ὄμμα ὁ μαστιγίας ἐκείνος ἀρχιερεὺς, μετακαλεῖται τὴν ὑπόθετον βοήθειαν καὶ ταχὺ αὐτῷ ἀνατέταλκε τὰ ἰάματα καὶ ὁ ρύστης ἐξ ὑψωμάτων δόξης ἀποστέλλεται ταχινώτατος. Νῦν ἦν καὶ κατὰ γῆν κατέδαρθεν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ τοίνυν ὄναρ αὐτῷ θαυμάσιον ὁ 15
μάρτυς ἐφίσταται. Ἐώρα γάρ, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐνδεδυμένος πανοπλίαν στρατηγικὴν, ξφιππος, ξιφηφόρος, νέος ἅμα καὶ χαριέστατος καὶ «ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀπαλλαγῆναι βούλει καὶ τῶν δεσμῶν, φησίν, ἀκολουθεῖ μοι». Γνωρίζει τούτῳ καὶ ὄνομα καὶ πατρίδα καὶ τὸ ἀξίωμα, ὅτι τε Δημήτριος καλεῖται καὶ Θεσσαλονίκη τούτῳ πατρίς καὶ στρατιώτης τυγχάνει, λαμπρὸν καὶ τὸ 20
ἀξίωμα περικείμενος. Λύεται παραχρῆμα τῶν δεσμῶν ὁ ἀρχιερεὺς καί, ἡ ποδῶν εἶχε τάχους, τῷ φανέντι ἀκολουθεῖ. Ἡμέρα παρῆλθεν ἡ πρώτη, ἡ δεύτερα παρῆν καὶ μετ' αὐτὴν ἡ τρίτη καὶ καθεξῆς, ἄχρι καὶ τῆς ὀγδόης, ποδηγετοῦντος τοῦ μάρτυρος, καὶ κατὰ Θεσσαλονικὴν ὁ ἀρχιθύτης ἰδοῦ, καὶ | φ. 89
ὁ ὀδηγὸς ἀφανῆς, εἰσῆει τὴν πόλιν, πυνθάνεται τίς ὁ ἐν αὐτῇ οἰκῶν στρατιώτης Δημήτριος, διηγούμενος ὅπως αὐτὸν τῆς αἰχμαλωσίας λυτρώσοιτο· 25
εἰσέτι γὰρ τρόπους οἰκονομίας κεκάλυπτο οἱ τὸ τῆς μαρτυρικῆς θαυματουργίας μυστήριον, ὡς ἐπὶ μᾶλλον δημοσιεύοιτο τὸ τεράστιον καὶ μεγαλύνοιτο τῷ μάρτυρι τὸ θαύμασιον. Ὡς γοῖν πρὸς γινώσιν οἱ ἀκούοντες γένοιτο, ὡς τὰ τοῦ πράγματος θαυματουργία μαρτυρικὴ εἰς αὐτά, τοῦτον ἄγουσι τοῦ μάρτυρος τὰ θεῖα ἀνάκτορα· ὁ δὲ ἅμα τε εἴσεισι καὶ τῇ εἰκόνι τὸν μάρτυρα ἴδοι, καὶ ξιφηφόρον ὁμοῦ καὶ ἱππότην θεάσοιτο, αὐτὸν ἐκείνον τὸν φανέντα οἱ 30
παρευθὺ ἀναγνωρισάμενος, τότε δὴ τότε ἀποκαλύπτεται αὐτῷ τὰ τοῦ θαύματος καὶ πεσὼν εἰς πρόσωπον ἠνθωμολογεῖτο τὰ χαριστήρια, Θεῷ καὶ τῷ μάρτυρι καὶ «νῦν ἔγνω, ἐβόα, ὅτι ἀπέστειλε Κύριος τὸν μάρτυρα αὐτοῦ καὶ 35
ἐρρύσατό με ἐκ χειρὸς τῶν θλιβόντων με καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος καὶ ἔστησεν ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου καὶ τὰ διαβήματά μου κατεύθυνε, σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ μου τὸν τῶν δεσμῶν, αἱ χεῖρες μου αἴται ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν, ἀλλὰ νῦν ἰδοὺ αἶρω ταύτας μετ' εὐφροσύνης, ὅθεν ἡ βοήθειά μου ἐλήλυθε». Καὶ τῷ στόματι, μὲν Θεὸν ἐμεγάλυνε, ἐξ ὁμμάτων δὲ τὸ ὑποκεί- 40

μενον τοῦ νεῶ κατέβρεχεν ἔδαφος· κρουνηδὸν γὰρ αὐτῷ κατέρρεε τὸ τῆς χαρᾶς ὁμοῦ καὶ κατανύξεως δάκρυον.

21. Ἐντεῦθεν πόλις πᾶσα ἑορτὴν ἄλλην τῆς τηλικῆς θαυματουργίας ἐκρό-
 5 τουν τῷ μάρτυρι καὶ τὸ τεράστιον ἐμεγάλυνον. Ἄλλ' ὁ ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος Κυ-
 πριανός, ὁ αἰχμαλώτος, ὁ δέσμιος, ὁ ἐλευθερὸς ἐν τῷ μάρτυρι, τὴν Κωνσταν-
 τίνου μετὰ ταῦτα καταλαβὼν, ἦ τὰ τῆς προθέσεως τούτῳ πρὸ τῆς αἰχμαλω-
 σίας κατήπειγε, κάκει τὸ ἐπ' αὐτῷ τοῦ Δημητρίου θαυμάσιον διηγησάμενος
 καὶ παρησιασάμενος, ἐπεὶ καὶ αὐθις τῷ σφετέρῳ ποιμνίῳ γένοιτο, τὸν Μέγαν
 10 ὡσπερ εἰ δεξιούμενος τῆς ἀπολυτρώσεως, ναὸν ἐγείρει ἐπὶ τῷ θείῳ τούτου
 ὀνόματι, καλύνει, λαμπρύνει τούτον.

Ἄλλὰ γὰρ καὶ μαρμάρων ἐπεὶ εἰς χρεῖαν καθίσταται, ὡς δι' αὐτῶν
 φαιδρότερον κατακαλύνει τῷ μάρτυρι τὸν ναόν, εὐρίσκει τοῦτον συνέριθον. |
 φ.89* Φαίνεται γὰρ αὐτῷ καὶ «τὸ ἐν τῷ λιμένι πλοῖον προσοκεῖλαν ἄρτι φάσκει εὐ-
 ράμενος, τῶν ἐν χρεῖᾳ ἔση ἐπιτυχῆς», πρόσεισι τῷ ναυκλήρῳ τὴν ζήτησιν τῶν
 15 μαρμάρων ποιούμενος· ἐθελοψευδῆς ὁ ναύκληρος γίνεται καὶ τὸ ζητούμενον
 μὴ ἔχειν διίσχυρίζεται· παύεται ὁ ἀρχιερεὺς τῆς ζητήσεως· αὐθις ὁ μάρτυς
 καὶ τόπον δείκνυσι τοῦ πλοίου αὐτῷ, ὅποι αἱ μάρμαροι, ὅποσαι τε καὶ ὅποιαι,
 καὶ τόπον τούτων ἀριθμὸν καὶ ὄνομά οἱ προσημνησάμενος καὶ ὅτι τὰς ἄς ὁ ναύ-
 κληρος φορηγεῖται τῷ πλοίῳ μαρμάρους ὀνόματι τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συμμάρτυ-
 20 ρος Βίτωρος ταύτας ὠνήσατο καὶ ἄς ἑτέρας εὐρών, ταύτας αὐτῷ ἐδώρησατο.
 Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς τῷ ναυκλήρῳ καὶ τόπον σημαίνει καὶ ὄνομα καὶ μέτρον
 καὶ εἶδός οἱ, καὶ ὅσαι καὶ ὅποιαι αἱ μάρμαροι καὶ ὡς δωρηθεῖεν αὐταὶ Δη-
 μητρίῳ τῷ μεγάλῳ παρὰ Βίτωρος τοῦ συμμάρτυρος. Ὡς γοῖν οὕτως ἀκούει
 ὁ ναύαρχος, συνῆκεν ὡς οὕτω βούλεται ἢ προβλεπτικῆ χάρις τοῦ μάρτυρος
 25 καὶ παρατὰ τὰς μαρμάρους δίδωσι τῷ ἀρχιερεῖ καὶ τὸ ἔργον οὕτω τῆς τοῦ
 ναοῦ περικοσμήσεως εὐθὺς συμπεραίνεται.

Τίς δ' ἐξαριθμήσειε νοῦς, ποῖος δὲ λόγος ἐκδιηγήσεται τὰς τῶν αἰχμα-
 λώτων ἀναρρύσεις ἐκ πάσης χώρας βαρβαρικῆς, ἃς ὁ μέγας καθεκάστην ἐπι-
 30 τελοίη σχεδόν, τοὺς μὲν ἐλευθερῶν ἐξ αὐτῶν δεσμῶν παρατὰ καὶ πρὸς τὸ
 οἰκεῖους φεύγειν ποσὶν ἀφιεῖς, τοὺς δὲ ἐπούλους τῷ σφετέρῳ ἵππῳ ἀνελαφρι-
 ζόμενος, φαινόμενος ἔφιππος· τῶν φρουρῶν τὰς μὲν ἀνοιγνὺς ἀοράτως, τὰς
 δὲ καὶ ἀσαλεύτους κλεῖθρα καὶ σφραγίδας διατηρῶν, τῶν δεσμίων ἀποκενῶν
 καὶ πόλεως τῆς οἰκείας ἄχρι Θεσσαλονίκης ἀερίου ὡσπερ τούτους ἀνασωζό-
 35 μενος· ὡς ἐντεῦθεν καὶ ποτε τὸν δεσμοφύλακα τοὺς δεσμίους μετροῦντα κε-
 κλεισμένους εἶσω φρουρᾶς, ἐπεὶ τινὰς ἀπολέσει, οὓς ὁ Μέγας ἐξήρπασε τῶν
 δεσμῶν, διαπορούμενον εἰπεῖν: «τί τοῦτο; μήποτε καὶ αὐθις ὁ ἐκ Βουλγάρων
 κλέπτῃς τῇ φυλακῇ ἐπεδήμησε καὶ δεσμίους ἐξήρπαξεν;» ἦδει γὰρ ὡς πολλὰ-
 κισ τῷ μάρτυρι, πολλοὺς δεσμίους ἐκ τῆς φρουρᾶς ἐξημίωται· ἑώρατο γὰρ καὶ
 40 τοῖς βαρβάροις ἵππαζόμενος ὁ Μέγας, οἷς οἶδε λόγοις, φέρων αἰχμαλώτων
 ἔποχον καὶ τὸν ἀρπάζοντα ἢ κλέπτοντα καὶ διωκόμενον ἅμα καὶ φεύγοντα

θαυμασίως ἐσχηματίζετο. Ἐπὶ τῷ Μεγάλῳ τοῦ Χριστοῦ στρατιώτῃ ; τί σοι τῷ συμπαθεστάτῳ καὶ φιλοπάτριδι ἀντιδοίμην ὁ λαός σου τῆς εἰς ἡμᾶς σου κηδεμονίας, τῆς εἰς ἡμᾶς πολλῆς σου χρηστότητος ;

ΙΒ΄. 22. Θεομηνία τῇ πόλει ταύτῃ διὰ τὰ πονηρὰ | ταύτης ἐπιτηδεύ- φ. 90
ματα καὶ θεόθεν ἤδη κίνδυνος αὐτῇ ἐπεκρέματο· καὶ βάρβαρον αὐτῆς ἔθνος 5
παρίστριον ἐστρατοπέδευτο καθ' ἡμῶν καὶ τις ἀνὴρ τῶν ἡμεδαπῶν θεοσεβῆς
καὶ τῶν θείων ἐντολῶν ἀπρὶξ ἐξεχόμενος σχολαστικὸς ὢν τοῦ μάρτυρος τῷ
ναῶ, Ἰλλούστριος τὴν ἀξίαν, πρωτοσπαθάριον τοῦτον οἶδεν καλεῖν ἢ ἑλλη-
νικὴ λεκτικὴ. Οὗτος ἐδόκει κατὰ τοὺς χρόνους Μαυρικίου, τοῦ τὰ Ρωμαίων
σκῆπτρα διέποντος, τὸν μαρτυρικόν, ὡς ἔθος εἶχε, καταλαβέσθαι ναόν, ὅτε καὶ 10
ἀγγέλους ἐν εἴδει λαμπρομόρφῳ ἑώρα, ὡς εἰκάζειν, βασιλικὸς εἶναι τοὺς ἄν-
δρας περιφανεῖς, οἳ καὶ στήτην μὲν ἔνδον κατὰ τὸ τοῦ ναοῦ δυσμικόν, μέσον
αὐτοῦ που τῶν κατὰ δύσιν τοῦ νεῶ ἱσταμένων μεγάλων πρασίνων κιώνων,
Θετταλοὺς τούτους ἢ πάλοι γλῶσσα καλεῖ. Ἐνταῦθα στάντες, εἶπον τῷ ρηθέντι
ἀνδρὶ· « τῷ κυρίῳ τοῦ οἴκου τοῦδε βούλεσθαι ἐντυχεῖν ; » καὶ τὸν ταχέως πελά- 15
σαντα ταῖς θύραις τῆς ἱερᾶς μαρτυρικῆς κιβωτοῦ καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν πα-
ρουσίαν μηνύσαντα, παραυτὰ τὸν Μέγαν διαῖραι τὰς θύρας καὶ τοῖς φανεῖσι
προαπαντήσαι, ἀγχοῦ που ἤδη φθάσασιν καὶ αὐτοῖς καὶ προσεῖπεν ὅσα καὶ
συνήθεις καὶ παρὰ βασιλέως ἦκοντας, « πυθέσθαι τε καὶ ἀκοῦσαι, κελεῦσαι τὸν
βασιλέα τῇ σῇ ἀγιότητι τὴν πόλιν τήνδε καταλιπεῖν καὶ πρὸς αὐτὸν γενέσθαι, 20
ὡς αὐτὴν παραδοίῃ τοῖς ἐχθροῖς εἰς ἀνάλωμά ». Καὶ τὸν Μέγαν ἀκοῦσαι ταῦτα
καὶ δακρῦσαι καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκ πολλῆς ἐπικλίνει τῆς λύπης καὶ ἄφωνον
ἑστάναι ἐφ' ἱκανὸν καὶ οὕτως ὄψε καὶ μόλις εἶπεν, « τί τοῦτο; οὕτω τὸν συμ-
παθῆ βασιλέα καὶ δεσπότην ἡμῶν, τὸν φύσει πραῦν καὶ μακρόθυμον, ἢ τοῦ
λαοῦ τοῦδε ἁμαρτία ἐξέκαυσεν εἰς ὀργήν; οὕτως ἔδοξεν, ὡς τῇ χριστωνύμῳ 25
ταύτῃ πληθύνει, τῇ χριστωνύμῳ μάνδρα, δι' ἣν ὁ καλὸς ποιμὴν τὴν ψυχὴν τέ-
θεικεν, ὑπὲρ ἧς τὸ τίμιον αἷμα ἐξέχεεν, ἐπαφεῖναι ράβδον τῶν ἀσεβῶν; » Καὶ
τὸν εἰπόντων, οὕτως τὸν συμπαθέστατον ἀνθυπενεγκεῖν μάρτυρα, πρὸς Θεὸν
ποιούμενον τὸν ἰκέσιον, « ὦ Κύριε, ποῦ εἰσι τὰ ἔλέη σου; ποῦ οἱ οἰκτιρμοί
σου μακρόθυμε; οἶδα ὡς κατακαυχᾶται τῆς δικαίας κρίσεώς σου ὁ ἔλεος, διὰ 30
σπλάγγνα τῶν σῶν οἰκτιρῶν· διὰ τοῦτο μὴ δῶς εἰς ὄνειδος τὴν κληρονο-
μίαν σου· μὴ παραδῶς εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον καὶ μὴ δια-
σκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου· ἡμάρτομεν, ὁ θεός, ἐνώπιόν σου· οὐκ ἐπὶ ταῖς
δικαιοσύναις ἡμῶν ἡμεῖς ριπτοῦμεν | ἐνώπιόν σου τὸν ἡμῶν οἰκτιρμόν, ἀλλ' φ. 90
ἐπὶ τοὺς σοὺς πολλοὺς οἰκτιρμούς· ἰλάσθητι ἕνεκεν σοῦ, Κύριε ὁ θεός μου, 35
ὅτι τὸ ὄνομα σου ἐπικέκληται ἐπὶ ταύτην τὴν πόλιν σου· φύλακά με γενέ-
σθαι ταύτης εὐδόκησας καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι· σὲ τοίνυν μιμήσομαι τὸν
δεσπότην μου· τίθημι καὶ αὐτὸς ὑπὲρ αὐτῆς τὴν ψυχὴν· ἐν τῷ ἔλεει σου
σώζοιτο, συνσωθῆσομαι· ἐν τῷ θυμῷ σου ἀπόλοιτο, συναπολεσθῆσομαι ».

5 Ταῦτα ὁ Μέγας ἰκετεύων ἐν δάκρυσι, ταῦτα καὶ ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τοῖς φαινομένοις εἰπὼν, αὐθις παλινοστεῖ τῇ σορῶ καὶ αἱ θύραι κατησφαλίζοντο καὶ οἱ φαινόμενοι, ἀφανεῖς. Ταῦτα ἐν ἐκστάσει ὁ ἱερός ἐκεῖνος Ἰλλούστριος θεασάμενος, τῇ πόλει διετείνεται. Καὶ αὕτη τῆς τοῦ Μεγάλου μεσιτείας αἰσθημένη καὶ ἀντιλήψεως, γίνεται μὲν ταχὺ πρὸς διόρθωσιν καὶ τῶν ἐσφαλμένων μετάνοιαν, ἀναθαρροῦσι δὲ καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ἀναπηδῶσι καὶ τρέπονται κατὰ κράτος αὐτούς, κροτοῦντες τὸν εὐσυμπάθητον μάρτυρα καὶ Θεὸν τὸν εὐδιάλλακτον μεγαλύνοντες.

10 **III'**. 23. Τὰ δὲ κατὰ τοὺς Ἄβαρας, Χαγάνος ἄρχων αὐτοῖς, ἔθνος τοῦτο Οὐνικὸν ὁμοῦ καὶ Βουλγαρικόν, ποῖαν οὐχ ὑπερβαίνει θαυμάτων ὑπερβολήν; Ὁρμᾶ καὶ τοῦτο τὸ βάρβαρον κατὰ τῆς κληρονομίας τοῦ Χριστομάρτυρος, πλῆθος ὅτι μάλα πολὺ, χιλιάδας περίπου φθάνοντας ἑκατόν, νέφος ἀντικρὺ σκοτεινόν, τραπὲν καὶ παχυνθὲν ἀγλύϊ θυμοῦ καὶ μανίας καπνῶ. Καὶ πρῶτον μὲν ἀκηρυκτεῖ ἀθροόν ἐμπεσὸν τῇ πόλει, διὰ τῶν κλιμάκων ἔνδον εἰσπηδᾶν ταύτης ἐφιλονεῖκησεν' ἐπεὶ δὲ διὰ τῶν κλιμάκων κατὰ πᾶσαν ἄδειαν ἀνατρέχοντες κατεσφάττοντο τῷ Μάρτυρι φαινομένῳ καὶ ἀπεσφαιρίζοντο ἄνωθεν, πηγνύουσι γύρωθεν τὰς σκηνίας καὶ πᾶσαν συσκευάζουσιν οἰκονομίαν ἀρεϊκήν, χελώνας βεβρωσμένας οὐ μετρητάς, κριοὺς καὶ ξυλίλους πύργους, ἐπέκεινα τῶν ὑψηλοτέρων τῆς πόλεως ἀνατρέχοντες, ὅτι 20 πλείστους σφριγῶντας καὶ τὰ πρὸς μάχην ἐμπειροπολέμους φέροντας, καταφράκτους εἰς ἱκανὸν ἐλεπόλεις τε πρὸ τῆς πόλεως, μηχανάς τε καὶ πετροβόλων ἄλλων μυρίαν κατασκευὴν καὶ πυκναῖς ἐντεῦθεν πετροβολίαις τὴν πόλιν κατεχάλαζον καὶ ἔπαιον δεινῶς τὸ τῶν τειχέων καταμωλωπίζοντες πρόσωπον. Οὕτω σφοδρῶς ἐκ πετροβόλου, ὡς ἂν τις εἴποι, θυμοῦ τὰ τῆς πόφ. 91 λεως πυργώματα κατεσείετο καὶ πᾶς τις ἦν περιδεής καὶ ἀμηχανῶν | ὅτε καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἢ πόλις ἀφέμενοι, μόνον τὴν μαρτυρικὴν ἐπικαλοῦνται βοήθειαν' καὶ ὁ ταχὺς εἰς ἐπικουρίαν, ἐγγύς' καὶ δὴ προσεχόντως ἀκούεται τὸ ἑξαισιον τοῦ τερατουργήματος, ὡς χαριστάτον, ὡς δεξιᾶ Κυρίου ἀρμόδιον.

30 Κινεῖ τῶν πολιτῶν ὁ Μέγας ἓνα Δημήτριος εἰς ἀντιπαλάμησιν, ὡς οὕτως εἰπεῖν, ἀντιμέτωπον τοῦ κατὰ τῶν τειχέων ἀκοντιζομένου λίθου, κορυφῇ ἑοικότες ὄρους ἐκ τῆς πετροπομποῦ μηχανῆς καὶ μικρὸν χαλίκιον λαβόμενος ὁ ἀνὴρ, καπὶ τούτου γράφας « ἐν τῷ ὀνόματι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἄγιε Δημήτριε βοήθει », ἅμα τῷ ἀποσφενδονισθῆναι τοῦ μηχανήματος λίθον ἐκεῖνον σχεδὸν τὸν μυριοτάλαντον κατὰ πρόσωπον 35 τούτου τὸν λιθίσκον ἠκόντιζε τῇ χειρὶ, πανοπλίαν ἐνδεδυμένον ὄνομα τὸ τοῦ Μάρτυρος. Καὶ παραυτίκα, ὃ σου τῶν χαρίτων καὶ τῆς δυνάμεως Χριστὲ Βασιλεῦ, δι' ὧν τοὺς σοὺς θεράποντας ἐμεγάλυνας, τουτὶ τὸ λιθίδιον, ἀντικρὺ καί, ὡς ἂν τις εἴποι, κατὰ γραμμὴν εὐθυτάτην τὸν βαρὺν ἐκεῖνον λίθον τῶν καθ' ἡμῶν πολλῶ τῷ ῥοίζῳ φερόμενον ἀντέπληττε καὶ πρὸς τοῦπίσω

ἀντεκίνει σφοδρῶς, ὑπὸ τῆς τοῦ Μεγάλου δυνάμεως ἐμπνεόμενον καὶ πίπτων λίθος ἐκεῖνος ὁ ἄμαξοπληθῆς κατέκλα τὸ πετροβόλον μηχανήμα.

Ἐπεὶ δὲ καὶ αὐθις τὸ θαυμάσιον τοῦτο καὶ πάλιν καὶ πολλάκις καὶ ὁ πόνος τοῖς βαρβάροις εἰς τὰς σφῶν ἐτρέπετο κεφαλὰς καὶ ἠπράκτουں αὐτῶν τὰ βουλευμάτα, ὀρῶσι τοὺς ἀκοντιζομένους λίθους ἐκ τῶν ἐπάλλξεων, εἰς χεῖρας λαμβάνουσιν, ὀρῶσι τὰ γράμματα, πολυπραγμονοῦσι, μανθάνουσι τῶν γεγραμμένων τὴν δύναμιν, πρὸς τινος εἰδότης γράμματα τῶν αἰχμαλωτισθέντων αὐτοῖς ἐκ τῶν ἔξωθεν, κατανοοῦσι τὸ πρᾶγμα, ἐκπλήττονται, θαυμάζουσι τὴν τοῦ Μεγάλου ἰσχύν, ὄση ἐκ μόνης τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματος, παύονται τῆς πολιορκίας ἐπὶ βραχύ. 5 10

24. Μετὰ δὲ καὶ αὐθις ὁμοῦ τὰ πλήθη πάντα τῆς ἀναριθμῆτου στρατιᾶς ἐκείνης κατὰ τῆς πόλεως ὀρηῆσαι βουλευόνται· καὶ παραυτὰ στρατεύματα ὅτι πλεῖστα ὁ Μέγας οὔτος φαντασιοῖ, ὡς δῆθεν κατ' αὐτῶν τῆς πόλεως ἐξερχόμενα καὶ πᾶσαν εὐθέως λιπόντες ἀποσκευὴν αὐταῖς σκηναῖς, αὐταῖς πανοπλίαις, κατὰ κράτος μηδενὸς διώκοντος φεύγουσι καὶ ἡ πόλις τοῦ πολέμου καὶ τῆς φρικτῆς ἐκείνης πολιορκίας καὶ τοῦ τῶν ἔθνων χειμῶνος ρυσθέντες φ.91' ἐνεαρίζουσιν, αἰθριάζουσι, πανηγυρίζουσι, τὰ χαριστήρια τῷ Μάρτυρι ἐορτάζουσιν. 15

Εἰς νοῦν λαμβάνω τὸ κατὰ Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ στρατηγοῦντα πάλοι τοῦ Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν ἥλιον θαυματούργημα· ὡς γὰρ ἐκεῖνο τὸ ρῆμα τοῦ δρόμου τὸν ἥλιον ἔστησεν, οὔτω δὴ κἀνταῦθα στρατηγοῦντος τοῦ Μάρτυρος ἐπὶ τῷ νέφῃ ἡμῶν Ἰσραὴλ ἐπικλησὶς μόνη τοῦ αὐτοῦ θεοῦ ὀνόματος, τὴν ἄσχετον τῶν μεγάλων ἐκείνων λίθων κίνησιν τειχοσειστριαν ἔστησε τῆς πρόσω φορᾶς· μᾶλλον μὲν οὖν ἐκεῖνου, τότε θαυμασιώτερον. Ἐκεῖ μὲν γὰρ πρὸς μόνην τοῦ ἡλίου στάσιν τὸ ρῆμα ἐξήρκεσεν· ἐνταῦθα δὲ ἡ τοῦ Δημητριοῦ ὀνόματος δύναμις καὶ ἴσθησι τοὺς λίθους καὶ πρὸς τοῦπίσω ἀντεσφενδόνα καὶ πρὸς αὐτὰ τῶν βαρβάρων τὰ μηχανήματα, τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἀντιδύκουσα, ὡσπερ κατέβαλεν. Εἶχε μὲν οὖν ὁ μέγας Στρατηγέτης ἡμῶν καὶ ἄλλως τὸ βάρβαρον μετελθεῖν καὶ δειλίαν μὲν τοῖς ἐχθροῖς, θράσος δὲ καὶ μένος τῷ οἰκείῳ λαῷ ἐμβαλεῖν καὶ κατακάσαι καὶ προνομησαι πᾶν τὸ ἀντίμαχον. 20 25 30 35

Ἄλλ' οὔτω τυχὸν ἔδοξε τὸ γενόμενον, οὐ θαῦμα τοῦ μάρτυρος, ἀλλὰ πολέμου, ὡς ἂν τις εἴποι, κίνησις φυσικὴ ἀλλοπρόσαλλος· τὸ δὲ τοῦ λίθου θαυμάσιον ὑπὲρ φύσιν καὶ γνῶσιν καὶ πᾶσαν ἔννοιαν καὶ τεράστιον. Οὔτω καὶ πάλοι ἐστρατοπεδευκότης Συναχηρεῖμ τῇ Ἱερουσαλήμ, ἄγγελος ἐν μιᾷ νυκτὶ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀσσυριῶν ἐνέκρωσεν, ἔργον μόνης τῆς ἄνω δυνάμεως. Τί γὰρ τόσον τὸ θαῦμα ἦν; εἰ γεγονότες πρὸς συμπλοκὴν καὶ τραπέντες οἷα φιλεῖ γίνεσθαι, τοσοῦτον πλῆθος ἔπεσον ρομφαῖα πολεμικῆ; Ἐπεὶ οὖν οὔτω διήνυσται τῷ Μάρτυρι κατ' ἐχθρῶν τὸ ταγκράτιον, φέρε δὴ καὶ πάλιν ἡμφιεσμένον θεασόμεθα τοῦτον στολὴν ἐκδικήσεως· δοῦναι γὰρ σιωπῇ τὸ θαῦμα κομιδῇ σχέτλιον καὶ δούλου 40

πονηροῦ καταχωννύντος τὸ τάλαντον. Καὶ δὴ καταβάλωμεν τοῖς καλοῖς ἡμῖν
 τραπεζίταις ὡς ἐκ γλωσσοκόμου τῆς ἱστορίας τοῦ λόγου τὸ κέρμα τοῦτο τοῦ
 θαύματος, τὸ δάνειον σὺν τόκῳ ληψόμενον ἐκ μαρτυρικῆς τῆς γάξης, τῆς ἐκ
 Θεοῦ θησαυρισθείσης αὐτῇ χάριτος. Οὐ συνεστάλη τῷ Μεγάλῳ τοῦ Χριστοῦ
 5 Στρατηγέτῃ τὰ τῶν θαυμάτων χαρίσματα, οὐδὲ τόπῳ ἐμπεριέγραπται, οὐδὲ
 μέχρι τῆς αὐτοῦ πόλεως ἀπεφένονται, ἀλλὰ φθάνει πᾶσαν τὴν γῆν ἐκ περά-
 φ. 92 των εἰς | πέρατα· εἰ δὲ μέχρι τῶν τερμάτων ἢ ταχύτης τῷ μάρτυρι ἰατροῦντι,
 ἐλευθεροῦντι, ὑπερασπίζοντι, λυτρομένῳ παντοδαπῶν πειρασμῶν, πολλῶ
 μᾶλλον τῆς ἐν γειτόνων αὐτῷ ταχινῇ ἢ ἐκδίκησις καὶ τοῦ λυποῦντος ἢ ἀπο-
 10 λύτρωσις, ὅποσοι τῶν προαυλίων αὐτοῦ καὶ ὅσοι τῆς περιχώρου.

ΙΔ΄. 25. Ἐκράτει Βουλγάρων πρῶην καὶ οὐ πάνυ τοι πρῶην Σαμουήλ
 ἐκεῖνος ὁ μέχρι τοῦ δεῦρο τοῖς τῶν Βουλγάρων περιλαλούμενος στόμασιν.
 Οὗτος σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ πρὸς ἐσπέραν τῆς τῶν Θεσσαλονικέων ἅπαν
 βουλγαρικὸν ὁμοῦ καὶ ρωμαϊκὸν χειρωσάμενος, ἰσχυρῶς ἐτυράννει στρατηγε-
 15 τῶν. Τῷ δὲ παῖς ἐξ ὄσφυος γεγένητο, ὄνομα τούτῳ Ραδομίρος, τὰ δευτέρα
 φέρων τῆς τούτου δυνάμεως, ἀνὴρ θηριώδης εἰπεῖν τὸ ὄλον καὶ μανικός,
 φόνιος τὴν γνώμην, τὸν τρόπον φθορεὺς, τὴν ψυχὴν ἀπηνέστατος, συνάντη-
 μα ἀπευκταῖον τοῖς ἐντυγχάνουσιν, κακὸς οἰωνὸς τοῖς ἐγγίζουσιν, ἄδου πρόσ-
 20 πολος ἀντικρυς βραχὺ τι ἠλαττωμένος παρὰ τοὺς δαίμονας, μιαρὸς καὶ μι-
 αρώτατος καὶ παμμίαρος. Οὗτος πλείστων χωρῶν τε καὶ θεμάτων ἀρχηγετῶν,
 οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ὄσσην καθ' ἡμέραν ἐπῆγε τὴν κάκωσιν, ἀρπάζων, μαστίζων,
 παρθένων καθυβρίζων αἰδῶ, λέχη καθαρχάζων ἀλλότρια, τιμωρῶν, θανα-
 τῶν, κορύνην φέρων ὄσσην χεροῖν καὶ πλήττων ἀφειδῶς καὶ καθ' ὥραν πλη-
 25 γῆς ἐκ μιᾶς τῷ πληττομένῳ κεραννύς, θάνατον πορφύρεσιν ἀντικρυς. Καὶ
 πᾶσι μὲν τοῖς ὑπὸ χεῖρα δεινὸς καὶ λίαν δεινός, Ἐχέτου δεινότερος καὶ
 Φαλάριδος, καθ' ἐξαίρετον δέ, οἷς ὁ χώρος Σοσκός, ἐκ τινος δὲ οὕτω πα-
 λαιτάτου οἰκίτηρος ἐπωνόμαστο, ἐπὶ τῷ χώρῳ τούτῳ τὸ τοῦ χρόνου πλεῖ-
 στον ὑπῆρχεν ἐνευκαιρῶν τῆς ἐκ τοῦ τόπου χάριν ἱκανῆς ἀπολαύσεως καὶ
 τῆς ἀνὰ τοὺς ξυλόχους θήρας λοιπῆς.

30 Τῷ χώρῳ τούτῳ τοίνυν χρονίζων ὁ ἀνθρωπόμορφος οὗτος θῆρ διε-
 σπάραιτε πάντας καὶ διεβύσκετο. Θρῆνος ἦν αὐτοῖς καὶ ὄδυρμος καὶ οὐαί,
 καὶ φωνῇ αἰμάτων ἐκεῖθεν, ἃ καθ' ἡμέραν ἐξέχεεν, ἐπεβοᾶτο τῷ μάρτυρι καὶ
 τὴν ἐκδίκησιν ἐζήτουν καὶ ταχεῖαν τοῦ λυποῦντος τὴν ἀπολύτρωσιν. Ὁ δέ,
 καὶ δὴ πολλάκις ἐπικαλουμένους αὐτοὺς ἀκούων ὄνομα τὸ τοῦ Μάρτυρος,
 φ. 92* κατεγέλα | μὲν αὐτοῦ καὶ ἐξεμνηστέρειεν, ἐπέτεινε δὲ μᾶλλον αὐτοῖς τὰς πλη-
 γὰς· « ἴδω, λέγων, εἰ ἔρχεται Δημήτριος ἐκ τῶν χειρῶν μου σώσωσιν αὐτούς ».

Τί οὖν; κάμπτεται ὁ συμπαθῆς καὶ Μέγας Δημήτριος.

Ἀνίσταται ἐνεκεν τῆς τῶν πεπεδημένων φωνῆς καὶ τοῦ τῶν πτωχῶν
 στεναγμοῦ καὶ τῆς οἰκείας ποιίμνης τῆσδε ἀπαναστὰς εἰς σωτηρίαν λαοῦ ἔξε-

λήλυθεν, ἐκεῖνο δὴ τὸ Κυριακὸν παραλλὰξ ἐπειπὼν· «καὶ ἄλλα πρόβατα τῶν
προαυλίων μου καὶ ταῦτα με δεῖ ἐπισκέψασθαι». Καὶ ὁ μὲν τὸν συντετριμ-
μένον ἐκεῖνον καὶ ἐκπεπαισμένον λαὸν πρὸς κυνηγέσια ἐπηγάζετο καὶ πρὸς
ὄρῳν ἔσχατιάς καὶ νάπας καὶ ἐπαναστάσεις βαίνειν πεζῇ τὸν ταλαίπωρον
ἐκεῖνον ὄχλον διεκελεύετο καὶ κρημῶν ἀπειλητικῶς ἐκίνει κατατολμᾶν καὶ 5
εἰ μὴ ποσὶν οἰκείοις ὁ διώκων φθάσοι τὸ θήραμα, κατὰ κεφαλῆς αὐτῷ παρ-
αυτὰ ἢ πληγῇ καὶ νεκρὸς ἀνὰ μέσον ἔκειτο τῶν ὄρῳν. Καὶ ὁ μὲν ἀπηνῶς
οὕτως καὶ ἀπανθρώπως ἐμάστιζεν· ὁ δὲ ταχὺς εἰς ἀντίληψιν καὶ δεξιὸς εἰς ἐπι-
κουρίαν Μέγας Δημήτριος, φθάνει τὸν κάκιστον ὅσα καὶ ἀστραπὴ ἀνὰ μέ-
σον ὄρῳν κυνηγετοῦντα καὶ ἱπλαζόμενον, ἔφιππον, ἔφιππος, καὶ καιρίαν 10
πλήττει τὸν δαίλιον, τοῦ ἵππου μακρὰν ἀποσφαιρισάμενος. Ἐώρων τὸν
Μέγαν εἰς τοῦμφανές οἱ τῷ Ραδομίρῳ ἐφεπόμενοι, ὅπως αὐτὸν σφοδρᾷ τῇ
ρύμη καὶ ἐπέβη καὶ λόγγη κατέσφαξε. Καὶ ὁ Μάρτυς μὲν παραυτὰ ἀφανής,
ὁ δὲ νεκροῦται παραχορῆμα καὶ παρὰ τὸν Ἄδην τὰ ὀσῆα διεσκόρπισται καὶ
ὁ καταπεπονημένος ἐκεῖνος ἅπας λαὸς ἐώραταζον τῷ Μεγάλῳ τὰ ρύσια. 15

ΙΕ'. 26. Ἄθρει δὴ μοι καὶ πάλιν ἔθνῳν πανσπερμίαν τὴν καθ' ἡμῶν
ὀργῶσαν καὶ αὐθις ἐπικουρίαν μαρτυρικὴν· Ρυγχῖνοι, Στρουμόνιοί τε καὶ
Σαγουδάτιοι, ἔθνη ὄμορα σκυθικὰ τε καὶ σκλαβινίσια, θηριώδη καὶ βάρ-
βαρα· ἀρχηγὸς αὐτοῖς ἀνὴρ τις ὁμότροπος, Περβοῦντος τούτῳ τὸ ὄνομα.
Οὗτος τῷ τότε αὐτοκράτορι, Λέων οὗτος ὁ ὑψηλὸς τοὺς λόγους καὶ τὴν σο- 20
φίαν ὑπέρτατος, εἰρηνικὰς ἔχων ὡς ἐδόκει καταλλαγὰς, μάχην ἄλλως ὠδι-
νεν καθ' ἡμῶν καὶ καιρὸν ἐξήτει κατὰ Ρωμαίων πολέμου ἄρσασθαι. Φωρᾶ-
ται γοῦν καὶ τῷ κρατοῦντι, ζωογεῖται, δεσμεῖται, δραπετεῦει καὶ αὐθις ἀλί-
σκεται· καὶ πᾶσαν | ἐξαγορεύει τὴν μελετωμένην αὐτῷ μανίαν τὴν καθ' ἡμῶν, φ. 93
ὡς δι' ὄρκου τούτῳ, μήποτε παύσασθαι τὴν Ρωμαῖδα λεηλατεῖν, ἀλλὰ κτείνειν 25
ἀφειδῶς ρωμαῖον πάντα τὸν εἰς χεῖρας ἐμπεσόντα αὐτοῦ καὶ μὴ φείδεσθαι·
ἐντεῦθεν καὶ τὸ τέλος τῆς ἑαυτοῦ κακίας ἄξιον ἦρατο. Ἐναφλέγονται γοῦν
πρὸς μανίαν Ρωμαίους ἔθνη τὰ βάρβαρα καὶ καθ' ἡμῶν πονηρὰν διαθήκην
διέθεντο καὶ κατὰ τῆς κληρονομίας ταύτης τοῦ μάρτυρος παμπληθεῖ ἐκστρα- 30
τεύουσι· καὶ δὴ μερίζονται Στρουμόνιοι μὲν πρὸς αἰχμαλωσίαν τῶν τε πρὸς
ἐν καὶ πρὸς ἄρητον τῆς πόλεως, Ρυγχῖνοι δ' αὐθις καὶ Σαγουδάτιοι τῶν
πρὸς δύσιν καὶ θάλασσαν. Καὶ ἦν ἀπανταχῇ τὸ δεινὸν καὶ κατὰ τὸν εἰπόντα
«πάντη κακὸν κακῷ ἐπεστήρικτο»· τὰ γὰρ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ λαφυραγω-
γίας τῆς πόλεως εἰς δύο ἐπεκράτει πληρεστάτους ἐνιαυτούς.

Λιμὸς ἐντεῦθεν δεινὸς τὴν πόλιν περιεβόσκετο καὶ κάμινος ἀνήπτο τῶν 35
συμφορῶν, Θεοῦ ἀγανακτοῦντος ἐπὶ ταῖς ἀφροσύναις ἡμῶν, κἀντεῦθεν πρὸς
ἐπικουρίαν ἀπονυστάζοντος καὶ τοῦ μάρτυρος διὰ πλῆθος ἁμαρτιῶν, κάμινος
κάτω βαρβαρικῇ πυρπολοῦσα καὶ ἀφανίζουσα, κάμινος ἀνω ὑπὲρ κεφαλὴν
ἡμῶν ἀποχαλκευθέντος ὥσπερ τοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὴν προφητικὴν ἀρὰν καὶ

πρὸς ὑετοῦ τοκετὸν ἀποστειρωθέντος τὸ παράπαν καὶ ἀσθενήσαντος, ἐξέλι-
 πον οὖν τὰ ὠραῖα πάντα τῆς γῆς καὶ τὰ χλωρὰ τοῦ ἀγροῦ κατεξήρανται,
 οὐ σίτος ἦν, οὐκ οἶνος, οὐκ ἔλαιον, σπέρματα πάντα, χόρτος, βοτάναι, κη-
 5 ματα γῆς οὐδαμοῦ, κυνῶν ἐντεῦθεν καὶ μυῶν καὶ ὄνων καὶ κροκοδείλων τοῖς
 ἀθλίους τοῦ λιμοῦ τραυματίαις ἀπόγουσις. Καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς τῆς πόλεως τότε
 πάντας οἰκήτορας οὐκ ἔχοντας εἶδος, οὐ κάλλος, ἀλλ' ἐκλείποντας ἤδη καὶ
 εἰς χρῶμα τὸ θάψινον ὥσπερ ἀθλίως τὴν μορφὴν χρωματεύοντας· εἰ δέ που
 καὶ πυλῶν μικρὸν προκύβειαν τῶν τῆς πόλεως βοτάνης, μαλάχης τυχὸν ἢ κνί-
 10 δης ἢ καὶ ἄλλης ἤστιν οσοῦν ὡς τευξόμενοι δεῖπνον ἀθλίον, παρενθὺ τῆς
 τῶν βαρβάρων ξίφεσιν ἐχρημάτιζον· καὶ ἦν αὐτοῖς τὸ τοῦ Ὠσκὲ μετ' οἰμω-
 γῆς ὑπαδόμενον « τὰ ὄρη πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ οἱ βουνοὶ καλύψατε ἡμᾶς ».
 φ.93 Ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ λιμῷ καὶ τῇ τῶν βαρβάρων πολιορκία | πλῆθος ἅπαν οὕτω
 καταδεδάμασαι, ὥσει τραυματίαι ἦσαν ἐν τάφῳ καθεύδοντες καὶ ὥσει ἄν-
 15 θρωποὶ ἀβοήθητοι, οἱ βάρβαροι δὲ οὐκ ἠμέλουν, ἀλλ' ὄπλα τούτοις καὶ πυ-
 κνοὶ πετροβολισμοὶ ἐξηρτύοντο καὶ πολέμου ἅπαν μηχανήμα.
 Ὡς γοῦν ἤδη ἐπὶ ξηροῦ τῇ πόλει τὰ πράγματα καὶ ἐπὶ θύραις αὐτῆς
 ἡ ἀπώλεια, ἐκ βάθους καρδίας, ἐν ὀδύνη ψυχῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐκεκράγει-
 20 σαν: « σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου τὸν ἀμαρτωλόν· σῶσον δι' οἰκειάν χρη-
 σιότητα· ἐπάκουσον τῶν ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ ἀθλητοῦ σου Δημητρίου δεήσεων
 καὶ μὴ μνησθῆς τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν, ἀλλὰ ποίησον ἔλεος μετὰ τῆς ἡμῶν τα-
 πεινότητος καὶ μὴ δῶς ἡμᾶς εἰς θήραν τῶν ἀνημέρων τούτων θηρῶν ». Ἀ-
 25 κούει Θεὸς εὐσπλαγγῶς αὐτῶν καὶ ἰδοὺ ὁ μέγας Δημήτριος ταχινώτατος
 πρόμαχος· ἐπεὶ γὰρ πρὸς πολιορκίαν οἱ βάρβαροι τὴν πόλιν πᾶσαν περιε-
 στοίχισαν καὶ τὸ πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως πυρπολήσαντες παραπύλιον, κατὰ
 30 πᾶσαν ἄδειαν τῇ πόλει, ἔβαλλεν, ἔπαιε, τοὺς μὲν ἐτραυματίζε, τοὺς δὲ ἐνέ-
 κρου εἰς τέλος « κακῶς, λέγων, ὁ Θεὸς ὧδε αὐτοὺς ἤγαγεν· εἰ οὕτως ὑμεῖς,
 λοιπὸν ἐγὼ τί ποιῶ ὧδε ». Πίπτουσι γοῦν αὐτίκα τότε τῇ ρομφαίᾳ τοῦ μάρ-
 τυρος τῶν βαρβάρων ὅσον ἀπόλεκτον, οἱ δ' ἄλλοι ὑποχωροῦσι τῆς πόλεως,
 35 τραυματίαι οἱ πλεῖστοι, τοὺς πεσόντας θρηνοῦντες, τῇ ἑαυτῶν ἥτις ἐπιστυ-
 γνάζοντες. Τότε δὴ τότε οἱ ἀσθενοῦντες περιεζώσαντο δύναιμι καὶ οἱ νεκροὶ
 τῇ προθυμίᾳ ἀνίσταντο καὶ διώκουσι μὲν τοὺς βαρβάρους μέχρι τινός, λαμ-
 βάνουσι δὲ καὶ τὰ τούτοις σκευασθέντα τειχομάχα ξύλα μετὰ καὶ ἄλλης πλεί-
 στης τούτων ἀποσκευῆς ἀρμάτων καὶ ὄπλων καὶ ἱκανῶν χορτασμάτων, Θεῷ
 καὶ τῷ μάρτυρι ὑμνοῦντες τὰ νικητήρια.
 35 27. Αὕθις τὸ βάρβαρον ἅπαν εἰς ἓν συναθροίζεται· βουλευόνται καὶ ἔτι
 πολιορκίαν καὶ μάχας καὶ πολέμους ὠδίνουσι, τρίζοντες τοὺς ὀδόντας, ἀπει-
 λοῦντες, φόνιον πνέοντες. Καὶ ἄλλος μὲν ἄλλο τι ὥσπερ φιλοτιμούμενος τῶν
 ὅσα δῆτα πρὸς νίκην βλέπει, ἐξηύρισκέ τε καὶ ἐβουλεύετο, ἀλλ' ἀνίσταται
 φ. 94 ἀνὴρ τις τῶν πάντων μέσων μηχανικώτατος καὶ πρὸς | εὖρεσιν καινὴν ἐλε-
 40 πόλεων ὡς λίαν δαιμόνιον· οὗτος καθυπισχνεῖται μηχανήμα τι στῆσαι, δι' οὗ

τὴν πόλιν ραδίως πορθήσαιεν. Καὶ ὁ μὲν οὕτως· οἱ βάρβαροι δὲ διηπίστουν καὶ οὗτος αὐθις διεβεβαιοῦτο καὶ τὸ μηχανήμα διέγραφε κατὰ γῆν, ὅπως αὐτὸ σκευασθεῖη μεγέθους καὶ σχήματος. Τὸ δὲ μελετώμενον ἦν, πύργον στήσαι ἐκ ξύλων ἐπὶ τροχῶν ἐπὶ μετεώρου ὅτι λίαν ὑψούμενον, διώροφά τε καὶ τριώροφα ἐπὶ τούτῳ διεσκευάσθαι ἐπάλλξεις ἄνωθεν, ἀπὶ τῷ πύργῳ 5 προπύργια ἔκκρεμῆ, σιδηρόδετα, τάξει τε τοξότας, ἀκοντιστάς, σφενδονήτας ἐπὶ τῷ μηχανήματι καὶ τὴν μάχην τοῦ πολέμου θέσθαι τριπλῆν, ἀπὸ μὲν τῆς ἄνωθεν ὄροφῆς τοῦ πυργήματος σφενδονήτας στήσαι καὶ τοὺς ἀκοντιστάς, τοὺς δὲ τοξότας ταῖς κατωτέρω δυσὶν ὄροφαῖς. Καὶ ἦν ἰδεῖν τοῖς βαρβάροις μία πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ μηχανήματος σύμπνοια. 10

Ἄλλὰ καὶ πάλιν ὁ μέγας πολιούχος ἡμῶν τοῖς βαρβάροις φαίνεται ταχινώτατος καὶ τὸν τοῦ μηχανήματος ἀρχιτέκτονα ραπίζει κατὰ τῆς ὄψεως καὶ παραυτίκα ἔκφρων ὁ βάρβαρος τοὺς συμφελέτας φεύγων πολεμίους ὡσπερ τινάς. Καὶ οἱ μὲν μετεκαλοῦντο τοῦτον καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἔργου κατασκευὴν προετρέποντο, ὁ δὲ καὶ οὕτως ἀπεπήδα τούτων καὶ παρακεκομμένα 15 ἐφθέγγετο καὶ ἦν ἐφ' ἱκανὸν ἀχίτων περιπλανώμενος ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀγρίου δίκην θηρὸς, φεύγων πάντας καὶ ἐγκρυπτόμενος, ὡς ἐντεῦθεν ἀπρακτῆσαι τοῖς βαρβάροις μηχανήμα ἐκεῖνο τὸ μελετώμενον. Ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ βάρβαροι κακῶς τῆς πόλεως ὑπεχώρησαν, στρατεύμασι κατακοπέντες μεθύστερον τοῖς Ρωμαϊκοῖς στρατηγετοῦντος τοῦ μάρτυρος καὶ ἡ πόλις τῆς δεινῆς ἐκείνης πολιορκίας ἐλώφησε, συγγινώσεται καὶ ὁ ἔκφρων οὗτος μηχανουργὸς πρὸς τοῦ μάρτυρος καὶ τῶν οἰκείων αὐθις φρενῶν γεγονώς, εἴσεισι τῇ πόλει καὶ τὴν κατ' ὄψιν αὐτοῦ πληγὴν διηγῆται τοῦ μάρτυρος, ὅπως νεανίας ὀφθεῖη τούτῳ ἀέριος, ὡς πλήξειε κατὰ σιαγόνος αὐτὸν καὶ ἔκφρονα θείη καὶ ὡς φανεῖη 20 πάλιν αὐτῷ πλανωμένῳ ἐν ὄρεσι καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν προτρέψαιτο· καὶ τὸν Μέγαν ἰδὼν εἰκονογραφούμενον, αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν ραπίσαντα εἶναι ὑпанεγίνωσκε· καὶ σημειωθεὶς | τῷ θείῳ βαπτίσματι, πρόβατον ἐκ λύκου φ.94' τῆς τοῦ μάρτυρος μάνδρας καὶ οὗτος γεγένηται.

ΙΣΤ'. 28. Τοῖς δὲ τυφλώττουσιν, ἀλλὰ καὶ τούτους μὴ πρὸς ἴασιν ὁ Μέγας μέλλει Δημήτριος καὶ ὑπερτίθεται αὐτοῖς τὴν ἀνάβλεψιν; καὶ ποῦ 30 τοῦτο τῆς συμπαθεστάτης εὐμενείας τοῦ μάρτυρος καὶ δηλώσει τὰ ρηθησόμενα.

Ἄνῃ τις πάλαι τῆς πόλεως ταύτης πρὸς τὴν Βυζαντίδα κατὰ τινὰ χρεῖαν ἀφορμηθεὶς, νόσω περιεπεπτώκει δεινῇ· ἐκ δὲ τῆς, καὶ ρεῦμα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμπίπτει δριμύ καὶ τοὺς σωματικούς φωστῆρας ἡμαύρωσε. Καὶ τῆς μὲν νόσου ἀπαλλαγείς, ῥάων ἦν, τῆς δὲ τυφλώσεως ἄθλιος τὸ 35 παράπαν καὶ ἀνενέργητος. Περιήει οὖν λίθους προσπταίων, πόδας τοῖς προσκρούσμασι τριβόμενος καὶ θεραπεία τούτῳ ἦν οὐδαμοῦ, εἰς νοῦν λαμβάνει τὸν Μέγαν Δημήτριον καὶ τὴν ἰατρείαν ἐζήτηει καὶ ἀντιβολῶν οὐκ ἐπαύετο καὶ «εἶθε τῇ ἐμῇ πατρίδι Θεσσαλονίκῃ παρῆν καὶ τὸν Μέγαν εἶχον

ἐκεῖσε προσλιπαρεῖν ἀθλητὴν, ἐβόα, καὶ τῆς ἀφέσεως ἂν οὐκ ἀπέτυχον». Ἄλλὰ φθάνει κάκει ὁ ζητούμενος αὐτῷ ἰατρὸς καὶ ὁ καλὸς ποιμὴν καὶ προστάτης ταχύνει τὸ τῆς οἰκείας μόνδρας ἐπισκέψασθαι πρόβατον καὶ ὁ καλὸς τῆς Θεσσαλονικῆς οἰκοδεσπότης τὴν ἀπολωλυτὴν ἀνευρέσθαι τρέχει δραχμὴν, καὶ «ἵνα τί, φησιν, ὀλιγόπιστος, ὧ ἄνθρωπε εἰ καὶ μόνον ἐν τῇ πατρίδι οἶμι με φθάνεις καλούμενον; ἀλλὰ μὴ καὶ πόρρω καὶ πανταχοῦ; ἀνάστα καὶ τῷ εὐκτηρίῳ οἴκῳ γενόμενος τῆς Πανάγου καὶ Θεομήτορος, Οἰκονομείον τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα, ἔνδον εὐρήσεις με καὶ ὀφθήσομαί σοι καὶ ἔση παραχρῆμα βλέπων τὸ φῶς». Ἐξυπνος ὁ ἄνθρωπος παραυτίκα γενόμενος, ἀνίσταται, τρέγει, τὸν θεῖον οἶκον ἐκείνον τῆς Πανάγου ἀνερευνᾷ, εὐρίσκει, εἴσεισι τῷ ναῷ, ἐρωτᾷ ποῦ ὁ Μέγας Δημήτριος· ἀκούει, ἰδοὺ εἰκὼν ἡ θεία τοῦ Μάρτυρος (ἦν δὲ ἐκ ψηφίδων συγκειμένη φιλοτέχνως εὐ μάλα καὶ ἄριστα), πίπτει τῆς εἰκόνης ἔμπροσθεν ὁ τυφλὸς δάκρυσιν ὅτι πλείστοις περιωρεόμενος, «οὐ παύσομαι προκυλινδεῖσθαι τῶν σῶν ἁγίων ἰχνῶν, ἕως οὔτου ὁ Μέγας καὶ μάρτυς ἰατρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς θεραπεύσεις μοι, ὡς ἴδω σου τὴν θείαν μορφὴν καὶ εὐπρέπειαν».

Νῦν ἤδη παρῆν καὶ ἰδοὺ τῷ πάσχοντι ὁ Μάρτυς καὶ ἰατρὸς καὶ τοῖς δακτύλοις τοὺς νενοσηκότας ἤψατο ὀφθαλμοὺς καὶ ἠρέμα πως διανοίγει καὶ λήμην ἐκεῖθεν, ὡς ἐδόκει, περιαιρεῖ· εἶθ' οὕτω πιέζει σφοδρότερον, ὡς ὀδυφ. 95 νηθῆναι καὶ ἀφυπνισθῆναι τὸν | πάσχοντα καὶ ἀκοῦσαι παρὰ τοῦ Μάρτυρος: «οὐδὲ νῦν εἰσέτι ὄρῳς με; οὐχ ὄρῳς με τὸν ἰατρόν; οὐχ ὄρῳς τὸν θεραπευτὴν;» Ὁ δὲ καὶ ἀνεπήδησε τάχιον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπάρας τῇ εἰκόνι τοῦ μάρτυρος «ὄρῳ σε, ἔφη, τὸν μέγαν μοι ἰατρόν· ὄρῳ σε τὸν μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ· ὄρῳ τὴν σεβαστὴν καὶ θείαν καὶ γλυκεῖαν εἰκόνα σου καὶ πολλὴν τὴν εὐχαριστίαν προσάγω σοι, ὅτι ἔστησάς μοι ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας καὶ τὰ διαβήματά μου κατεύθυνας· ὅτι ἐρρύσω τοὺς ὀφθαλμοὺς μου ἀπὸ δακρῶν, καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος».

ΙΖ'. 29. Ἄνθρωπος ἕτερος, πόλεως τῆς Ἀδριανοῦ ἔξορμώμενος καὶ οὗτος, πυροῦται τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ προσδραμεῖν ἐπὶ θεραπείᾳ τῷ Μεγάλῳ διανενόηται. Καὶ δὴ ὁ μὲν πρὸς ὀδοιπορίαν ἦν εὐτρεπής, οἷς δὲ οἰκείος πρὸς γένος ἦν ὁ ἄνθρωπος τὴν ὀδοιπορίαν ὡς μακράν, ὡς δυσχερῆ καὶ ταῦτα πεζῶ καὶ τυφλώττοντι ἀπηγόρευον· ὁ δὲ, «ἀλλ' εἰ καὶ εἰς δύο ὄλους ἔφη ἐνιαυτοὺς παραταθῆ ταῦτα τῆς ὀδοιπορίας μοι, οὐ παύσομαι ἕως εὐρήσω μοι τὸν ζητούμενον ἰατρόν, τὸν Μέγαν Δημήτριον». Ἀπτεται τῆς ὁδοῦ, διανύει δρόμον εἰς ὄλας ἡμέρας δύο, τυφλῶ ποδὶ ἀθλίως περιπλανώμενος, βιαζόμενος, προσκρούων τοῖς λίθοις, πυκνὰ διολισθαίνων καὶ πολὺν ὅτι φέρων τὸν κάματον. Βλέπει τοῦτον ὁ Μέγας μακρόθεν, κάμπτεται τῇ συμφορᾷ τοῦ ἀνδρός, ὁ συμπαθῆς τὰ πάντα Δημήτριος, τῆς πίστεως ἀποδέχεται καὶ καθ' ὁδὸν ἔφιππος συνοδεύει τῷ πεπυρωμένῳ τούτῳ ἀνδρὶ, ἐρωτᾷ καὶ μὴ ἀγνοῶν ὅπη

πορεύεται οὕτω μόνος, οὕτω σκοτεινός καὶ πλήρης πάσης ἐλεινότητος, ἀκούει: « πρὸς τὸν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου θεῖον τάφον, ὡς ἀναβλέψειεν ». « Ἄλλὰ πολὺς σοι, φησίν, ὁ δρόμος τῆς προκειμένης ὁδοιπορίας καὶ δυσχερῆς ». Αὐθις τὸ καὶ πρῶην ρηθὲν « ἄλλ' εἰ καὶ εἰς δύο ὄλους ἐνιαυτούς, φησίν, οὕτω τάλαιπωρήσαιμι, οὐ στήσομαι, μέχρις ὅτου ἐκεῖσε γένωμαι ». « Ἄλλ' ἄγε δὴ, φησιν, ὁ Μέγας καὶ μικρόν σε τῷ ἵππῳ τῷδε διαναπαύσομαι ». Λαμβάνει τοῦτον ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ αὐθήμερόν μεσον τοῦ θείου τεμένους τούτου ἐντίθησι τὸν τυφλόν. Ὁ δὲ μὴ γνοὺς τὸ θαυμάσιον καὶ ὄπη παρῆ, τοῖς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Μεγάλου εἰσιοῦσι καὶ ἐξιοῦσι δήμοις πολλοῖς συνωθούμενος (ἦν γὰρ ἡμέρα τότε καθ' ἣν πανηγυρίζομεν τῷ μάρτυρι τὸ μαρτύριον), ἐδόκει ὡς ἔξαπατηθεῖη πρὸς τοῦ συνοδοιπορήσαντος | τούτῳ ἵππότῃ, φ.95' καὶ αὐθις ἀναπερριφθῆναι τῇ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀγορᾷ καὶ τὰ περὶ τούτου ἔβρα, μεμφόμενος οἶον τὸν ἀπατήσαντα καὶ τὴν αἰτίαν ἠρώτα τῆς τοσαύτης τοῦ λαοῦ συνδρομῆς. Καί τινες κατήκοοι τούτου γενόμενοι, φασίν· « ἀνθρώπε, μέμνης; τῷ ἐν Θεσσαλονίκῃ ναῷ τοῦ Μεγάλου Δημητρίου ἐστὼς, Ἀδριανούπολιν φαντάξῃ καὶ ἵππότην πλανήσαντα »; Καὶ δὴ ἐκκληκτος ἦν ὠραις ἕφ' ἱκαναῖς καὶ σιγῶν· εἶθ' οὕτως εἰς ἑαυτὸν ὥσπερ γενόμενος, ἐδημοσίευσεν τὸ τεράστιον καὶ μετὰ δακρῶν ἅμα καὶ χαρμονῆς τὴν θεραπείαν ἐξῆται· ἥδη γὰρ ἀναμφίβολον ἐκ τοῦ προλαβόντος εἶχε τὴν τῶν ὀμμάτων ἀνάβλεψιν. Φαίνεται γοῦν κατ' ὄναρ ὁ μάρτυς αὐτῷ νυκτός, καὶ φησι « μὴ μόνον χερσὶν ἐπαφώμενος τὸν ἐμὸν τόνδε ναὸν καταμάνθανε, ἀλλὰ βλέπε τοῦτον καὶ αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ». Καὶ αὐτίκα ἀναπετάσας τὰ βλέφαρα, ὁρᾷ πᾶσαν τοῦ ναοῦ τὴν θέσιν τε καὶ εὐπρέπειαν, Θεὸν μεγαλύνων καὶ τὸν μάρτυρα τούτου Δημήτριον.

ΙΗ'. 30. Ἀκούσωμεν, εἰ δοκεῖ, καὶ ἄλλην θαυματουργίαν μαρτυρικὴν, ὡς ἐπὶ μᾶλλον ὁ δοξάσας τὸν μάρτυρα θεὸς μεγαλύνοιτο.

Τίς οὐκ οἶδε τὴν αὐτοῦ που πρὸς ἕω τῆς πόλεως διειδεδεσάτην καὶ ποτιμοτάτην πηγὴν ὕδατος, ὡς μὲν γλυκεροῦ, ὡς δὲ πρὸς μέτρον ψυχροῦ, πέτρας δὲ τοῦτο ἔξαναβλύζει διερωρογίας οὕτως ἐκ φύσεως καὶ ὁ ἐκεῖσε χῶρος πεδιάσιν ἐξομαλίζεται καὶ αὐραῖς λεπταῖς τυγχάνει περιπνεόμενος, ὧν ἐντεῦθεν ταῖς τοῦ τόπου χάρισι φυσικαῖς καὶ ναὸν ἐκεῖσε δομηθῆναι τῷ μάρτυρι, πρὸς τινος ἀνδρὸς φιλοκάλου καὶ φιλομάρτυρος καὶ οἰκητήριον γενέσθαι φιλαρέτων καὶ θείων ἀνδρῶν. Τῷ τόπῳ γοῦν καὶ θαυμάτων πηγὴ ἀνέβλυσε πρὸς τοῦ μάρτυρος καὶ τοίνυν ἀνὴρ τις ὑπηρέτης λειτουργημάτων βασιλικῶν δεξιώτατος καὶ πρὸς κοσμιότητα ἤθους ἀκραιότατος τῇ Θεσσαλονικέων παραγενόμενος, νόσφ' περιεπεπτώκει δεινῇ· παρεῖτο γὰρ ὄλος, συντόμως εἰπεῖν, καὶ τὴν ὀλομέλειαν παραλέλυτο· καὶ πᾶσαν μὲν ἁρμονίαν διερρῦν καὶ λέλυτο, σάρκες δὲ ὡσεὶ κηρὸς συνετάκησαν καὶ ὀδύνας δριμεῖαι τούτῳ περιεχόρευον, ὅσον οὐπω τὴν τελευτὴν τούτῳ προμαντευόμεναι. Ἀλλὰ φαίνεται ὄναρ αὐτῷ

φ. 96 Δημήτριος, ὁ ἄμισθος ἰατρός, καὶ « ἄπιθι, φησίν, πρὸς τὸν ἕξω | τῆς πόλεως
 εὐκτήριον οἶκόν μου, Πηγῇ τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα, καὶ τοῦ ἐκεῖσε λαβόμενος
 ὕδατος, νίψαι σου τὸ πρόσωπον, χεῖρας καὶ πόδας καὶ πᾶσαν ἀπόλουσαι ὀλο-
 μέλειαν καὶ τύχης παραυτὰ τῆς ἰάσεως. Ἐγὼ εἰμι ὁ λαλῶν σοι Δημήτριος ὁ
 5 φύλαξ ταύτης τῆς πόλεως ».

Ἄγεται οὖν ὁ παραλελυμένος οὗτος ἀνὴρ ἐπὶ τῇ Πηγῇ, ὕδωρ ἄλλο
 τοῦτο τοῦ Σηλωάμ, κατὰ τὴν Γραφὴν εἰπεῖν, τὸ ἡσυχῇ πορευόμενος καὶ ὄλον
 ἑαυτὸν τῷ ἐκεῖθεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ μάρτυρος περιοργανιστάμενος ὕδατι, τὴν
 νόσον ἀποτετίνακτο καὶ ἀνέγρευτο κούφως καὶ κινούμενος, τὸ θαυμάσιον ἐμε-
 10 γάλυνε καὶ ἐκήρυττεν, ὡς ἔκτοτε τῇ τῶν ἀρμονιῶν τοῦ ἀνδρὸς θεραπεία καὶ
 ὑγιεῖα μεταπεσεῖν καὶ τὸ ὄνομα καὶ ἀντὶ Δημητρίου, ἰδιωτικῶς καλεῖσθαι
 ἀ ρ μ ο υ γ ἔ ν η ν τὸν μάρτυρα.

ΙΗ β'. 31. Ἄγει καὶ πρὸς Καππαδόκας ἡμᾶς ὁ θαυμαστός καὶ Μέγας
 Δημήτριος ταῖς ἐκεῖ θαυματουργίαις αὐτοῦ.

15 Περίπου τῇ Ἐπαρχίᾳ Καππαδοκῶν χωρίον τὸ ὄνομα Δ ρ α κ ο ν τ ῖ α ν α,
 ἐν τούτῳ γηπόνος ἀνὴρ περὶ τὸ ἑαυτοῦ διαπεπόνητο γήδιον καὶ λίθων ἦν
 ἐκεῖθεν σωρὸν ἐκφωρούμενος, ὡς πρὸς τὸ εὐχρηστον τὸν τόπον μετασκευά-
 σαιτο καὶ εἰς ἄλωνα μεταμείψαιτο. Ἐπεὶ γοῦν οὕτως ὁ γηπόνος ἦν πονῶν
 20 περὶ τὴν τοῦ τόπου ἐκλίθωσιν, θεμέλιοι δὲ ὑπῆρχον οἱ ἐξορυττόμενοι τάνδρῳ
 παλαιοὶ πρὸ ἱκανοῦ τῶν χρόνων κρυπτόμενοι ὑπὸ γῆν, νεανίας τῷ γηπόνῳ
 ἐφίσταται ἔφιππος, στρατιωτικῶς ἐσταλμένος, τὴν ὥραν θαυμαστός, καί, « ὦ
 οὗτος, φησί, τὸν οἶκόν μου, ἵνα τί οὕτως μετασκευάζεις εἰς ἄλωνα; οἶσθα ὡς
 οὐ χαιρήσεις τῷ πράγματι, εἰμὶ δὲ ὁ λαλῶν σοι, ὁ ἐκ Θεσσαλονίκης Δημή-
 25 τριος, ὁ καὶ ἐνταῦθα τιμώμενος » ἦν γὰρ κακεῖ ὁ μάρτυς πολλοῦ τιμώμενος
 καὶ μεγαλυνόμενος. Ἀκούει ὁ γηπόνος, ἐκπλήττεται, ἀφωνία συνίσχεται ἐμ-
 βρόντητος ὡσπερ γενόμενος· ὀρῶσιν αὐτὸν οἱ προσήκοντες, τὴν αἰτίαν πυν-
 θάνονται, ἀκούουσι τὰ τῆς ὀψεως καί, ἡ τάχους εἶχον, τὸν τόπον ἐπὶ πλεόν
 30 ἀνακαθαίρουσι καὶ θεμέλιους ἐντυγχάνουσι παλαιοῖς, κἀντεῦθεν τεκμηριοῦν-
 ται πλεόν, ὡς ναὸν ἐκεῖ ποτε τῷ μάρτυρι ᾠκοδόμητο· καὶ πάλιν αὐτοῖς ἀνί-
 σταται ἰάχιον, εὐπρεπὴς καὶ θαυμάσιος, σταυρός τε εἰς τὸ μάρτυρος ὄνομα
 φ.96 δὲ τὸ νοούμενον, ὡς πλουτοῖεν οἱ οὕτω σεβόμενοι, διπλὴν | ἐντεῦθεν τὴν
 βοήθειαν τῆς δυνάμεως, ὅση τε ἀπὸ τοῦ ζωηφόρου σταυροῦ, ὅση τε ἀπὸ τοῦ
 μάρτυρος, ἐπεὶ καὶ ὁ μάρτυς τῇ τοῦ σταυροῦ ἰσχύϊ τὴν πλάνην ἐνίκησε καὶ
 35 ὁ σταυρὸς τῇ τοῦ μάρτυρος ἀθλήσει ἐπὶ μᾶλλον ἀνύψωται· εἰ δὲ καὶ τῇ ἀθλή-
 σει ὁ Μέγας τῷ Χριστῷ συνεσταύρωται, ἵνα τί μὴ καὶ τὴν εἰκόνα εἶη συνα-
 νακεκραμένος, τύπῳ τῷ τοῦ σταυροῦ; Πήγγυται οὖν σταυρὸς ὁ μαρτυρικὸς
 τῷ ναῷ ἢ ταῦτὸν εἰπεῖν ἐναλλάξ, μάρτυς ὁ σταυρικὸς καὶ πηγῇ θαυμάτων
 ἐκεῖσε δεικνύεται, καθ' ἑκάστην ἀενναΐζουσα τὰ τεράστια.

ΙΘ'. 32. Βούλεται διηγησασθαι ὁ λόγος καὶ ἕτερον τῆς τοῦ Μεγάλου πρὸς τὴν οἰκείαν πόλιν πολλῆς οἰκειότητος καὶ συμπαθείας τεκμήριον ἀξιάκουστον.

Παραδίδοται πάσαι πόλεις αὐτῆ τοῦ μάρτυρος δι' ἁμαρτίας ὑπερβολὴν τοῖς τῆς Ἁγῆς ἐκγόνοις, (ὧ κριμάτων ἀνεξιχνίαστων Θεοῦ!) καὶ τοῖς ἀγρίοις 5
θηρσὶν ἢ μάνδρα Χριστοῦ παρανάλωμα γίνεται, ἐν τῷ ἀποσκιρτῆσαι τῆς χλόης τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν. Τότε δὴ, τότε ἐξ Ἰταλίας ἀφορηθέντες ἄνδρες θεοσεβεῖς εἰς ἱστορίαν ὁμοῦ καὶ προσκύνησιν ἐξ εὐσεβείας ὅτι πολλῆς τὰ καθ' 10
ἐκάστην πόλιν καὶ χώραν τὰ ἱερὰ καὶ τίμια περιήρχοντο, φθάνουσιν ὄρους τοὺς θεϊταλικοὺς τὴν ὁδοιπορίαν ἀνίοντες· βλέπουσιν ἐρχόμενοι τὴν ὁδὸν 10
αὐτοῖς ἐκεῖθεν φανέντα καὶ συνοδοιπορήσαντα πρὸς βραχὺ ἄνδρα πρεσβύτεν, γηραιὸν τὴν τρίχα, τὸ σχῆμα, τὴν ὄψιν, τὴν ἀναβολὴν σεμνοπρεπῆ τε καὶ κόσμιον. Ὁρῶσι δὴτα καὶ τῶν ἔμπροσθεν, ἐπεὶ πρὸς Θεσσαλονίκην ἔβλεπε τὰ τῆς ὁδοιπορίας αὐτοῖς, νέον στρατιώτην, ἔφιππον, τὸ εἶδος ὠραῖον καὶ εὐ- 15
πρεπέστατον, κατηφιῶντα μάλα καὶ σκυθρωπάζοντα καὶ πολλὴν ὅτι τὴν συ- 15
γνότητα φέροντα τῷ προσώπῳ καὶ τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον ἄνδρα καὶ πολὸν συ-
γναζούση καὶ δακρυόεσση φωνῇ προσαγορεύει, ὀνομάσας Ἀχιλλίον. Ὁ δὲ πρεσβύτες καὶ οὗτος ἀμοιβαδὸν ἀνησπάσατο, Δημήτριον τοῦτον καλέσας καὶ ἀθλητὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ αὐτὸς ἀνηρώτα τῆς ἀθυμίας τὸ αἶτιον καὶ τῆς 20
τοσαύτης συγνότητος· καὶ ὁ μάρτυς «ἐάλω μοι ἢ πόλις, ἔφη, τοῖς ἐκ τῆς 20
Ἁγῆς ἐάλω παραδοθεῖσα πρὸς Θεοῦ εἰς ἀφανισμόν· βεβήλωται μοι νῦν ὁ ναὸς αἱμάτων ρεῖθροις τῶν πολιτῶν· κατεπατήθη τὰ ἱερὰ ποσὶ βεβήλοις καὶ πῦρ τὰ ὠραῖα τῆς πόλεός μοι κατέφαγεν· οὐ γὰρ εὗρηται μέχρι τῶν δέκα 97
ἄνθρωποι ἀγαθοί, τὸ | Ἀβραμιαῖον αἶτημα ἢ ἰκέτευμα πρὸς Θεόν». Συσκυ- φ. 97
θρωπάζει καὶ ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος πρεσβύτες ἀκούσας καὶ τοῦ Θεοῦ τὰ κρίματα, 25
φησὶν, ὡς ἀνεξιχνίαστα. Γίνονται τοῖνυν ἀφανεῖς πάραυτα καὶ οἱ ὁδοιπο-
ροῦντες ἐκεῖνοι Ἰταλοί, ἐπεὶπερ εἰς τούτων γραικίζειν ἢ ἑλληνίζειν ἠπίστατο, πυνθάνονται τοῦτον, τίνες οἱ φανέντες ἄνδρες καὶ μικρὸν αὐτοῖς συνοδοιπο-
ρήσαντες καὶ τί βούλεται τὰ τῶν λόγων αὐτοῖς. Ὁ δὲ διηγεῖται τούτοις τὰ ἀκουτισθέντα αὐτῷ καὶ λύπη καὶ δειλίᾳ γίνονται κάτοχοι, τὸ μὲν τῆ 30
περιαδομένης ταυτησὶ πόλεως εἰς τέλος διαφθορᾷ, τὸ δὲ μήποτε περιπέσειαν ταῖς τῶν βαρβάρων χερσίν. Ἀκούουσι μετὰ βραχὺ καὶ πρὸς τινων ἐντυχόν-
των αὐτοῖς τὰ τῆς συμφορᾶς καὶ τὴν ὁδὸν παρεγκλίνουσι, χάριν ὁμολογούν-
τες τῷ μάρτυρι, οἷς εὐδόκησε δι' ὀπτασίας ἡμερινῆς τῶν βαρβάρων χειρῶν 35
τούτοις ἀπολυτρώσασθαι. Γίνονται πρὸς τὴν Βασιλεύουσαν, κάκει διηγοῦν- 35
ται τραυλογοῦντες παρρησίᾳ, ἃ καὶ εἶδον καὶ ἠκηκόεισαν.

Εἶεν· ἀλλ' ἄγε μοι λόγε τρέχε πρὸς ὁδὸν ἑτέραν θαυμασίου τεραστίου τοῦ μάρτυρος καὶ περιχλαινισθήσῃ χιτῶνα οἷον βασιλικόν, τὸ τερατοῦργημα διηγούμενοι.

Κ'. 33. Μανουήλ ἐκεῖνος ὁ μέγας ἐν ἀριστείαις, ὁ δὲ ἄναξ Ρωμαῖος ἦν, ἀβρὸς μὲν καὶ πολὺς τὰ ἐς λόγους καὶ τὰ ἐς φρόνησιν ὑψηλὸς καὶ τὰ εἰς ὄγκον δὲ αὐτοκρατορίας ἀβρότατος καὶ τὰ εἰς φαιδρότητα κατὰ Σολομῶντα φιλόκαλος ἡμοῦ καὶ φιλόκοσμος· οὗτος καὶ δι' ἐσθημάτων πολυειδῶν ἡμοῦ
 5 καὶ πολυτελῶν τὸν ὄγκον τῆς βασιλείας ἐθέλειν ἐπαίρειν καὶ καταλαμπρύνειν τῶν ὁρώντων εἰς ἔκπληξιν, κελύει ἄλουργίδα οἱ ἐξυφανθῆναι βασιλικήν, ὡς ταύτην φαιδραῖς τῶν ἑορτῶν ἡμέραις καὶ ὁπότε πρέσβεσι τοῖς ἐκ τῶν ἔθνῶν χρηματίζει περιαμπίσχοιτο· ἡ δὲ ἦν ἔργον τέχνης ποικιλικτῆς, ἀξιοθέατόν τε καὶ ἀξιάγαστον, πᾶσαν ὄψιν τῷ λαμπρῷ τῆς θεᾶς ἐπισυρόμενον. Καταστίζει
 10 τὴν ἄλουργίδα ὁ βασιλεὺς μαρμάρους πολυτίμοις καὶ λίθους ἐπιτάττει ἀνθρακας πανταχοῦ, αὐτοφυῆ καὶ αὐτόκαυστα εἶπεν ἂν τις πυρσά· οὐράνιος ἀντικρυσ ὀθόνη ἡ ἄλουργίς, ἴσα καὶ ἄστρασιν ἀκτινοβολοῦσα, λίθους τοῖς ἀνφ.97^ο θραξι! σπινθῆρας ἀφλύγους πάντοθεν ἐκσπινθηρακίζουσα. Καὶ ἦν χρῆμα τοῦτο τῷ βασιλεῖ κατεξαιρετόν, κειμηλιούμενον τοῖς βασιλικοῖς θησαυροῖς καὶ θαλαμευόμενον. Ἄλλ' ἐπέπερ ἡ λαμπρὰ ἡμέρα φθάσει τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἀναστάσεως, ἐξάγουσιν ἐκ τῶν ἀδύτων τὴν κατάλιθον ἐκείνην πορφυρίδα καὶ καταμάργαρον τὸ προσεπέραν οἱ φύλακες πρὸς θαλάμους τοὺς ἔξωθεν, ὡς ἐξ ἐτοίμου ταύτην ἔχειν, ἐφ' ᾗ τὴν αὔριον περικοσμηθῆναι τὸν βασιλέα. Ἀλλά, θαυμάσιά σου τὰ τεράστια καὶ ἀστεῖα Δημήτριε
 20 Μέγιστε! νύκτωρ ταύτην λωποδυτεῖς ἐκ θησαυρῶν τῶν βασιλικῶν καὶ τῇ θεῖᾳ σου λάρνακι περιτίθης, ἐξαπλώσας ἀπὸ κεφαλῆς καὶ μέχρη ποδῶν.

Τί τοῦντεῦθεν; τάρραχος μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις ἱκανὸς τοῖς ἱματοφύλαξιν ἡ θησαυροφύλαξιν· ὁ δὲ νεωκόρος ἐνταῦθα τὸ μαρτυρικὸν πρὸς ὄρθρον ὑπανοίξας ἀνάκτορον, ὡς μόνον εἰσῆει, ἔκκλητος ἦν θεασάμενος τὴν βασιλικὴν ἐκείνην πορφυρίδα ἐφηπλωμένην λάρνακος τῆς μαρτυρικῆς καὶ δρομαῖος ἐξῆει καὶ ὄλος περιτρομος ἦν, ἐκ τε τῆς ἐκπηδώσης αἴγλης τῶν ἀνθράκων λίθων μικροῦ ἐκτυφλούμενος, ἐκ τε τοῦ παρ' ἐλπίδα φανέντος ἱκανῶς ἐκθαμβούμενος. Εἴσεισι καὶ αὐθις· βλέπει καὶ πάλιν τὸν λαμπρὸν ἐκεῖνον χιτῶνα βασιλικόν, ἐκθαμβεῖται, δημοσιεύει τὸ πρᾶγμα, συντρέχει ὅσον
 25 δερούσιον. Ὁρῶσι τὴν κατάλιθον ἄλουργίδα καὶ περιμάργαρον· γνωσιμαχοῦσι, κατανοοῦσι τὸ χρῆμα εἶναι βασιλικόν· δηλοῦσι τὸ τερατούργημα παρ' αὐτὰ διὰ ταχινῶν ἀγγελιαφόρων τῷ βασιλεῖ· ἀκούει ὁ Αὐτοκράτωρ, πολυπραγμονεῖ τὴν ἡμέραν, ὅτε ἡ ἄλουργίς τῇ τοῦ μάρτυρος ἐπικειμένη εἴρηται λάρνακι· εὐρίσκει ταύτην εἶναι, ἐν ἧ τῶν βασιλικῶν ἐξαποσεσίληται θησαυρῶν, ἀρκοῦντως θαυμάζει, μεγαλύνει τὸν μάρτυρα, ἐκπλήττεται τὸ τεράστιον, ἐπὶ μέγα κροτεῖται τῇ βασιλευούσῃ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ θαύματος· καὶ ὁ βασιλεύς, «ἔοικέ, φησιν, ὁ μάρτυς ἐξελέγχων ἡμᾶς τῆς ἐς τόδε μέχρης ἀμελείας, φαίειν δὲ καὶ ἀγνωμοσύνης, ἐπέπερ αὐτὸς μὲν πολλαῖς πολλᾶκις μάχαις ταῖς
 35 κατ' ἐχθρῶν ὑπερεμάχησε καὶ τοὺς ἐναντίους κατέστρεφεν, ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἐς
 40 ἄπαξ τὸν νικητὴν, οὐδὲ μικροῖς γοῦν τισιν ἐδεξιωσάμεθα τοῖς ὁποιοισοῦν

ἀναθήμασιν, ὡς ἐνεῦθεν ἀναγκασθῆναι τὸν | ἀθλητὴν καὶ ἡμῶν τὴν ἀλουρ- φ. 98
γίδα τοῦ χρέους ἐνεχυράσασθαι ἀμελησάντων πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ὀφλή-
ματος. Ἄλλὰ πολλή σοι χάρις, θεῖε Δημήτριε, μεγάλη σοι δόξα, μεγάλα σου
τὰ θαυμάσια, ἡμῶν προπολεμοῦντος, ἐπικουροῦντος, ἐλέγχοντος». Οὕτως ὁ
βασιλεὺς· καὶ παραντίκα γραφαὶ ἐρυθρογράφοι, χρυσοσήμαντοι τῷ Μεγάλῳ 5
ἀφιφεροῦνται, χώραν τὴν Μελιδόνιον καὶ πλέθρα γῆς περὶ αὐτὴν ἱκανὰ καὶ
πρεσβεία ἔξαιτουμένη τὴν συγγνώμην τὸν μάρτυρα καὶ τοῦ ἀγνοήματος τὴν
συγχώρησιν.

Ἄλλὰ γὰρ τῶν παλαιτέρων ἀφέμενοι θαυμάτων τοῦ μάρτυρος, (τίς γὰρ
ἂν καὶ ἔξαριθμῆσιν ταῦτα καὶ διηγῆσαιο ;) τοῖς προσφάτοις καὶ νεωτέροις καὶ 10
ὄν πολλοὶ καὶ θεαταὶ καὶ μάρτυρες εἰσέτι τῷ βίῳ περίεσιν, ἐνδιατρίψω-
μεν, εἰ δοκεῖ.

ΚΑ΄. 34. Μαστίζει Θεὸς πολλάκις λαὸν τὸν αὐτοῦ καὶ πλαγίῳ βλέπει
κατὰ τοὺς ὀργιζομένους τῷ ὄμματι, πλαγιάζοντας τῆς εὐθείας τῶν αὐτοῦ
ἐντολῶν καὶ ταπεινοὶ καὶ παραδίδωσι τοῖς ἐχθροῖς· καὶ ψευδῆς μὲν ἵππος 15
εἰς σωτηρίαν ὀργιζομένου Θεοῦ, πόλεις δὲ καὶ φρούρια ὄχυρὰ καὶ πλήθος
λαοῦ καὶ χρημάτων ὠφέλησεν οὐδαμοῦ, ὡς ἐκτριβῆναι τὴν κακίαν καὶ πεσεῖν
τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ πᾶν δόξασμα καὶ πᾶσαν εὐπρέπειαν.

Γίνεται τῇ Ῥωμαίων πληγῇ κραταῖα ἐν τῷ παροργίσει τὸν Θεὸν καὶ
ἀθετῆσαι καὶ παριδεῖν τὰ αὐτοῦ δικαιώματα καὶ ράβδον ἀφίησι καθ' ἡμῶν 20
τὴν λατινικὴν. Καὶ πρῶτα μὲν ἀλίσκεται, (ὡ Θεοῦ κριμάτων!) πόλις ἡ Βι-
σιλίς, ὑψηλὴ καὶ κραταῖα καὶ μετέωρος καὶ ὁ κρατῶν φυγὰς, ἀλήτης, τόπον
ἐκ τόπου περιπλανώμενος· καὶ χρημάτων μὲν θησαυροὶ τοῖς ἐχθροῖς στρα-
τεύματα δὲ τὰ ρωμαϊκὰ ἐσκυλμένα καὶ διεσκορπισμένα καὶ ἀνυπόστατα καὶ
ἀπλῶς εἰπεῖν, πρὸς φθορὰν ἐνόσει Ῥωμαίους τὰ πράγματα· καὶ δὴ τῆς ψυχῆς 25
τῆς Ῥωμαίδος, ὡς οὕτως εἰπεῖν, ἀπεσβηκυίας οὕτως ἐλφεινῶς, ἅπαν τὸ σῶμα
χωρῶν ὁμοῦ νενέκρωται καὶ τῶν πόλεων καὶ τῆς δεσποίνης αἰχμαλώτου γε-
γονυίας καὶ αἱ θεραπαινίδες τῇ τυραννίδι συναπηνέχθησαν. Τότε δὴ τότε
καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς, αἶ κατὰ μέρος ἐθναρχαὶ τοῦ βασιλικωτάτου Λέον-
τος, ἀνακτός φημι τῆς Ῥωμαίδος, ἐξασθενήσαντος, τῶν οἰκείων φωλεῶν ξερο- 30
πίσαντα | καθυλάκτου τῆς Ῥωμαίδος, κατέτρεχον, ἐλύπουν, ἐπέρθουν, κατέ- φ.98'
δακνον, οὐ Γεβάλ καὶ Ἀμών καθάπερ πάλαι κατὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἀλλὰ
πανσπερμία ἔθνη παντός, ὅτε καὶ τῶν Βουλγάρων ὁ τότε κρατῶν Ἰωάν-
νης, Ἰωαννίτζην δὲ μᾶλλον ἢ φήμη ἕως ἄρτι τοῦτον κατονομάζει. Οὗτος
κατὰ πᾶσαν τοῦ κωλύοντος ἐρημίαν ἐστρατεύει κατὰ Ῥωμαίους καὶ πᾶσαν 35
τὴν Μακεδόνων διαδραμῶν, χώρας ἀφανίζει, φρούρια πάντα πορθεῖ καὶ
ἐδαφίζει ἐξ αὐτῶν κορηπίδων εἰς γῆν· προνομεύει, λεηλατεῖ, μετοικίζει τὸ
πλήθος ἅπαν καὶ παροχθίους ποταμῷ τῷ Ἰστρῷ ποιεῖ καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πᾶ-
σαν ὄσσην ἐπέδραμεν ἐρημοῖ. Ὅρμᾳ καὶ πρὸς τὴν τῶν Θεσσαλονικέων πόλιν

- ἀκρατήτω φορᾷ, στρατὸν ὑπὲρ τὴν ψάμαθον ἐπαγόμενος ἐκ Βουλγάρων, ἐκ
δρομάδων νομάδων, Σκυθῶν, ἐκ Χαζάρων, ἐκ Ρωμαίων, ἐξ Ἀλβανῶν ἐκ
τῶν Ρῶς, πανσπερμίαν παντός ἐκ γένους, ὅποσα βόσκει κλίμα τὸ ὑπερβό-
5 ρειον, Ὑδραν ἄν τις εἶπε μυριοκάρηνον ἢ Τυφῶνα ἑκατογέφαλον ἢ ἑκα-
τόγχειρας Γίγαντας ἢ Τιτάνας ἄλλους θρασεῖς· αἰχμηταὶ ἦσαν ἐκεῖ, τοξόται,
κορυνηφόροι, ἀσπιδιῶται, σφενδονῆται, ἀκοντισταὶ καὶ ἅπαν ἄλλο πολεμι-
κῆς παρατάξεως εὖρημα. Προτρέχει τούτου ὁ τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ ἀρχιστρά-
10 τηγος Μαναστρᾶς. Στρατηγικώτατος δ' οὗτος ἦν τὰ πολεμικά, στρατὸν μυ-
ριαριθμὸν συντασσόμενος, διαναπαύει τοῦτον ταῖς παρὰ τὸν ποταμὸν Γαλ-
λικὸν καταχόροις πεδιάσιν ἐπὶ βραχύ. Μετὰ δὲ κάκεινοι ὁ τῶν Βουλγάρων
Ἄναξ πήγνυσι τὴν σκηνήν, μεθ' ὅσης τῆς τῶν στρατευμάτων δυνάμεως,
εἰς τὰ Λαγκαδά. Τόπος οὗτος, οὐ μακρὰν ἀπέχων τῆς πόλεως, ἱκανὸς
μυρίαν ἵππον διαναπαῦσαι, ἴδασί τε καὶ χόρτω πολυπληθεῖ. Καὶ οὕτως ὁμοῦ
εἰς ἓν συντρέχει τὰ στρατεύματα, Γαλλικόθεν, Λαγκαδόθεν καὶ τὴν μεγαλό-
15 πολιν ταύτην Θεσσαλονίκην στέφει στέφανον ἀναγκῶν, οὐ καυχῆσεως. Πε-
πύκνωνται περὶ πᾶσαν τῶν στρατευμάτων αἱ φάλαγγες καὶ φάραγγες μὲν
φ. 99 ἐπληροῦντο αἱ περὶ κύκλω. βουνοὶ δὲ πάντες | ἐξωμαλίζοντο· καὶ γῆ μὲν
κάτω ταῖς ὄπλαῖς τῶν ἵππων ἐσειέτο, ἀήρ δὲ ἄνωθεν τῷ φριμαγμῷ τούτων
ἀντήχει καὶ δοῦπον βροντηδὸν ἐπατόγει καὶ κλόνον ταῖς τῶν πολιτῶν καρ-
20 δίαῖς ἐνέβαλεν· ἄλλος ἐδόκει Ξέρξης, ἄλλος Ραμφάκης, ὁ ἔξ Ἀσοῦρ, ἄλλος
Σεναχειρήμ· ὁ μὲν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, οἱ δὲ κατὰ τῆς Ἰουδαίας στρατοπε-
δεύονται· τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πῦρ ἀναλίσκον καὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ ἀναπτο-
μένη φλόξ, τὸ τῆς θείας Γραφῆς εἰπεῖν «ὡς παράδεισος τροφῆς τὰ πρὸ
προσώπου αὐτοῦ καὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ πεδίον ἀφανισμοῦ».
- 25 Ὡς γοῦν ὁ τῆς μυρίας ταύτης στρατιᾶς Ἄναξ ἐκεῖνος φθάσει ὁ δυ-
σμενῆς ἐκ τῶν ἐκεῖσε βορειοτέρων ἰψηλοτέρων τεμπῶν, ἀφ' ὧν ἡ πᾶσα πό-
λις ἐστὶν ἅμα καταφανής, ὡς ἔξ ἀπόπτου περιεσκόπει ταύτην καὶ εἰς ἅπαν
περιειργάζετο. Καὶ οἴκων μὲν ἑώρα μεγέθη καὶ καλλονὴν καὶ ναοὺς σεπτοὺς,
ἠρώτα καὶ ἐδιδάσκετο, ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου θεῖον οἶκον
30 καὶ ἔδοι καὶ ἐρωτήσοι καὶ μάθοι, ὡς ναὸς οὗτος ἐστὶ Δημητρίου τοῦ μάρτυ-
ρος, παρατύκα τοῦ ἵππου καταβῆναι καὶ προσκυνῆσαι καὶ οὕτως εἰπεῖν·
«σφ ε τ ἰ Δ η μ ῆ τ ρ ι ε!» δεῖ γὰρ ἀπαραποιήτως ἐκ μέρους εἰπεῖν τὴν βάρ-
βαρον ἐκείνην φωνήν, «εἰ τὴν πόλιν ταύτην πορθήσομαι, ποιήσομαί σοι κα-
λὸν μοναστήριον»· βουλὴν γὰρ καπὶ τῇ λαμπρᾷ πόλει ταύτῃ βεβούλευται πο-
35 νηράν, ἣν θεὸς ἠκύρωσεν ἄνωθεν, ὁ διασκεδάζων βουλὰς ἐθνῶν, ὡς πορθή-
σει μὲν τὴν πόλιν τοῦ μάρτυρος, ἐκκενώσει δὲ τῶν οἰκητόρων πάντων αὐτήν,
οσοὶ δῆτα τὸ τῆς μαχαίρας στόμα ἐκφύγοιεν καὶ καταβαλεῖ μὲν εἰς γῆν ἐκ θε-
μελίων αὐτήν, ἐρείπιον τὴν εὐτείχεον θέμενος καὶ τὴν περιαιδομένην καὶ ὠ-
ραϊάν τῶν πόλεων, κατησβολημένην καὶ πεδίον ἀφανισμοῦ, ὡς ἠβούλετο.

Ἐπεὶ οὖν Δημήτριε καλλιμάργτος, πολιοῦχε, φιλόπατρι, μέγα στρατάρχα τῆς Θεοῦ παρατάξεως, τῆς παρουσίας ἐξεγέλας αὐτὸν καὶ τῶν ματαίων βουλευμάτων ἐξεμυκτήριζες· καὶ ἐστίλβους μὲν τὴν ρομφαίαν σου κατ' αὐτοῦ, ἐπείχες δὲ ὅμως, καιρὸν διδοὺς αὐτῷ, εἴ πως σωφρόνως μεταβουλεύσαιτο καὶ ἀποσταίῃ τῆς ἧς ἐνενοίει κακίας καὶ ματαιότητος. Ἄλλ' οὐκ ἐκεῖνος, ἀλλ' ὡς 5 εἶχε τάχους, κατασκόπους | κύκλω πάσης πέμπει τῆς πόλεως καὶ καθ' ἓνα μὲν φ.99' πάντας πύργους ἐξαριθμεῖ καὶ μεταξὺ δὲ τῶν πύργων τοῦ τεύχους ἅπαντα διαστήματα, πάσας ἐπάλλξεις καὶ ἅπαν προμάχιον. Γίνεται τὰ περὶ τούτου ταχὺ εἰς βουλὴν καθήξει τὸ τῆς αὐτοῦ τάξεως ἅπαν γερούσιον καὶ βουλὴν ἀρτυεὶ πολιορκίας, ὡς καθέναςτον πύργον τῆς πόλεως τάξις μία τῶν στρατευμάτων 10 αὐτοῦ προσβαλεῖ καὶ ἐν ἐκάστη τῶν τάξεων καὶ δύο κλίμακας φέροιο, ὡς ἂν ὁμοῦ, πάντα στρατεύματα κύκλω τὴν πόλιν καὶ ἅμα πολιορκήσαντα αὐτοβοεὶ σχεδὸν καὶ ρῶστα αὐτῆς περιγέωνται πολέμου νόμῳ κρατήσαντα. Καὶ εἶχεν ἂν εἰς ἔργον ἔλθειν αὐτοῦ τὰ βουλευματα· ποῦ γὰρ ἡ πόλις εἶχε τότε πρὸς τοσαῦτα μυρία πλήθη στρατοῦ ἔνδον λαὸν ἀξιόμαχον, εἰ μὴ καὶ πάλιν ὁ 15 μέγας φύλαξ ἡμῶν καὶ στρατάρχης καλλίνικος τὴν ἑαυτοῦ δυναστείαν ἐξεγειράμενος ἱπασίαν ἱπάσατο τῇ πόλει σωτήριον;

Ἐπεὶ γὰρ ἅπαν μηχανήματα ὁ Βουλγάρων ἀναξ ἐκεῖνος Ἰωάννης καὶ πᾶσαν αὐτοῦ βουλὴν καὶ τάξιν τὸ πρὸς ἐσπέραν ἐσκεύασε καὶ ὄπλα καὶ ρομφαίας καὶ τόξα ἠνυπρέπισε καὶ πᾶσαν οἰκονομίαν ἀρεϊκὴν, ὡς ἐπιρωσκούσης 20 ἡμέρας, ἤδη τῆς αὔριον τοῦ ἡλίου τὸ ἔσον κεντρίσσαντος πρὸς μάχην καὶ πόλεμον τὴν πόλιν περικυκλώσαιτο, εἰς ὕπνον τρέπεται. Ἦδη γὰρ ἡ μόρμιος αὐτῷ ἐφοίτησε νῦξ καὶ ἦν ὡς εἰκεν οὐδὲν ἄλλο καὶ νύκτωρ φαντασιούμενον καὶ τοῖς ὄνειροις πλαττόμενον ἢ τὸ τὰς παρατάξεις αὐτοῦ τὴν πόλιν πολιορκεῖν, τὸ ἀναβαίνειν ταύτας ταῖς κλίμαξιν ἐπὶ τῶν τειχέων, τὸ βλέπειν ἀνδροκρασίας, τὸ κυδοιμοῦ ἀκούειν, τὸ μεθ' ὅσου τοῦ κόμπου βαίνειν εἴσω τῆς 25 πόλεως.

35. Ἐπεὶ ταῦτα μὲν αὐτῷ ἄχρι δὴ καὶ μεσονυκτίου· μετὰ δέ, ἀφνυπισθέντος, ἐπεὶ καὶ λαμπάδες αὐτῷ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἐν τῇ σκηνῇ διεφώτιζον, νεανίσκων παρισταμένων καὶ ἐπαγρυπνούντων καὶ φυλασσόντων φυλακὰς τῆς 30 νυκτὸς, ὡς ἔθος, αὐτοῦ κατενώπιον, τότε δὴ τότε ἄωρὶ τῶν νυκτῶν, εἰς τέλος θεὸς τὴν ἑαυτοῦ τῆς ἐκδικήσεως ρομφαίαν ἐστίλβωσε καὶ ὑπέθηξεν ὡς ἐν θηγάνη τῷ ζήλω τοῦ μάρτυρος καὶ αἵφνης ὁ ἄγρυπνος τῷ ὄντι φύλαξ καὶ πολιοῦχος ἡμῶν καὶ μέγας τοῦ μεγάλου Βασιλέως στρατιώτης Δημήτριος, ἔφιππος ἔφ' ἵππου λευκοῦ τῷ βουλγαράνακι φαίνεται καὶ καιρίαν ἀκοντίζει 35 παραχορῆμα τὸν | ἄθλιον. Ὁ δὲ μέγα παραντίκα ἀνακραγὼν κατεβοᾶτο τοῦφ.100 τοῦτον γὰρ ἐδόκει ὄραν ἱππαζόμενον, ᾧπερ εὐγενεῖ καὶ λευκῷ ἵππῳ ἱπάζετο, τῆς σκηνῆς ἔνδον γενόμενον καὶ λόγῃ, ἣν περιέφερε, τῇ καρδίᾳ τούτου ἐμβάψαντα. Καὶ αὐθις κατεβοᾶτο τούτου καὶ πολλάκις, ὡς καὶ αὐτὸν ταῖς 40

κραυγαῖς θορυβηθέντα καὶ ἀναπηδήσαντα τῆς στρωμνῆς, ἐν γειτόνων γὰρ ἦν αὐτῷ ἢ σκηνή, εἰσελθεῖν καὶ ἰδεῖν καὶ φραῆναι καὶ ἀκοῦσαι, ὡς « σὺ με πρὸ βραχείος ἔφιππος τῷ λευκῷ σου ἵππῳ γενόμενος ἐνταῦθα κατέσφαξας δόρατι ». Καὶ τὸν γενέσθαι περιδεᾶ καὶ εἰπεῖν « μή, σὺ γε βασιλεῦ· συμπάθησον· οἴκτειρον· οὐκ ἔστι τοῦτο, οὐκ ἔστι· φάσμα σοι γέγονεν, οὐκ ἀλήθεια ». Ἐκεῖνος εἰς βάθος καιρίαν δεξιόμενος τὴν πληγὴν, ἔστροβεῖτο δεινῶς, ἔεκραγεί καὶ ἀνωλόλυζε. Νύσσεται γοῦν τὴν κοιλίαν εὐθύς καὶ ροῦν ἱκανὸν ἀκραιφνεστάτου αἵματος κάτωθεν ἀπορροεῖ, ὅπως ἂν βαφῇ ὁ ποῦς σου, Δημήτριε, ἐν αἵματι τῶν ἐχθρῶν σου, ὑπὲρ τῆς σῆς τῆσδε πόλεως καὶ ἀρχεται λιποψυχεῖν.

Ταῦτ' ἰδὼν ὁ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἀρχιστρατήγος Μαναστρᾶς, ἣ τάχους εἶχεν, ὕπτιον τοῦτον ἐπιβιάσας, προτροπάδην φεύγει καὶ κλέπτων τὴν σωτηρίαν, μεθ' ὅσον τάχους ὑποχωρεῖ καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ σὺν αὐτῷ ἅπαν ἐκεῖνο τὸ μυριοπληθὲς στρατολόγιον, οὕτω ταχέως ὥσει καὶ βορεάδαί τινές κατα τὸς θρυλλομένους τούτους ἐδίωκον· φόβος γὰρ αὐτοῖς καὶ τρόμος ἐπῆλθε κατὰ τινα ξένην ἀντιπερίστασιν. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ εἰς μακρὸν τούτῳ τὸ ζῆν, ἀλλ' αὐθημερὸν πρὸς ἡλίου δυσμᾶς, κατὰ τὸ ἐν ταῖς ἱστορίαις ζῶον μονήμερον, θνήσκει βιαίως οὗτος ὁ ἄθλιος, τῆς οἰκείας κακίας καὶ ματαιότητος δρεψάμενος τοὺς καρπούς, μέχρις αὐτοῦ τρυγίου τὸ κόνδου τοῦ θυμοῦ ἐκπιῶν καὶ τὸ τῆς ὀργῆς Κυρίου ποτήριον καὶ τοῦ μεμεθυμένου θείου ξηροῦ εἰς πεῖραν ἔλθῶν. Ἐπεστράφη γὰρ ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ κορυφὴν μὲν ἢ ἀδικία κατέβη αὐτοῦ, εἰς βόθρον δ' ὃν εἰργάσατο πέπτωκε καὶ μία μαρτυρικὴ βολὴ εἰς ἐκδίκησιν ἤρκεσε τῶν πολλῶν ἐκείνου κακῶν καὶ αἷμα ἐξέχευε δίκαιον τῶν ἐγκάτων αὐτοῦ, πολλῶν αἱμάτων ἀδικῶν ἀντίποινον. Ἐντεῦθεν αἶνος Θεῷ πρὸς τῆς ἡμῶν ταύτης πόλεως, τὰ ρύσια φ100^ο παιανίζούσης τῷ μάρτυρι· | ἐντεῦθεν μετ' εὐφροσύνης ἅπας τῷ πολιούχῳ ἡμῶν τὸ τῆς ἀπολυτρώσεως ἀνεκρούετο τύμπανον· ἡμέρα γὰρ χαρμοσύνης ἐκεῖνη, ἡμέρα ἑόρτιος τῷ λαῷ· τὸ ἐσπέρας ἠϋλίσθη τῇ μαρτυρικῇ ταύτῃ πόλει, συνοχὴ καὶ δειλίας φόβος ἐπέπεσε καὶ εἰς τὸ πρῶτ' ἀγαλλίασις ἐξανέτειλεν· ἀνέβη γὰρ ὁ ἐμφυσῶν αὐτῇ εἰς πρόσωπον καὶ ἐξαιρούμενος ἐκ τῆς θλίψεως, τὸ τῆς προφητείας εἰπεῖν.

36. Ἀλλὰ τίς ἂν σιαγόνας ἀπαριθμήσειεν ὑετοῦ καὶ ἄμμων ἀριθμὸν καὶ ἡμέρας αἰῶνος καὶ πληθὸς ἀστέρων; τίς δὲ καὶ θαυμάτων πληθὸς Δημητρίου τοῦ Χριστομάρτυρος; εἰ γὰρ ὅλους ἑαυτοὺς τοῖς διηγῆμασι τῶν θαυμάτων τοῦ μάρτυρος δοίημεν, οὐκ ἂν φθάνοιμεν διεξοδικώτερον διηγούμενοι, βίβλους ἀπείρους ἐπιστοιβάζοντες, εἰ τέως καὶ νοῦς ἐπαρκέσει καὶ ὁ χρόνος οὐκ ἐπιλείψει ἡμῖν. Πλὴν ἀλλ' ἀνιμησόμεθα τῆς ἀβύσσου τῶν αὐτοῦ θαυμάτων ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῶν μυρορροῶν πηγῶν ὀχέτιόν τι μυρορροεῖθρον καὶ οὕτω τὸν λόγον καταμυρίσαντες, διαναπαύσομεν ἐν καλῷ.

ΚΒ'. 37. Τίς οὐκ οἶδε τὴν ἐκ τοῦ πανεντίμου Δημητριακοῦ σώματος ἀναβλύζουσαν τῶν μύρων πηγὴν, ὅση τῷ πληθυσμῷ, ὡς ὑπερεκχεῖσθαι καὶ τῶν κύκλῳ τῆς θείας αὐτοῦ σοροῦ μυροδόχων δεξαμενῶν. Αὗται ἐκ πηγῆς τῶν μύρων τοῦ μάκαρος μέχρις αὐτῶν δεχόμεναι τὸν εὐώδη ροῦν διακρουνιζόμενον, τοῖς βουλομένοις τῶν χριστωνύμων κατὰ πᾶσαν ὥραν ἱατρεῖον 5 πρόκεινται ἐτοιμότατον καὶ γένος ἅπαν καὶ ἡλικία πᾶσα ἐκεῖθεν πρυτανεῖον ἀφθονον τῶν μύρων πλουτοῦσι τοῦ μάρτυρος, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ νήπια, ὅλαις χερσὶν ὅσα καὶ σίφωσι, πρὸς ἑαυτοὺς τὸ μύρον ἐκεῖθεν ἐφέλκουσι. Καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμούς, οἱ δὲ στόμα καὶ ὄτα τούτῳ καθαγιαζοῦσιν, οἱ δὲ καὶ στέρνα καὶ πᾶσαν τοῦ σώματος ὀλομέλειαν τῷ μύρῳ προσεπιχρίουσι καὶ 10 ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀκορέστως ἔχουσι τῆς ἐκ τούτου καταμυρίσεως.

Τοῖνυν καὶ τις ἀνὴρ, βίον ἀναδεξάμενος τὸν μοναδικὸν καὶ τὸ τοῦ θείου σχήματος φορέσας τριβώνιον, πιστεύεται διὰ βίου κοσμιότητα τὴν ὑπουργίαν σοροῦ τῆς τοῦ μάρτυρος, ὅς κατεκᾶστην ὄρων οὕτως ἀκορέστως ἀλειφομένους τοὺς ἀπάσης ἡλικίας καὶ γένους τῶν μύρων τοῦ μάρτυρος καὶ 15 μᾶλλον γυναίκας καταχριομένας ἀπλήστως βλέφαρα καὶ στήθη, μαστοὺς καὶ βραχίονας, πλήττεται τὴν συνειδήσιν | μὴ ἂν εἶναι τοῦτο τῷ μάρτυρι ἀποφ. 101 δεκτὸν ὑπολογισάμενος. Καὶ πορευθεὶς ἀποκλείει τὰς μυροδόχους δεξαμενάς, οὐκ εἰδὼς ὡς ἔοικεν, ὡς χαίρει μᾶλλον ὁ μέγας ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ τοῖς πᾶσι συνανακύρνασθαι πῶς μύροις τοῖς ἑαυτοῦ καὶ πάντα καὶ πάσας καταμυρίζει καὶ ἀγιάζειν ἐκ μόνης τῆς τῶν μύρων προσψάψεως καὶ οὐδένα 20 τῶν ἀπάντων βδελύττεται τὸ παράπαν, οὐδ' ἀποστρέφεται, κἄν ρυπῶν τὸν βίον, κἄν μεμόλυνται οὐκ ἐπαινουμέναις ταῖς πράξεσι· μαθητῆς γὰρ ἔστι, μιμητῆς ἔστι τοῦ ἐλθόντος καλέσαι μὴ δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετανοίαν, τοῦ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄραμένου καὶ τὰς νόσους βαστάσαντος καὶ 25 μετὰ ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν ἐσθίωντος.

Τοῖνυν καὶ ὄναρ φαίνεται ὁ Μέγας αὐτῷ καὶ κατονειδίζει τὰς πράξεις καί, «ἵνα τί, φησιν, τοῖς εὐσεβέσιν ἐφθόνησας, τὸν ἐκ τῶν ἐμῶν αἱμάτων πρὸς Θεοῦ πλουσίως καθ' ἑκάστην δαφιλενόμενον ροῦν καὶ τὰς μυροδόχους δεξαμενάς τοῖς φιλοχρίστοις κατέφραξας ; Καὶ αὐτὸς μὲν οὐκ ἐν μέτρῳ καὶ στάδην, ἀλλὰ πλησμίως τὰ μύρα προτίθημι, οὐδὲ πεφεισμένως οὕτως ἔχεις καὶ φθονερῶς, ἀλλὰ γὰρ ὡς μάθης μὴ ἀποκλείειν τοῖς φιλομάρτυσι τὸν ἁγιασμόν μηδαμῶς, ἐνταῦθα θύραν τῶν ἐμῶν τοῖς εὐσεβέσι μύρων ἀνοίγνυμι ». Εἶπε· καὶ τῇ χειρὶ κατέχων βακτηρίαν λεπτὴν, ταύτῃ τὴν ὁδὸν τοῦ μύρου διέγραψεν, ἐκ τῆς μυροφόρου κινήσας ταύτην σοροῦ καὶ εἰς πρόσωπον τοῦ 35 ἐδάφους κατευθεῖαν σχηματισάμενος τοῦ ναοῦ καὶ παραυτικά μύρων ὀχετὸς ἐκεῖθεν ἐξέρρει γαί τῷ ἐδάφει τοῦ ναοῦ ὀμαλῶς καὶ ἡπίως περιελίμναζε. Καὶ ποταμὸς ἰδοὺ κατὰ Δαυὶδ ἐπεκρότει χειρὶ τὸ θαυμάσιον, ὡς ἐντεῦθεν ἐξαπορῆσαι τὸν ὑπηρετοῦντα τῇ τοῦ μάρτυρος λάρνακι καὶ ταχέως αὐτῆς ἀνοῖξει τὰς κλεισθείσας αὐτῷ τὸ πρῶην μυροδόχους δεξαμενάς καὶ συγγνώ- 40

μην αἰτῆσαι τοῦ ἀγνοήματος καὶ οὕτω μόλις σιῆσαι τὸν ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ
χεόμενον μυρόκρουνον ποταμόν.

38. Ὅσα μὲν οὖν καὶ ἄλλα τῷ μάρτυρι τεθαυμάσονται κατὰ διαφόρους
καιρούς καὶ τρόπους καὶ ὡς ταχέως τῆς οἰκείας πόλεως ἀνίσταται εἰς ἐκδίκη-
5 σιν καὶ ὡς κήδοιτο τῆς οἰκείας κληρονομίας καὶ ἐξ ἀναγκῶν λυτροῦται φα-
νερωῶς τε καὶ ἀφανῶς εἰς τοὺς κακοῦντας τὸν λαὸν αὐτοῦ, τοὺς μὲν ἀπει-
φ101*λαῖς, τοὺς δὲ μάστιξιν ἢ | σωφρονίζει ἢ θανατοῖ, ὡς πόρρω τοὺς πολεμίους
ἀποσοβεῖ ἀπηνῶς ἡμῖν ἐπιχάσκοντας, ἐκοντὶ παρατρέχονεν, τὸν κόρον τοῦ
λόγου φεύγοντες. Εἰ γὰρ εἰσέτι δοίμεν ἑαυτοὺς ἐρευνᾶν τὸν μαρτυρικὸν κορ-
10 βωνᾶν καὶ τοὺς τῶν θαυμάτων ἐκεῖθεν θησαυροὺς χρηματίζεσθαι, τάχιστα
ἂν ἀπορησαμένοις ἡμῖν εἰς τοῦναντίον περιτραπήσεται τὰ τοῦ πράγματος,
ἢ καὶ κατὰ τοὺς ἐξωκεανίζομένους ἰλιγγιάσομεν, ἀδιεξίτητα πελάγη βλέπον-
τες ἀνοιγόμενα, σπυρίδες γὰρ ἄντικρυς ἢ νόφινοι εὐαγγελικοὶ ἢ δίκτυον ἀπο-
στολικὸν ἢ ὕδρια ἀλεύρου προφητικῆ καὶ καμψάκης ἐλαίου τῷ μάρτυρος τὰ
15 τεράστια ὑπερπερισεύοντα καὶ ὑπερεκβλύζοντα.

39. Ἄλλ' ὃ Χριστοῦ τοῦ παμβασιλέως στρατιῶτα Μέγα Δημήτριε, ὁ
τῶν ἐναντίον τρεψάμενος τὴν παρτάξιν· ὃ θυσία ζῶσα Θεῷ καὶ προσφορά
δεκτὴ καὶ ὀσφράδιον· ὃ ἀπαρχὴ ἁγία, καθιερωθεῖσα τῷ κρείττονι· ὃ θαυ-
μάτων θάλασσα, πᾶσαν περιτρέχουσα τὴν ὑφήλιον· ὃ μύρων ἄβυσσος, τὸ
20 τῆς Ἐκκλησίας πάσης ἀρδεύουσα καὶ μυρίζουσα πρόσωπον· ὃ προφητῶν, ὃ
ἀποστόλων, ὃ μαρτύρων, ὃ διδασκάλων συναριθμει καὶ συμπράκτορ, συνα-
γωνιστὰ καὶ συμμετοχέ, τὸν νοῦν, τὴν ψυχὴν, τοὺς ἀγῶνας, τὴν γλῶσσαν
θεοφόρητε, ἀποστολικώτατε, καρτερικώτατε, διδασκαλικώτατε· ὃ οὐρανὸν
Θεοῦ τὴν δόξαν ἐκδιηγούμενε, ἴσα καὶ ἄστρασι ταῖς λόγγαις κατάστικτε, ἢ
25 τοῦ ἄλλομένου μύρου πηγὴ, ὁ τοῦ Θεοῦ ποταμός, οὗ τὰ ὀρήματα τὴν πό-
λιν ταύτην καὶ πᾶσαν διηνεκῶς ἐπευφραίνουσιν· ὃ θρέμμα θεῖον τοῦ πρω-
τοποιίμενος, σφαγιασθὲν αὐτῷ καὶ ἐπὶ τῆς ἄνω τραπέζης τῇ Τριάδι προτι-
θὲν εἰς ἐστίασιν· ὃ θῦμα ἅγιον τοῦ ἄνω θυσιαστηρίου ἐπάξιον, ὅς χύσεως
τῶν σῶν αἱμάτων ἀντηλλάξω καὶ μύρα καὶ θαύματα πελαγίζοντα· ὃ χάρις
30 πλευρᾶς ἁγίας, ἢ, τῇ μιμῆσει τοῦ πλευρᾶν λογχευθέντος Χριστοῦ, αἱμάτων
καθεκάστην βλύζει κρουνοὺς· τρέχονεν ὅσος λαὸς εἰς ὀσμὴν μύρων σου,
πάσης ἀκαθαρσίας ὀσμὴν ἐκπλυνόμενοι· ἐνθουσιῶμεν πάντες, σκιρτῶμεν τοῖς
τεραστίοις σου καὶ τὴν σεμνὴν βακχείαν βακχεύομεν, εὐφημοῦμεν, κροτοῦμεν
σου τὸ μαρτύριον· οἱ παῖδες σου, ἢ κληρονομία σου, ὡς οἱ παῖδες πάλαι
35 Χριστῷ, κράζομέν σοι τὸ « Ὡσαννά, τὴν πλάνην νικήσαντι »· « μακαρία ἢ
κοιλία ἢ βαστάσασά σε », ἐπιβοῶμέν σοι, « καὶ <οἱ> μαστοί, οὓς ἐθήλασας ».
Ἄνερχόμεθα καὶ Ζακχαῖος ἄλλος καθαπερεῖ, ἐπὶ μετεώρου τῶν σῶν θαυμάτων,
φ.102 ὡς ἐπ' ἄλλης | συκομορέας ἰδεῖν καὶ κατανοῆσαί σου τὰ χαρίσματα καὶ
ἀκουτισθῆναι φωνῆς τῆς ἁγίας σου τὴν σωτηρίαν εὐαγγελιζομένης ἡμῖν.

Ἐρχέσθω πᾶς τις ἐθελοντῆς καὶ αὐτόκλητος ἐπὶ τὸ μαρτυρικὸν δεῖ-
 πνον, εὐπάρυφος καὶ φαιδρὸς· οἱ διψῶντες ὅσα καὶ Σαμαρεῖτις ἐπὶ τὸ φρέαρ
 τὸδε τῶν μύρων τρεχέτωσαν καὶ πινέτωσαν ὕδατος ζῶντος κρουνοῦς τὰ τοῦ
 μεγάλου θαυμάσια· οἱ ἀσθενοῦντες, ἵνα τί καὶ βραδύνομεν; ὁ μὲν διὰ τῆς
 στέγης χαλάσθω, τῆς ὑγείας ἐπιτευξόμενος, ὁ δὲ τεθεισὼ πρὸς τῇ νέᾳ ταύτῃ 5
 προβατικῇ, τῇ κολυμβήθρα τῶν μύρων, ἔνθα τὸ σφαγιασθὲν τοῦ Χριστοῦ
 ποθεινότατον πρόβατον ἀναπέπαιται, κολυμβήθρα, ἦν ὁ τῆς μεγάλης βου-
 λῆς ἄγγελος καθεκάστην πρὸς ἰατρείαν ἡμῶν τῷ θείῳ αὐτοῦ κινεῖ Πνεύματι.
 Οἱ λεπροὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἐρχέσθωσαν ἑαυτοὺς δεῖξαι τῷ μάρτυρι, τῷ ἱερεῖ 10
 καὶ θύτῃ τῆς οἰκείας σαρκὸς καὶ παραυτίκα καθαριζέσθωσαν· οἱ τυφλοὶ Ἰσα
 καὶ θείῳ πτύσματι τῷ μύρῳ τοῦ μάρτυρος ἐγγριέτωσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ
 βλεπέτωσαν· εἰ δὲ τις καὶ κατὰ τὴν Εὐαγγελίους συγκύπτουσαν κάτω κείηφε
 καὶ πρὸς τὰ πάθη ἔχει ὀλισθηρῶς, εἰ δὲ καὶ κατὰ τὸν ὕδριῶντα ἐκεῖνον 15
 χυμοῖς τῶν παραπτωμάτων ἐξώγκωται πονηροῖς καὶ τῆς ἐντεῦθεν φύσεως εἴη
 ὑπόπλεως, ἀλλ' ἰδοὺ ὁ Χριστομίμητος ἡμῶν ἐκ τῶν ἐγγύς ἰατρός καὶ μόνη
 τῇ μετὰ πίστεως ἀδιστάκτου προσψαύσει τῆς σεπτῆς αὐτοῦ κιβωτοῦ, πᾶν
 πονηρὸν μακρὰν δραπετεύσειεν· οἱ ἐν κυμαγωγαῖς τοῦ βίου καὶ τρικυμίαις
 καὶ ἀνέμοις τῶν πειρασμῶν τὸ σκάφος ὑποβυθίζοντες τῆς ψυχῆς τὸν καλὸν
 ἡμῶν καὶ σωτήρα καὶ ἐπιστάτην προσκαλεσώμεθα καὶ ἐπιτιμήσει τῷ κλύδωνι 20
 καὶ κοπάσει ἢ καθ' ἡμῶν τῶν δυσχερῶν ἀγριαίνουσα θάλασσα. Ἀκολουθή-
 σωμεν διὰ παντὸς τῷ μάρτυρι οἱ χριστώνυμοι, λαλήσωμεν παρησίᾳ Θεοῦ
 κεκρυμμένα μυστήρια, ἂν σύμφρουροι τῷ Μεγάλῳ γενοίμεθα, πόσην ἐντεῦ-
 θεν εὐδαιμονίαν κερδανοῦμεν τὴν κρείττονα· σκορπίον οὐκω πατήσομεν,
 τὸν νοοῦμενον· στέφος δεξόμεθα χειρὸς ἐξ ἀγγελικῆς· ὑπαλείψομεν καὶ ἄλ-
 λους πρὸς συμπλοκὴν καὶ νίκην Λυαίαν τῶν νοητῶν· καταφραχθείμεν 25
 ὀπλοῖς ἀρετῶν· θωρακισθείμεν πανοπλίᾳ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἀκραιφ-
 νοῦς· ἂν δὲ λόγχας κινήσῃ ὁ δυσμεναίνων ἡμῖν, ἀσμένως ἀνακαλύψομεν τὴν
 πλευράν, ἀσπίς ἐντεῦθεν ἢ μᾶλλον μέλη Χριστοῦ χρηματίζοντες· δεξόμεθα
 καὶ λόγχας τὰς τοῦ ἐχθροῦ, ὡς νηπίων τοξεύματα καὶ μύρον ὁ Θεὸς φι-
 λεῖ | ὀσφραίνεσθαι, φανείμεν ἐκ ψυχῆς, ὡς ἐκ πλευρᾶς ἀναβλύζοντες. φ102"

40. Ἀλλὰ δέξαι μοι τὴν ψελλίζουσαν ἅμα καὶ ἄτεχνον ταύτην γλῶσσάν τε
 καὶ διάνοιαν εὐμενῶς, ὁ ρήτωρ τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ,
 ὁ τῆς εὐσεβείας μέγας διδάσκαλος καὶ ἐν μάρτυσι συμπαιθέστατος, τῆς γὰρ
 αὐλῆς σου ταῦτι καὶ ἐξ οἰκογενοῦς τὰ ψελλίσματα, ὡς βᾶϊα τῷ νικητῇ τῆς 35
 πλάνης τοὺς λόγους σοι προσκομίζομεν, ὡς νηπίων αἶνον, οἷς καὶ Χριστός,
 οὗ σὺ μιμητῆς κατηρτίσατο καὶ φιλανθρώπως ἐδέξατο· οὐκ ἐκ χρυσέων νη-
 μάτων, οὐκ ἐκ βυσσίνων κλωσμάτων, οὐκ ἐξ ἄλλης τιμίας ὕλης λόγων δηλα-
 δὴ μεγαλοπρεπῶν καὶ ἀξίων τὴν ἱεράν σκηνὴν συρράπτομεν τῶν θαυμάτων
 σου, ἀλλ' ἐκ τριχῶν αἰγείων, γνώσεως ἡμῶν τῆς φαυλοτάτης καὶ πενιχρᾶς,
 ἐξ εὐνοίας ὄσης καὶ πίστεως. Δέξαι ταῦτα, ὁ τοῦ Χριστοῦ μιμητῆς, εὐμε- 40

νῶς καὶ κλίνον τὸ σῶς σου καὶ τῶν εὐχῶν ἡμῶν ἕσο ἐπάκουος, αἷς τὸν λόγον σφραγίζομεν, « ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐν μέσῳ τούτων εἰμί », Χριστοῦ τὸ στόμα τὸ ἀψευδέστατον εἴρηκεν.

- Ἔχομεν ἰδοὺ τὸν μέγαν σὲ Θεοῦ Στρατάρχην, Δημήτριε, προπολε-
 5 μούντα ἡμῶν ἔχομεν ὑποστρατήγους σοι καὶ Λοῦπον καὶ Νέστορα, τοὺς
 γνησιωτάτους σοι καὶ συμμάχτους καὶ αὐτοὺς συμπνεόντας σοι ὑπὲρ ἡμῶν
 καὶ συνικετεύοντας. Καὶ μὴ ἀποκάμοιτε οἱ τρεῖς τῆς Τριάδος ὑπέρομαχοι, ἡ
 τριπλομος μαρτυρικὴ σφενδὼν Χριστοῦ, τοὺς καθ' ἡμῶν τριστάτας, νοου-
 10 μένους ἅμα καὶ αἰσθητοὺς, βάλλοντες λιθοβολίας τοῦ Πνεύματος, βυθίζον-
 τες τοῖς τοῦ μαρτυρίου ὑμῶν αἵμασιν ὡς ἐν ἐρυθρῷ πελάγει καὶ ἀποπνί-
 γοντες, τῇ πρὸς Θεὸν ὑμῶν ἰκεσίᾳ καθοδηγοῦντες ἡμᾶς, ὡς ἐν νεφέλης στύ-
 λῳ, εἰς ἣν Θεὸς ἐπηγγείλατο, εἰρήνην κουροτρόφον τῇ πόλει ταύτῃ ἕξανα-
 τέλλοντες, τὰ σκάνδαλα καὶ πᾶν σκολιὸν ἐκ μέσου ποιούμενοι, πόρρω μακρὰν
 15 χρῆστον προτανεύοντες. Τοῖς εὐσεβέσιν ἡμῶν Βασιλεῦσι, κατὰ τῶν ἐναντίον
 ζωννῦντες μίτραν δυνάμεως, τῷ ποιμενάρχῃ ἰσχὺν ποιμάνσεως χορηγοῦμε-
 νοι, χάριν ἄνωθεν καταπέμποντες, ὡς ποιμένοι τὸ χριστῶνυμον τοῦτο ποί-
 φ.103 μνιον εἰς γλῶσσην σωτήριον | τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπὶ ὑδάτων τῆς ἀνα-
 παύσεως, τῶν δικαιωμάτων τοῦ κρείττοτος. Καὶ ἡμῖν βραβεύοντες σωτηρίαν
 20 ψυχῆς, κυβέρνησιν σώματος, βίου διόρθωσιν καὶ τῶν σφαλμάτων θεόθεν
 συγχώρησιν, εἰς δόξαν καὶ αἴνεσιν Πατρὸς, Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος,
 τῆς μιᾶς Θεότητος καὶ Κυριότητος καὶ Δυνάμεως, ἣ πρέπει πᾶσα μεγαλω-
 σύνη καὶ αἴνεσις εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Θεολογική, Μονὴ Βλατάδων 1940

ΙΩΑΚΕΙΜ ΙΒΗΡΙΤΗΣ